

Aposil

Bî Jisas mînîm dad ameb okok kîri tap tari tari gîlak

Luk Tiopilas nop kauyan ñu kîl tîkak

¹ Mam Tiopilas. Yad nep mînîm ned ñu kîl tîknek ak, Jisas nop tîk dapek, pobîñ gîl, wög wagîñ gîl mîd damîl, tap tari tari gîl, mînîm tari tari ag ñîl gak ak, nep mîj ned ak ñu kîl tîknek.

² Kîsen, God Jisas nop dad ap ran jak seb kab alanj sînjak dad amnak. Pen ne seb kab ar alanj sînjak amniñg gak won ak, ne gek Kaun Sîñ ne mînîm ne dad ameb ag lak bî okok kîrop ag ñî tep gak. Mînîm nîbak magîlsekk ned ñu kîl tîkîl nep ñînek. ³ Jisas kîmak pen kauyan warîkîl, ñîn aknîb ñînjuîl omal (40) nab ak ñîn konjai nep mîsen lîl, mînîm ne dad ameb bî ne okok eip mîdîl, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm ak kîrop ag ñoligîp. Nîg gek, kîri udîn magîl kîri ke ñînlak ne komiñ mîdek. ⁴ Pen kîmil warîkîl, lîm dai ar wagîñ aul mîdoligîp ñîn nab nîb sînjak, ñîn alap bî ne nîb okok eip tap magîl ñîblig gî agak, “Yad nîbep ned agnek rek, Bapi yad tap tari nîbep ñînîgain agak ak, Jerusalem sîñaul nep mîdîl, kod mîdenîmîb. ⁵ Jon nîg pak ñeb bî ak bin bî kîrop ñîg ak nep pak ñoligîp, pen ñîn omal nep ap padîkek, Kaun Sîñ ak apîl nîbep pak ñînîgab,” agak.

Jisas ne karıp lım seb kab ar alan sığjak ap ran jak amnak

⁶ Pen ñin alap Jisas ne bı ne nıb okok mıdelak nab sığjak mısen lek, nop aglak, “Bı Kıt, nak mıñi kin cın mıdekl, cın Isrel bin bı karıp lım cın aul kauyan ke kod mıdıl, karıp lım ognap sek kod mıdıl gınigabın aka?” aglak. ⁷ Agelak, kırop agak, “Ñin akal gınigab ak, Bapi gos ne ke nıñıl ag lak; tap nıbi mer. ⁸ Pen Kaun Sın ne nıbep apek, nıbi kılıs dıl amıl, Jerusalem bin bı, Judia bin bı, Sameria bin bı, bin bı karıp lım tıgoñ tıgoñ magısek okok, yad tari tari gipin ak kırop ag ñinigabım,” agak.

⁹ Nıb agıl, bı ne okok nıñ mıdel nıñlıg gi, God nop dad ap ran jak seb kab ar alan sığjak dad amek nıñlıg gi, kımı bad alap apıl nop karıkak.

¹⁰ Pen ne amek, kırı seb kab alan nıñ mıdel nıñlıg gi, magıl nıbak nep bı walıj tıd yımrek omal apıl kırop eip warık mıderek. ¹¹ Bı nıb omal agrek, “Bı Galili nıb sın aul, nıbi tari gınig seb kab alan nıñ mıdebım? Nıbi nıñlıg gi mıdem nıñlıg gi, God ne gek, Jisas ap ran jak seb kab ar alan sığjak dad amıb ak, kısen ne ke aknıb rek nep adık gi onıgab,” agrek.

Judas kımak ak Mataias kau ne dak

¹² Olip Dım alan mıdelak ak kırıg gi, Jerusalem adık gi amnıłak. Kanıb par mer, Olip Dım Jerusalem nıb ulep; Juda God nop sobok gep ñin ak ajpal rek nep.* ¹³ Jerusalem amıl, karıp kıneb kırı amjakıl, karıp ñılik ar alan mıgan

---

* **1:12:** kilomita nokım alap nep rek

ak amniłak. Bi mìdelak okok: Pita, Jon, Jems, Edru, Pilip, Tomas, Batolomyu, Matyu, Alpias ñi ne Jems ak, Saimon Selot ak, Jems ñi ne Judas ak. ¹⁴ Kiri per per mogim gıl, God nop sobok göligipal. Jisas nonim Maria ak, Jisas nimam sikop okok, bin ognap sek per nig göligipal.

¹⁵ Pen ñin nab nib siňak, bin bi ñinjuıl aknib kagol onjıd (120) rek ap mogim gel niňlıg gi, Pita warıkil kirop agak, ¹⁶ “Ai mam sikop niňim. Kaun Siň ne bırarık nep Depid nop gos ñek, Judas Jisas nop mimig niňak bi ak gınigab rek niňıl ñu kıl tıkek, agak agak rek nep gak. ¹⁷ Jisas bi Judas nibak dek, cın eip midil, wög ne ak jım ñıl goligipin,” agak.

¹⁸ Pen kisen ne Jisas nop mimig niňıl, kab magıl dak ak damıl, lım dai alap tauıl, mid damıl, ñin nokim alap ap yap pakıl, kogi ne ak pawıkıl, cıbur magılsek lım gi söj apek kımak. ¹⁹ Nig gıl kımek, Jerusalem bin bi magılsek niňıl, lım dai tauıl kımak nibak, yıb Akeldama, aglak. Akeldama aglak minim wagın ak, “Lakaň Yowak Lım Dai,” agıl aglak.

²⁰ Pita agak, “Depid bırarık nep God Minim dai Sam ñu kıl tıkil agak,

‘Karıp ne cög nep midonimij,
bin bi ognap karıp ne am ma midenimel,’
agak.

Depid minim alap pen agak,
‘Wög ne ak bi alap dinimij,’ agak.

²¹ Agak nibak, bi cın ke alap niňıl dinigabın. Cın Bi Kıt Jisas eip tagoligipin ak, bi cın eip per tagoligip bi alap niňıl dinigabın. ²² Bi cın eip

per tagıl, Jon Jisas nop nı̄g pak nı̄ak ak nı̄ñıl, mı̄d damıl, Jisas kı̄mıl warıkıl seb kab ar alan amnak nı̄ñak bı̄ alap nı̄ñıl dı̄nígabın. Bı̄ nı̄bak rek don me, Bı̄ Kı̄b Jisas kı̄mıl warıkak mı̄nım ak ag nı̄tep gı̄nígab,” agak.

²³ Pita nı̄b agek, bı̄ nak Mataias eip Josep eip kırop mal ag lı̄lak. Pen Josep nı̄n ognap yı̄b ne alap Basabas, alap Jastas, agölögipal. ²⁴⁻²⁵ Bı̄ nı̄b omal kırop nı̄g gıl ag lı̄l, God nop sobok gıl aglak, “Bı̄ Kı̄b, Judas ned gı̄ tı̄mel gıl kı̄mıl, karıp ne mı̄donımınj sı̄ñak amnak ak, kau ne ak an dı̄nímınj, agıl, bı̄ omal aul ag lı̄pın. Nı̄b ak, nak bin bı̄ magılsek gos nı̄ñıl gı̄pal rek nı̄pan ak me, nep ag nı̄ñobın, nak ke bı̄ ak agek, cı̄n nı̄ñıl dı̄nígabın,” aglak. ²⁶ Nı̄b agıl, bı̄ nı̄b omal yır bopis tı̄g gılı̄g gı̄ del, Mataias yı̄b ap ranek, Jisas mı̄nım dad ameb aknı̄b agıp alan eip jı̄m nı̄l, kauyan bı̄ aknı̄b umı̄gan alan lak.

2

Kaun Sı̄ñ ne owak

¹ Bin bı̄ Jisas nop nı̄ñ dı̄lak okok, Pedikos nı̄n kı̄b ak mı̄ñi, agıl, apıl karıp nı̄lilik mı̄gan nokım alap mı̄delak. ² Nı̄g gıl mı̄del nı̄ñlı̄g gı̄, dai gu kı̄b seb kab ar alan nı̄b agıl, yı̄gen rek dı̄l, karıp nı̄lilik mı̄gan bı̄sig mı̄delak sı̄ñak eyaç owak. ³ Pen magıl nı̄bak nep nı̄ñlak, mab mı̄lañ nı̄on rek ak apıl, pı̄lajıkıl ke ke pı̄g gı̄ rı̄k amıl, bin bı̄ nabı̄c cög ar alan nokım nokım am mı̄değ. ⁴ Am mı̄değ nı̄ñlı̄g gı̄, Kaun Sı̄ñ apıl, kaun kırop nab adañ ap ran jakak nı̄ñıl kı̄ri mı̄nım yı̄b ar ke ke aglak.

⁵ Pen ñin n̄ibak, Juda bin b̄i okok, k̄iri m̄igan ke ke, karip l̄im okok n̄ib okok n̄ib ap̄il, Jerusalem mogim git m̄idelak. Bin b̄i n̄ib okok k̄iri God M̄inim ageb rek n̄ijil, ar n̄ibak rek nep git m̄idelak. ⁶ Gu k̄ib n̄ibak agek n̄ijil, tari geb, agil, bin b̄i konjai nep kasek karip n̄ibak ap̄il n̄ijlak, m̄inim yib ar ke ke yipid git nep agelak. ⁷ K̄iri n̄ijil, k̄ib gaul git aglak, “Bin b̄i s̄ij aul magilsek Galili n̄ib. ⁸ Pen titi git m̄inim yib cin ke ke apin rek yipid git agebal n̄ijobin? ⁹ Cin ognap Padia n̄ib, ognap Midia n̄ib, ognap Ilam n̄ib, ognap Mesopotemia n̄ib, ognap Judia n̄ib, ognap Kapadosia n̄ib, ognap Podas n̄ib, ognap Esia n̄ib, ¹⁰ ognap Prijia n̄ib, ognap Pampilia n̄ib, ognap Ijip n̄ib, ognap karip l̄im Libia, Sairini taun gol okok n̄ib, ognap Rom n̄ib opin. ¹¹ Bin b̄i Rom n̄ib opal okok, ognap Juda bin b̄i yipid git, ognap Juda bin b̄i mer pen m̄ini Juda bin b̄i gitpal rek ar ak gitpal. Ognap Krit n̄ib, ognap Arebia n̄ib opin. Pen cin nij midon nijlig git, m̄inim yib cin ke ke agobin rek yipid git agil, God ne tap aknib ke yib git, agil, yib ne agel ar amek, n̄ijobin,” aglak. ¹² Nib agil, gos par nijlig git, pen ag nijek, pen ag nijek git aglak, “Ke yib geb n̄ibak tari ginig geb,” agil, gos par yib nijlak.

¹³ Bin b̄i ognap pen k̄iri n̄ijniloñ l̄il aglak, “Ak n̄ig wain konjai nep nibil, sakol n̄agip agebal,” aglak.

Pita minim ag ñak

¹⁴ Pen Pita bi Jisas minim dad ameb bi aknib agip alan eip warikil, meg migan dap ranil, bin bi konjai nep m̄idelak okok krop agak, “Nibi Juda

bin bî cîn abe, nîbi bin bî Jerusalem sîñaul kîn
 mîdebîm okok abe, sîñaul tari gosîp ak yad nîbep
 mînîm agnîg gebin aul nîj tep gînîmîb. **15** Nîbi
 ognap agebîm, ‘Bî sîñ aul nîg wain koñai nep
 nîbîl, saköl nîagîp agebal,’ agebîm ak, pen kîri nîg
 wain nîbel saköl ma nîagîp. Mîñi pîb kîsen nep
 aposîp won ak nep me. **16** Pen mînîm yîb ke ke
 agebal nîjebîm nîbaul, bî God mînîm agep Joel
 bîrarîk nep agîl ñu kîl tîkak rek nep geb me ak.
 Ne mînîm nîbak ñu kîl tîkîl agak,

17 ‘God ageb, “Ñîn kîsen ak,
 bin bî magîlsek okok kîrop Kaun yad son gî
 yoknîgain.

Ñî pai nîbi okok God mînîm ne ak bin bî okok
 kîrop ag nînîgal.
 Bî praj nîbi okok dai nîjnîgal.
 Bî pobîñ nîbi okok wiśin nîjnîgal.

18 Ñîn nîbak, wög gî ñeb bin bî yad okok, bin okok
 abe bî okok abe,
 kîrop Kaun yad son gî yoken, mînîm tep yad
 ak bin bî okok kîrop ag nînîgal.

19 Pen yad seb kab ar alan tap ke ma gep rek
 ognap gîl,
 lîm dai ar wagîn aul tap nîjep ma nîjep ke
 nîb ognap gînîgain.

Lakañ gîl, mab yînîl, sîkîm adpîl kîb gîl
 gînîgab.

20 Pîb melîk ma gînîgab;
 takîn lakañ sek lînîgab.

Nîg genîgab, kîsen ñîn aknîb ke nîb mîsen
 lînîgab.

Bî Kîb melîk tep aknîb ke sek onîgab.

21 Pen bin bî an an, Bî Kîb yîp dî komiñ yokanj,
agîl, ag nîññigal okok,
kîrop dî komiñ yoknîgab,” agak.

22 Pita ne Joel ñu kîl tîkak mînîm nîbak ag dai
juñl agak, “Nîbi Isrel bin bî, mînîm agnîg gebin
aul nîñ rep gînîmîb. Jisas bî Nasaret nîb ak bî
yokop mer; God ne ke nop ag yokek owak. Nî
yad ak ag yoken, tap ma gep rek konjai nep gîl,
tap nîñep ma nîñep konjai nep gîl gînîgab nab
kîrop sîñak nîñîl, bî nîbak God ne ke ag yokek
owak ak nîñlañ, agîl, nop ag yokek owak. Jisas
ne tap ma gep rek nab nîbi sîñak gak ak, nîbi ke
bîr nîpîm. **23** God nîbi gînîgabîm rek ned nîñîl,
Jisas nop dî nîñmagîl ar nîbep ak lek, nîbi dam
bin bî tap si tap tîmel gîpal okok kîrop ñem, nop
mab kros bak alañ ñaq pak lel kîmak. **24** Ne yur
kîb yîb dîl kîmak ak pen pîs nep cîp tîgel sîñak
mîdîl, ki gî yap pak amnîmîñ rek ma lak. God gek
kauyanj warîkak. **25** Depid pen bîrarîk nep Jisas
nop mînîm ñu kîl tîkîl agak,

‘Yad nîpin, Bî Kîb yad eip per per mîdeb.

Ne nîñmagîl yîpîd yad pîs ken mîdeb ak me,
yad ma pîrîknîgain.

26 Nîg gîp ak, cîbur mîdmagîl yad pîs geb nîñîl
yad mîñ mîñ yîb gîl agebin.

Mîb goñ yad kîmnîg geb pen gos sek mîdîl
ma pîrîknîgain.

27 Ti gînîg? Nak yîp cîp tîgel mîgan ma kîrîg
gînîgan.

Nak Bî Sîñ nak kîrîg gek, mîb goñ ne ki gî yap
pak ma amnîgab.

28 Nak yîp komiñ mîdep kanîb ak yomnak.

Yad nak eip mîdîl, miñ miñ yîb gînîgain,’ agak,” agak.

²⁹ Pita Depid agak mînîm nîbak ag juîl agak, “Ai mam sîkop, yad nîbep mînîm yîpîd gîl agen, niñ tep gînîgabîm. Based acîk Depid kîmek tîgel gîlak kau mîgan ak mîdeb; kau mîgan nîbak miñi cîn ak rek nep nîpîn. ³⁰ Pen Depid ne God mînîm agep bî alap mîdoligîp ak me, ne niñak, God bîrarîk nep mînîm ag lîl agak, ‘Nak ñî tîknîgan tîk damîl tîk lînîgal ñî alap ne kau nep dîl, kiñ mîdenîgab,’ agak. ³¹ Depid tap kîsen gînîgab ak niñîl, Mesaia ak* ne kîmîl warîknîgab, agîl, agak, ‘Nop cîp tîgel mîgan ma kîrîg gak. Mîb gon ne ki gi yap pak ma amnak,’ agak.

³² “Mîñi God gek, Jisas ne warîkîl komiñ mîdeb. Ne komiñ mîdeb ak cîn magîlsekk udîn magîl cîn ke nîpîn. ³³ God Jisas nop dam ñînmagîl yîpîd pîs ar ne ak lak. Lîl, ne Kaun Sîñ ñînîgain, agîl agak ak, Jisas nop ñek, ne pen cînop ñek, apîl gu kîb agek, cîn mînîm ke ke agosin sîñaul nîbi ke niñebîm. ³⁴ Pen Depid mînîm agak nîbak, ne ke ma agak. Depid ne lîm dai ar wagîn aul mîdîl, seb kab ar alaç ma amnak. Pen ne agak, ‘Bî Kîb ne Bî Kîb yad ak nop agak,

“Ñînmagîl yîpîd yad pîs ar bîsig mîdenîmîn; ³⁵ yad gen kaual maual nak okok, talak mîgan nak okok mîdenîgal,” agak,’ agak.

³⁶ “Nîb ak, nîbi Isrel bin bî magîlsekk niñ rep gînîmîb: Jisas bî mab bak alaç ñag pak lem

---

* **2:31:** Grik mînîm “Krais ak” abe, Hibru mînîm “Mesaia ak” abe wagîn nokîm alap nep mîdeb: “God ag lak Bî ak.”

kımak bì nıbak nep, God gek Bì Kìb yìb mìdeb. Ne nep Mesaia per kod mìdoligipin me ak,” agak.

³⁷ Pita mìnım nıbak agek, bin bì nıñ mìdelak okok nıñel ñaul amnak. Nıg gek, kiri Pita abe, Jisas mìnım dad ameb bì okok abe, ag nıñıl aglak, “Nıb ak, mam sıkop, cın mìnı tari gın?” aglak.

³⁸ Agelak, Pita agak, “Nıbi nokım nokım magılseк mìdebim rek, tap si tap tìmel gipim ar ak, tari gınig nıg gipin, agıl, kırıg gıl, Jisas Krais nop nıñ dıl, nıg paknımib. Nıg genıgabım, God tap si tap tìmel gipim ak nıñıl kırıg gıl, Kaun Sıñ ne ak nıbep ñıñigab. ³⁹ God bırarık nep agak, ‘Yad Kaun yad nıbep Isrel bin bì ñıl, ñıt pai nıbi tık donıgabım okok kırop ñıl, bin bì par okok kırop abe ñıl gınıgain,’ agak. Nıb ak, cın nıpın, God bin bì an an olañ, agrıgab okok, kırop magılseк Kaun Sıñ ak ñıñigab,” agak. ⁴⁰ Pita kırop yımig nıñıl, mìnım konjai nep agıl agak, “Bin bì mìnı mìdebal ognap abramek gi tìmel gipal rek, nıbi kırıg gıl, mìd tep gınımib. Mer ak, yur kıb dıniгabım,” agak. ⁴¹ Bin bì konjai nep Pita mìnım agak ak nıñıl, Jisas Krais nop nıñ dıl, nıg paklak. Ñın nıbak nep, bin bì tri tausan (3000) rek Jisas Krais nop nıñ dıl, Jisas bin bì ne eip jım ñıl mìdelak.

⁴² Nıb ak, kiri per per apıl, bì Jisas mìnım dad ameb okok eip jım ñıl mìdıl, God Mìnım ag ñelak ak nıñ tep gın, agıl, ag amıl apıl gılıg gi, bred ti panjıl jım ñıl ñıblıg gi, God nop sobok gılıg gi mìdeligipal.

Jisas bin bì ne okok göligipal rek

⁴³ God bì Jisas mìnım dad ameb okok kırop kılıs ñek, tap ma gep rek konjai nep gıl, tap nıñep

ma nıñep konjai nep gıl gel, bin bı okok nıñıl, kıb gaul gılak. ⁴⁴ Bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, jım nıñ mıdıl, bin bı tap ma mıdekl okok, bin bı ognap kırop tap abramek bılak nıñlak. ⁴⁵ Lım dai, tap okok ak rek nep sıkım gıl, mani dıl, bin bı tap ma mıdekl okok kırop nonım lı nıñlak. ⁴⁶ Kırı per per, nıñ nokım nokım, God sobok gep karıp ak am mogım göligipal. Pen karıp kırı okok ak rek nep am mogım gıl, bred tı panıl, mıdmagıl ar nokım lılıg git, mıñ mıñ gılıg git, tap jım nıñ nıbeligipal. ⁴⁷ Pen bin bı mıdelak okok magılse, Jisas nıñ dılak bin bı kırop nıñel, tep gak. Per per, nıñ nokım nokım, Bı Kıb ne bin bı ognap sek dı komıñ yokek, kırı Jisas nop nıñ dıl, apıl Jisas bin bı ne ned nıb okok eip nab sakıl mıdeligipal.

3

Bı tob tımel gak ak, Pita gek, komıñ lak

¹⁻³ Praj nonım tık dowak nıñ ak nep tob tımel gak alap, nop nıñ nokım nokım per per dapıl, God sobok gep karıp kijon wagın, Kijon Kil Tep, apal ak, gol sıňak lel bisig mıdoligip. Mıdlig git, bin bı God sobok gep karıp nıñlik mıgan ap ameligipal okok, kırop mani tap yıp alap nıñm, agıl asıb goligip.

Pen mınek alap, Pita eip, Jon eip pıb kim gak dıgep won ak, God nop sobok gep won ak, God nop sobok gınig, ap padıker nıñlıg git, bı tob tımel gak nıbak kırop mal nıñıl agak, “Yıp mani ognap nıñr,” agak. ⁴ Agek, kırı mal nop nıñ i sek lı mıdıl, Pita agak, “Cırop mal nıñan!” agak. ⁵ Agek, yıp tap alap nıñig gebir, agıl, kırop mal nıñ mıdekl

nıñlıg gi, ⁶ Pita agak, “Mani silpa, mani gol, yad ma mideb ak pen tap yad nokım alap mideb ak nep nıñıgain. Jisas Krais Nasaret nıb ak, yıb ne agıl nep agebin, ‘Warık amnoŋ!’ ” agak. ⁷ Pita nıb agıl, nıñmagıl yıpıd pıs kıd nop dıl, dı warık ſek nıñlıg gi, magıl nıbak nep tob abe, tob gol abe tep gak. ⁸ Tep gek, kasek warık amlıg gi, talak talak gılıg gi, God nop tep aglıg gi, kiri mal eip God sobok gep karıp nıñlık mıgan ak amnak. ⁹ God nop tep, agıl, tob taulıg gi ajek ak, bin bı midełak okok nıñıl, ¹⁰ bı tob tımel per apıl, God sobok gep karıp kıjon wagın, Kıjon Kıl Tep, apal ak, gol sıňak bıſıg mıdıl, mani tap okok asıb agolıgıp bı nıbak, titi gił tob yıb taulıg gi apeb, agıl, kiri gos par nıñıl kıb gaul giłak.

Pita minim ag nıak

¹¹ Bı nıbak ne, God sobok gep karıp mıs ken, Solomon Karıp Badak, apal, mıgan ak mıdıl, Pita eip, Jon eip kırop mal nab nab lıl dı midek nıñlıg gi, bin bı magılseк kıb gaul gılıg gi, pıg gi rıķıd ag apelak. ¹² Bin bı apelak, Pita ne nıñıl agak, “Isrel bin bı sıň aul, nıbi tari gınıg gos par nıñıl cırop bı mal nıñ i sek lebım? ‘Cır mal bı kılıs, bı tep mıdıl gesir, bı nıbaul kanıb tag tep geb,’ agıl, gos ak nıñebım ar? Ak mer. ¹³ Ebrahim, Aisak, Jekop, based açık cın sıkop okok sobok gölügipal, God nıbak nep ne ke gek, bı wög gi ſeb ne Jisas warıkek, bin bı okok nıñıl, ne melik tep aknıb ke sek mideb, agıl, nıpal. Nıbi pen Jisas nop ma dıpek. Pailot, Jisas nop wiśib yokin, agak ak pen nıbi ke, nop dam mab bak alan ſag pak lılan, apek. ¹⁴ Jisas ne Bı Sıň; ne Bı Komıň Tep per nep

God ageb rek nep geb. Pen n̄ibi apek, Jisas ne b̄i n̄injeb c̄in mer, b̄i c̄ip ñagoligip b̄i ak c̄inop w̄isib yokan, apek. ¹⁵ N̄ig gitl, B̄i komiñ miñdep magil ñeb B̄i ak nop ñag pak l̄ipek. Pen God gek, ne warikak ak, c̄in udin magil c̄in ke n̄injil agobir. ¹⁶ B̄i tob t̄imel per n̄ip̄im aul, miñi komiñ losip n̄ip̄im. Jisas k̄ilis ne gek me, komiñ l̄ip. Jisas n̄in d̄il, ȳib ne agor, ne gek piñ nep komiñ l̄ip.

¹⁷ “Pen midemam yad s̄injaul. N̄ibi ke abe, b̄i k̄ib n̄ibi okok abe, sakil sek midil, Jisas nop n̄ig ḡipek. ¹⁸ Pen God ne b̄i minim ne agep okok k̄rop b̄irarik nep gos ñek aglak, ‘Kisen God Mesaia ne yur k̄ib ȳib d̄il k̄imnigab,’ aglak ak me, aglak rek nep ḡipek. ¹⁹ N̄ib ak, tap si tap t̄imel ḡip̄im ak, tari ḡinig n̄ig ḡip̄in, agil, k̄irig gitl, God nop adik gi apem, ne tap si tap t̄imel ḡip̄im acir ak lig gi yoknigab. ²⁰ N̄ig gem, B̄i K̄ib ne kaun n̄ibep nab adan k̄ilis ne ñil, Krais ak n̄ibep b̄irarik nep ag lak ak ag yoknigab. Krais ak Jisas. ²¹ God ne b̄irarik nep agek, b̄i minim agep s̄in ne okok aglak rek, Jisas ne karip lim seb kab ar alan s̄injak midet rek midenigab n̄inlig gi, God tap magilsek kauyan gi li rep ḡinigab ñin ak onigab. ²² Mosis agak, ‘Kisen B̄i K̄ib God n̄ibi, ne b̄i minim agep yad rek, b̄i wagin n̄ibi ke alap, ag yoknigab. Ne apil, minim agnigab ak magilsek n̄in tep ḡinimib. ²³ Bin b̄i minim ne ma dinigal okok, bin b̄i ne ma midenigal; kiri piñ nep söñ ar eyan amil, k̄imnigal,’ agak.

²⁴ “B̄i God minim agep Samyuel abe, b̄i God minim agep kisen olak okok abe, magilsek tap miñi m̄iseñ leb n̄injobin ak, bir ag ñilak. ²⁵ God

bırarık nep nased açık nı̄bi mınım ag lak ak, nı̄bi ke tap ame debim me ak. God based Ebraham nop gınıgain, agıl, mınım ag lak. Mınım ag lıl agak, ‘Ñı̄ pai nak tı̄kek, kiri tı̄k dam dapıl gıl tı̄knı̄gal okok, bı̄ alap mı̄dıl me, ne gek bin bı̄ okok magılsek mīñ mīñ gını̄gal,’ agak. ²⁶ Pen God Bı̄ Wög Gī Ñeb ne Jisas karıp lım wagın aul ag yokak ak, nı̄bep nep nen agıl, ned ag yokek owak. Isrel bin bı̄ tap sī tı̄mel tı̄mel yı̄b gı̄pal ak, tari gını̄g nı̄g gı̄pın, agıl, ar nı̄bak kırı̄g gıl, mı̄d tep gı̄lan, agıl, nı̄bep Isrel bin bı̄ sı̄n aul ned ag yokek owak,” agak.

4

Pita eip Jon eip kırop mınım kıb aglak

¹ Pita eip, Jon eip bin bı̄ kırop mınım ag ñerek nı̄nılıg gī, bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ okok abe, God sobok gep karıp polisman bı̄ nabı̄c kiri ak abe, bı̄ Sadyusi okok abe, amīl mınım agelak nı̄bak peyig nı̄nı̄lak. ² Jisas kı̄mıl warı̄kak rek, bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄nı̄gal okok ak rek nep kı̄mıl warı̄knı̄gal mınım ak, tari gını̄g nı̄b ag ñebir, agel, mı̄lik yowak. ³ Nı̄b ak, kiri Pita eip Jon eip dı̄cıcı̄ lıl, mīñi dı̄gep magıl aul mer, tol mınım kıb agnı̄gabın, agıl, kırop mal dam mīñ lılak. ⁴ Pen Pita Jon bı̄ omal mınım tep nı̄bak ag ñerek, bin bı̄ nı̄nı̄l, koñai yı̄b nı̄n dı̄lak. Nı̄b ak, bin bı̄ Jisas nı̄n dı̄lak okok aknı̄b paip tausan (5000) rek amnak.

⁵ Pen mı̄nek, Juda bı̄ kıb karıp lım nı̄bak kod mı̄deligı̄pal okok abe, bı̄ mınım tı̄g bı̄lokep okok abe, bı̄ lo mınım ag ñeb bı̄ okok abe, Jerusalem sı̄njack ap mogım gılak. ⁶ God nop tap sobok gep bı̄

kib yib Anas eip, Kaiapas eip, yakam kiri bi Jon ak, Aleksada ak, bi yakam kiri ognap sek apil, nab nib sijak midelak. ⁷ Kiri mogim gil agel, Pita Jon krop mal poj dil dap nab sijak lel, krop mal ag nijil aglak, “Bi tob timel gak ak titi gi gesir komij lip? Kilis akal nib dil, yib tari agil, nig gipir?” aglak. ⁸ Agelak, Kaun Sij ne am Pita nab adan ap ran jakek nijlig gi, Pita agak, “Nibi Juda bi kib abe, bi minim tig bilocep abe, minim agebin aul nijim. ⁹ Bi yim gep tob timel gak ak cir gor komij lak ak nijil, ‘Niri titi gi gesir komij lip?’ agil, cirrop minim kib agebim ar? ¹⁰ Nib ak, nibi minim agnig gebin aul niy tep ginimib. Isrel bin bi okok magilsek ak rek nep niy tep ginimel. Jisas Krais bi Nasaret nib, cir yib ne ak nep niy dil, yib ne agor, ne gek, bi nibaul nop pis nep komij lek, tag tep geb nijebim. Nibi Jisas Krais nop mab bak alaŋ ñag pak lipek ak pen God gek kauyan warikak. ¹¹ Bi Jisas nibak nop gos nijlig gi me, God Minim nu kil tikil aglak,

‘Nibi bi karip gep okok, kab par alap, ak kab timel, agil, kiri gipek ak,
min karip sap nab eyan piyil nil mideb,’
aglak.

¹² God ne Jisas yib ne nep cinop agak nijil Jisas ne nep cinop di komij yoknimiti rek lip. Lim dai ar wagin aul bi ke nib alap cinop di komij yoknimiti rek ma lip, mer yib,” agak.

¹³ Pita Jon kiri bi omal warikil, ma pirkil, abramek yipid gil nep agrek ak, bi kib nib okok nijil, wal yib agil aglak, “Bi omal aul kiri skul ma agrek ak pen kiri Jisas eip midil nig gibir,”

aglak. ¹⁴ Bi tob t̄imel gak komiñ lak ak nab kiri s̄injak midek niñlig gi, krop mal minim ag ginimel rek ma lak. ¹⁵ Nib ak me, kiri aglak, "Kansol karip aul söy eyan am midenimir," aglak. Söy eyan am mider niñlig gi, kiri ke ag niñ ag niñ gił aglak, ¹⁶ "Bi omal aul c̄in tari gin? Kiri tap ma gep rek ak ger, Jerusalem bin bi magilsek bir n̄pal. Nib ak, kiri mal tap ma gep rek alap ma gīpir agjin rek ma lip. ¹⁷ Pen kiri amil, minim nitbak bin bi t̄igon ognap ager, kiri ak rek nep niñniñmel rek lip. Niç gīp ak, c̄in krop mal minim kiliş agil agin, 'Jisas yib ne ak kisen bin bi ognap ma agnimir, mer yib,' agin," aglak.

¹⁸ Nib agil, krop mal agel aperek aglak, "Jisas yib ak kisen ma agnimir; bin bi ognap Jisas minim ak ma ag niñmir, mer yib," aglak. ¹⁹ Nib agelak, Pita Jon kiri pen pe agrek, "Cir God minim nop ak kiriç gił, minim nitbep ak dor, God nop tep ginigab aka mer? Nitbi ke niñim. ²⁰ Pen Jisas tari tari gak, minim tari tari agak ak, cir bin bi okok krop ag ni kiriç gjir rek ma lip," agrek.

²¹⁻²² Nib agerek, Kansol bi kib okok gos kiri ke niñil, 'Bi aul mi niñjuil omal (40) midil, miñi komiñ lip aul, bin bi okok niñil magilsek God nop tep agebal. C̄in bi nib omal aul krop tap alap genigabin ak, bin bi s̄in aul kal onigal,' agil, krop mal yokop minim kiliş agil, ag söy yoklak.

*Bin bi Jisas nop niñ dilak okok God nop sobok
gilak*

²³ Pita Jon krop mal niç gił ag söy yokel, kiri am Jisas bin bi ne okok krop niñil, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim tīg bilocep

okok abe, mìnìm tari tari aglak ak kîrop ag ñîtrek.
24 Ag ñerek, kiri nìñjl magîlsek God nop sobok
 gîl aglak, "Nak Bi Kîb nokîm nep mîdeban. Nak
 seb kab ar alan gî lîl, lîm dai wagîn aul gî lîl, ñig
 solwara gî lîl, tap tari tari mîdeb okok magîlsek
 gî lîl, gî lînak. **25** Bîrarîk nep nak gek, Kaun Sîn
 ne based cîn Depid nop gos ñek, mìnìm nep ak
 agîl agak,

'Juda bin bî mer okok kiri tari gînîg kal jupal?
 Bin bî okok tari gînîg gos nîñj tep gîl mer,
 mìnìm ar nokîm ag lîl mîmîg mìnìm apal?

26 Kiñ karîp lîm ke ke kod mîdebal okok abe,
 gapman bî kîb karîp lîm ke ke kod mîdebal
 okok abe,

mìnìm ag ar nokîm lîl apal,
 "God Bi Kîb eip, Mesaia ne eip, kîrop eip pen
 pen gîn," apal, 'agak.

27 Kiñ Herod abe, gapman bî kîb Podias Pailot
 abe, Juda bin bî mer okok ognap abe, Isrel bin
 bî sîñ aul nîb ognap abe, Jerusalem aul apîl, Bi
 Wög Gî Ñeb sîñ nak ak Jisas, Mesaia ag lînak ak
 nep, mìnìm ag ar nokîm lîlak. **28** Pen nak Bi kîlîs,
 ned gos nak ke nìñjl agnak, Krais nop nîg ñig
 gînîgal agnak ak me, kiri nîg gînîmel rek lak;
 yokop ak kîlîs kiri ma mîdobkop. **29** Bi Kîb, mîñi
 cînop mìnìm kîlîs tîmel yîb agebal ak nak gos
 nîñjnîmîn. Cînop bin bî wög gî ñeb nak kod mîdîl,
 kîlîs nak cînop ñek, cîn ma pîrîkîl, kîlîs yîb gîl
 mìnìm nak bin bî okok kîrop mîsen ag ñîn. **30** Bin
 bî tap gîp okok, nak gek, cîn Bi Wög Gî Ñeb sîñ
 nak Jisas yîb ne agon, kîrop komîñ lînîmîñ. Nak

gek, cın Jisas yib ne agon, tap ma gep rek ognap, tap niñep ma niñep rek ognap gin,” aglak.

³¹ Pen kiri God nop niñ ḡi sobok ḡiliñ ḡi m̄idel niñlig ḡi, karip m̄idelak ak monmon rek d̄il, Kaun Siñ ne apil nab k̄rop adañ ap ran jakek, ma p̄irkil, God Minim ak k̄ilis yib ḡil ag ñilak.

Jisas bin bi ne tap nonim li ñi tep ḡilak

³² Pen bin bi Jisas nop niñ d̄ilak n̄ib okok, minim ar nokim agil, gos ar nokim niñil, tap kiri tap tari m̄idek okok, tap kiri j̄im ñil nep m̄idek, tap cın ausek, agil ma niñlak. ³³ Bi Jisas minim dad ameb okok, bin bi okok k̄rop minim k̄ilis ḡi agil ageligipal, “Jisas nop ñag pak lel, k̄imil warikak, nop udin cın ke niñnok,” agoligipal niñil God k̄rop magilsek yimiñ yib niñil di tep yib goligip. ³⁴ K̄rop bi ognap tap ulep ḡi ma m̄idek; magilsek tap m̄idek. Bin bi lim dai aka karip ognap m̄idek okok, sikim ḡi mani d̄il, ³⁵ bi Jisas minim dad ameb okok k̄rop ñoligipal. Kiri pen d̄il, bin bi tap ma m̄idek okok k̄rop nonim li ñoligipal.

³⁶ Pen bi Lipai wagin tik damil tiklak bi alap yib ne Josep. Karip lim ne Saipras n̄ib. Bi nibak ne bin bi ognap k̄rop minim sain agil ag ñi rep gek, kiri niñil gos sek m̄ideligipal rek, bi Jisas minim dad ameb okok nop Banabas aglak. ³⁷ Josep lim dai ne alap agek, bin bi ognap taulak niñil mani nibak dad apil bi Jisas minim dad ameb okok k̄rop ñak.

5

Ananaias ber tom agrek

¹ Pen bî ber alap mîderek. Nîgmîl yîb ne ak Ananaias, bin ne yîb ne ak Sapaira. Ber mal kîri lîm dai kîri alap ager taulak. ²Tael, Ananaias ne mani nîbak pîs kîd kîri ke nonîm lîl, pîs kîd dam Jisas mînîm dad ameb bî okok kîrop ñak. Bine abe nînjak.

³ Pen Ananaias mani nîbak nîg gîl dap ñek, Pita agak, “Ananaias, Seten nep gos ñek, nak tom agîl agesan, ‘Lîm taupal mani magîlsekk dapebin aul,’ agesan. Mînîm esek agesan nîbak, Kaun Sîn nop ak rek nep esek agesan. Mani lîm dai taupal nîbak pîs kîd we gîl opan. ⁴Lîm dai nîbak, lîm dai nak. Sîkim gînîg, sîkim gîpnâp; kîrîg gînîg, kîrîg gîpnâp. Pen lîm sîkim gek, mani taulak nîbak, magîlsekk donîg, magîlsekk dopnap; ognap nep donîg, ognap nep dopnap; magîlsekk karîp nak sînjak kîrîg onîg, kîrîg opnap. Mînîm ma mîdobkop. Pen nak mînîm wai ñesan ak, cînop bî nep mînîm wai ma ñesan; God nop ak rek nep mînîm wai ñesan. Nak ti gînîg nîg gesan?” agak.

⁵ Pita nîb agek, Ananaias nînjîl, won nîbak nep ap yap lîm eyaç pakîl pîs nep kîmak. Nîg gek nînjîlg gî, bin bî okok gak nîbak nînjîl, jel gek pîrîklak. ⁶ Pen bî praj okok apîl, cîp se par ak walîj kom kam gîl, dam tîgel gîlak.

⁷⁻⁸ Pen bine, nîgmîl ne kîmek dam tîgel gîlak ak ma nînjak. Ne yokop ulep won alap mîdîl apjakek, Pita nop agak, “Lîm dai nîri ber ak sîkim gîrek, mani nîg aknîb rek nep taulak aka?” agak.

Agek, bine agak, “Taulak ak dowîp me ak,” agak.

9 Agek, Pita nop agak, “Nıri ber tari gınıg mıñım ag ar nokım lıl nıg gıpir? Bi Kıt Kaun ne mıñım esek nıbak ma nıñnígab, agıl, nıg gıpir? Nıñjan! Nagımlı kımosıp, dam tıgel gıpal bi okok mıdebal kıjon wagın sıñaul. Nep ak rek nep dad amnıg gebal,” agak.

10 Nıb agek nıñlıg gi, magıl nıbak nep, Pita tob wagın sıñak ap yap lım eyan pakıl kımak. Bi praj ñon nıgmıl nop dam tıgel gılak nıbak apıl, bine ak rek nep bir pıs nep kımak ak nıñıl, nop dam nıgmıl nop tıgel gılak pıs kıd tıgel gılak. **11** Krais nop nıñ dılak bin bi okok abe, bin bi ognap okok abe, tap gak nıbak nıñıl, magılsek jel gek pırıklak.

Tap ma gep rek ognap ke ke gılak

12 Bi Jisas mıñım dad ameb aknıb umıgan alan tap ma gep rek koñai nep bin bi mıdelak nab sıñak gi mıdelak. Pen bin bi God Mıñım nıñ dıl Krais nop nıñ dılak okok, magılsek ap mogım göligıpal God sobok gep karıp söj ar “Solomon Karıp Badak” apal ak. **13** Bin bi ognap okok, Krais nop nıñ dılak bin bi okok kırop nıñel, tep gak ak pen, Krais bin bi ne mıdebal okok, cın titi gıl am kırop eip mogım gın, ag gos nıñıl, pırıklak. **14** Pen per per bin bi kısen nıb koñai yıb nep, Bi Kıt nop nıñ dıl, bin bi ned nıb okok eip ap jım nıl mogım göligıpal. **15** Jerusalem bin bi, bi Jisas mıñım dad ameb okok gılak rek nıñıl, bin bi mıñak gak okok dap kanıb kıt gol sıñak lıl, mıj par mıgan mıgan lıl aglak, “Pita padıkek, pıb mımtaŋ ne ak kırop pak ſek, kırop komıñ lıñıgab,” aglak. **16** Bin bi manj karıp lım Jerusalem ulep sıñak mıdelak

okok, ak rek nep bin bi tap gak okok dil, bin bi kijeki kiyob nillik sek midelak okok dil, dolak. Dapelak, kirop gel, magilsek komin lak.

*Jisas minnim dad ameb bi okok kirop gitimel gil
minnillak*

¹⁷ Nig gelak, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak abe, bi nijeb ne bi Sadyusi okok abe, bi Jisas minnim dad ameb okok kiri tap ma gep rek nig gel yib cinop ap yonigab, agil, bi okok kirop nijel milik yowak. ¹⁸ Kirop milik yapek, bi Jisas minnim dad ameb okok kirop tig cici lil, dam gapman kai kirop nel, minnillak. ¹⁹ Minnillak ak, pen ninnibak nep kislim eyang, Bi Kib agek, ejol alap ap*il*, kijon ak yikil, kirop pong dad son amnillak. ²⁰ Son amel, ejol agak, “Nibi God sobok gep karip ak amil, bin bi okok kirop, God gek per per komin midenigal minnim tep ak magilsek ag nit tep ginnimib,” agak.

²¹ Agek, minnab tikak nijlig gi, God sobok gep karip ak amil, ejol ak agak rek, bin bi okok kirop wagin gil minnim ag nillak. Nig gil ag nel nijlig gi, God nop tap sobok gep bi kib yib ak abe, bi nijeb ne okok abe apjakil, bi minnim di bilokep okok kirop magilsek sik agel, ap Kansol kib ak mogim gel, bi God sobok gep karip kod midep bi okok ag yokil aglak, “Bi Jisas minnim dad ameb okok minnlipin ak minnam ulik gi dowim,” aglak. ²² Agelak, bi God sobok gep karip kod midelak bi okok minnlep karip ak amil nijlak, bi Jisas minnim dad ameb okok ma midelak. Kiri adik gi ap*il* aglak, ²³ “Cin am nipin, kijon ak ginnlak rek midosip, bi kod midep bi okok ak rek nep

kijon wagin ak niñ midesal ak pen cın kijon yikil, karip nilik migan eyan amil nipin, bi alap ma midosip yib,” aglak. ²⁴ Nib agelak, bi God sobok gep karip kod midelak bi kib kiri ak abe, God nop tap sobok gep bi kib okok abe, minim nibak niñil, niñ gip tari ginigab, agil, gos par yib niñlak.

²⁵ Niñ gil gos par niñ midele niblig gi, bi alap apil krop agak, “Bi min lipek okok, kiri am God sobok gep karip ak midlig gi, bin bi okok krop minim ag nebal,” agak. ²⁶ Nib agek, bi God sobok gep karip kod midelak bi kib kiri ak, bi ne ognap krop ulik gi, bi Jisas minim dad ameb nib okok krop dinig amnilak. Amil, Jerusalem bin bi sin aul cinop kab ju paknigal, agil, krop ma ag gilak; kapkap ulik gi dolak.

²⁷ Jisas minim dad ameb bi okok krop kapkap ulik gi Kansol ap mogim gi midelek nab sinjak dapel, God nop tap sobok gep bi kib yib ak krop agak, ²⁸ “Cin nibep, Jisas minim ak ma agnimib, agil, minim kiliç gi agil apin ak pen ag mer niñil kiriç gipin. Nibi pen amil Jerusalem bin bi krop magilsek Jisas minim ak ag nillig gi, cinop ag juil agebit, ‘Kiri nep Jisas nop ntag pak lilkak,’ agebit, agak.

²⁹ Nib agek, Pita bi Jisas minim dad ameb ognap eip aglak, “Cin bin bi minim apal ak ma dinigabin; God minim ne ak nep dinigabin! ³⁰ Jisas nop mab bak alan ntag pak lem kimak ak pen, apis based sikop sobok goligipal God ak nep gek, ne kauyan warikak. ³¹ Warikil, God ne gek, am karip lim seb kab ar alan sinjak amil, God ninmagil yipid pis ken mideb. Nib ak cin nipiñ,

ne nep Kinj mîdîl, cînop dî komiñj yoknîgab. Ne cînop Isrel bin bî yîmîg nîñjîl, tap si tap tîmel gîpîn ak, tari gînîg nîg gîpîn, agîl, kîrîg gon, ne nîñjîl tap tîmel gîpîn okok kîrîg gîl, cînop dî komiñj yoknîgab. ³² God gîp nîbak, cîn udîn magîl tîmid mîgan cîn ke nîñjîl, bin bî okok kîrop ag ñobîn. Bin bî mînîm ne nîñ dîl ageb rek nep gînîgal okok, God ne Kaun Sîñ ak kîrop ñek, ne kîrop ak rek nep mînîm tep nîbak ag ñî tep gek nîñnîgal,” aglak.

³³ Bî Jisas mînîm dad ameb okok nîb agelak, bî mînîm dî bîlokep ap mogîm gi mîdelak nîb okok kal juîl aglak, “Kîrop pîs nep ñag pak lîn,” aglak. ³⁴ Nîb aglak ak pen, nab nîb sîñâk bî alap mîdek, yîb ne ak Gameliel. Ne bî Perisi, lo mînîm ag ñeb bî kîri alap. Juda bin bî magîlsek nop nîñjel tep goligîp. Bî Gameliel nîbak warîkîl agak, “Bî ñon nîbaul kîrop agem söy amniñlan. Yad nîbep mînîm alap ag ñîn,” agak. Nîb agek, bî nîb okok ag söy yoklak. ³⁵ Bî nîb okok ag söy yokel nîñlig gi, Gameliel ne bî Kansol okok kîrop agak, “Isrel bî sîñ aul, nîbi bî sîñ aul kîrop tari gînîg gebîm ak, gos nîñ tep gîl gînîmîb. ³⁶ Nîbi nîpîm, ned bî Tudas, yad bî kîb, agîl agek, mînîm ne agoligîp ak bin bî konjai nep, po hadred rek, nîñ döligîpal. Pen kîsen bî ognap nop ñag pak lel, bin bî mînîm nop nîñ döligîpal okok ke ke amel kîr gak. ³⁷ Pen kîsen, yîb cînop dîlak ñîn ak, ak rek nep bî Judas Galili nîb ak agak, ‘Cîn gapman okok eip pen pen gîl, kîrop yîk gi yoknîgabîn,’ agak. Nîb agek, bin bî konjai nep mînîm nop dîl, warîk gapman eip pen pen gîlak. Pen mîd

damıl, bı nıbak nop ak rek nep ñag pak lel, bin bı mınım nop nıŋ dölgiŋpal okok ke ke amel kır gak. ³⁸ Nıb ak me, yad nıbep agebin, bı mınım kır agobın sıŋ aul kırop gi timel ma gınimib. Kırop yokop ag yokem amnímel. Mınım kiri ke nep agenigal ak, kır gınimij ag mer nıŋil ap yonigab. ³⁹ Pen God ne ke agek genigal ak, nıbi ke nep tap alap gınimib rek ma lıniŋab. Kırop gi timel giň, agenigabım ak, kırop eip pen pen ma gınigabım; God eip pen pen gınigabım,” agak.

⁴⁰ Gameliel nıb agek, bı okok agak rek nıŋil, bı Jisas mınım dad ameb okok kırop agel apelak, kırop nag di tapın magıl pa giş pakıl, “Jisas mınım ak kisen ma agnímib, mer yıb,” agıl, kırop ag yokel amnílak.

⁴¹ Pen bı Jisas mınım dad ameb okok, cınop tari gınig niğ giŋpal, agıl, ma nıŋlak. God cınop Jisas bı ne yıpıd giľ, agıl gek, cınop niğ giŋpal, agıl, tep gek nıŋlig gi, Kansol kır nıbak kırıg giľ amnílak. ⁴² Amıl, per per God sobok gep karıp söŋ ar sıŋak amıl, bin bı karıp karıp okok amıl, Jisas ne Krais ak mınım tep ak ag ñöliŋipal.

6

Tap bılık ñeb bı aknib ar oŋid ag lılak

¹ Pen mıd damıl, bin bı Jisas nop nıŋ dılak okok koŋai yıb mıdelak. Pen Juda bin bı Grik mınım nep nıŋlak okok, Juda bin bı kiri Juda mınım yıpıd giľ nıŋlak okok kırop ag giľ aglak, “Bin kaŋıl kiri okok kırop mani tap magıl tap okok nonım li ñi tep giŋpal pen bin kaŋıl cın okok kırop nonım li tep ma giŋpal,” aglak. ² Nıb agelak,

bı Jisas mìnım dad ameb aknıb umıgan alan okok nıñıl, bin bı Jisas nıñ dıłak okok magılseк sık agel apelak aglak, “Ai mam sıkop. Cın God Mìnım ag ñobın ak kırıg gıl, bin bı okok kırop tap nonım lı ñıñigabın ak, yıpıd gıl ma gınıgab. ³ Nıb ak, nıbi bı aknıb ar onıd nıñıl ag lem, kırop wög nıbak ag lon, wög nıbak gınıgal. Pen God Kaun kırop ap ran jakıl gos tep nıb bı okok nep nıñıl ag lınımıb. ⁴ Cın pen God nop sobok gılıg git, bin bı okok kırop God Mìnım ak ag ñılıg git, git mıdonıgabın,” aglak.

⁵ Mìnım agelak nıbak nıñel, kırop magılseк tep gek, bı aknıb ar onıd ag lıłak. Bı nıb okok alap me Stipen ak. Stipen ne God nop nıñ dı kılıs yıb golıgıt. Kaun Sıñ nop ap ran jakıl mıdolıgıt. Alap Pilip ak, alap Prokoras ak, alap Naikena ak, alap Timon ak, alap Pamenes ak, alap Nikolas ak. Nikolas ne taun kıb Adiok nıb. Ne ned bı Juda mer ak pen kisen Juda bin bı gos nıñlak rek nıñ dak. Pen kisen ne Jisas nop nıñ dak. ⁶ Bı aknıb ar onıd nıb okok ag lıł, kırop dam bı Jisas mìnım dad ameb okok mıdelak sıñak dapel, kırı God nop sobok gıl, ñınmagıl nabıc kırop ar alan lıłak.

⁷ Pen kırı God Mìnım ag ñel, amek nıñlıg git, Jerusalem bin bı koñai yıb nep Jisas nop nıñ dıłak. Pen bı God nop tap sobok gep bı okok koñai yıb nep Jisas mìnım tep ak nıñıl nıñ dıłak.

Stipen nop mìnım kıb aglak

⁸ God ne Stipen nop dı tep yıb gıl, kılıs ne nop ñek, Stipen ne tap ma gep rek okok, tap nıñep ma nıñep okok, koñai nep bin bı mıdelak nab sıñak golıgıt. ⁹ Pen Juda bin bı karıp lım ke ke okok nıb ognap apıl, Juda mogım gep karıp alap apıl,

God nop sobok göligipal; Juda mogim gep karip n̄ibak, “M̄ni M̄ni Ma M̄dobin Karip” agöligipal. Bi Juda n̄ib okok, ognap Sairini taun n̄ib, ognap taun kib Aleksadria n̄ib, ognap Silisia Propins n̄ib, ognap Esia Propins n̄ib. Kiri Stipen gak rek niŋil, kiliſ yib gil nop minim pen pen aglak ak pen, ¹⁰ God Kaun ne Stipen nop gos tep yib ſek niŋlig git, bi Juda okok nop minim tari aglak ak, gos niŋ tep gil pen ak rek nep minim tep yib agek, nop pen agnimek rek ma lak.

¹¹ Pen kiri Stipen nop ag mer niŋil, am bi minim tom agep ognap kirok kamger ag rep gel, kiri apil aglak, “Cin niphin, bi aul ne Mosis minim nu kil tikak ak ag juil, God nop ag juil git,” aglak.

¹² Kiri minim tom n̄ibak agelak, bin bi yokop okok l̄il, bi minim tig bilocep okok l̄il, bi lo minim ag ſeb bi okok l̄il, cibur kirok ak timel gek, Stipen nop minim kib agnig dam Juda Kansol kib m̄idelak okok dad amniłak. ¹³ Damil, bi minim tom agep ognap sek dapet, kiri aglak, “Cin niphin, bi n̄ibaul per nep God sobok gep karip s̄in aul ag juil, Mosis lo minim nu kil tikak ak ag juil git. ¹⁴ Pen ne minim alap agosip niphin ak, agip, ‘Jisas bi Nasaret n̄ib ak, kisen God sobok gep karip aul git timel gil genigab, Mosis minim cinop ag ſak gitin ak kiri git, minim kisen n̄ib d̄il sain ginigabin,’ agip,” aglak.

¹⁵ Pen Juda Kansol kib m̄idelak bi okok, Stipen nop niŋ i sek l̄il niŋlak, milik jo milik ne ak ejol milik jo milik rek lak.

*Stipen Juda Kansol Kib bi okok kirok Krais
minim tep ak ag n̄ak*

¹ Kiri minim esek nibak agel, God nop tap sobok gep bi kib yib ak Stipen nop agak, “Minim nep agebal nibak niñid agebal aka esek agebal?” agak.

² Agek, Stipen agak, “Bapi mam s̄kop, niñim! Based açık c̄n Ebrahim b̄rarık nep taun kib Haran ma amnak ñin ak, karip lim Mesopotemia m̄idek won ak, God melik tep ke sek m̄ideb ak nop agak, ³ ‘Karip lim nak aul kiriç ḡl, bin bi nak okok kiriç ḡl, karip lim ke yad nep yomniçgain ak amniçmin,’ agak.

⁴ “Agek, Ebrahim karip lim kib Kaldia m̄idoligip ak kiriç ḡl, taun kib Haran am m̄idoligip. Kisen Ebrahim nap kimek, God agek, apil karip lim nibi m̄idebim nab s̄ñaul m̄idoligip. ⁵ Ñin nibak God Ebrahim nop lim dai miçgan alap ma agak. Apil yokop nep m̄idoligip. Ñin nibak Ebrahim ñi pai alap ma t̄kak; yokop nep m̄idoligip. Pen God Ebrahim nop agak, ‘Kisen lim dai nibaul, nak dinigan. Ñi pai nak t̄k donigan t̄k dapel amniçgab okok, lim dai nibaul ak rek nep d̄l m̄idenigal,’ agak. ⁶ Pen God minim alap agil agak, ‘Ñi pai nak t̄k donigan t̄k dapel amniçgab okok, amil bin bi ognap karip lim okok m̄idel, kirok magilsek miñ l̄l, gi timel yib ḡl, miñ wög rek ag lel, gel niñlig gi, mi aknib po hadred (400) yinnigab. ⁷ Pen bin bi kirok niç genigal okok, yad pen kirok gi timel ginigain. Bin bi nak okok, karip lim nibak kiriç ḡl, ap yip sobok ḡilig gi m̄idenigal karip lim aul,’ agak.

8 Pen God Ebrahim nop mìnîm kîlis nîñjîd alap ag lîl agak, ‘Ñî pai nak tîk donîgan tîk dapel amnîgab okok, nîbep kod mîdenîgain ak me, nîñjâñ lakañ sek wañ wak tîb gi rîk gînîmîb,’ agak. Agek, kîsen Ebrahim ñî ne Aisak nop tîk dapîl, ñîn aknîb ar onjîd mîdîl, ñîn jîl onjîd ak ñî ak nop wañ wak tîb gi rîkak. Aisak pen Jekop nop tîk dowak. Jekop ne pen ñî aknîb umîgan alañ okok kîrop tîk dapek me, cîn Isrel bin bî wagîn ke ke mîdobîn.

9 “Based acîk cîn nîb okok, nîmam ned sîkop okok nîmam kîsen Josep nop gos tîmel nîñjîl, mîlîk yapek, bî ognap ñel, nop tau dad karîp lîm Ijip dad amnîlak. Dad amel, mîd tep ma gak ak pen God nop saköl ma gak. **10** Tap mîker Josep nop apek ak, God ne nîñjîl Josep nop kod mîd tep golîgîp. God ne Josep nop gos tep ñîl gek, Ijip Kîj Pero, bî Josep aul gos nîñ tep yîb geb, agîl, nop agek, lîm dai Ijip abe, karîp tap ne okok magîlsekk abe, kod mîdolîgîp.

11 “Kîsen ñîn alap yuan kîb yîb ak, karîp lîm Ijip abe, karîp lîm cîn Kenan aul abe apek, based cîn karîp lîm Kenan aul mîdelak okok tap magîl pîyo nîñjîl, tap ñînjeb alap ma mîdek, gos par yîb lîlak. **12** Pen nap kîri Jekop mìnîm alap nîñjâñ, tap magîl koñjai nep karîp lîm Ijip mîdek. Nîb ak nîñjîl ñî ne okok kîrop agek, tap magîl tauniñ Ijip amnîlak. **13** Am tau dapîl, ñîb sakîl, kauyan pen tauniñ amnîlak. Amel, nîmam Josep kîrop agak, ‘Mam sîkop, nîbi yîp bî an, agîl nîpîm? Yad namam nîbi Josep nep,’ agak. Agek, Ijip Kîj Pero mìnîm nîbak nîñjîl agak, ‘Ak Josep nîmam sîkop

ne okok e!' agak. ¹⁴ Josep pen, bapi yad Jekop, bin b̄i ne okok eip kasek onimel, aḡıl, m̄inim ag yokek, nap Jekop bin b̄i n̄injuıl omal nokim adık ḡi dam ajıp p̄is k̄id adañ (75) rek d̄ıl, eip amniłak. ¹⁵ Nap Jekop n̄ig ḡıl, karıp l̄im Ijip am m̄idil, k̄imak. M̄id damil, based s̄ikop n̄ib okok magiłsek k̄im saklak. ¹⁶ Pen k̄isen n̄i k̄iri okok nap t̄ıñıl damil, taun k̄ib Sekem t̄igel ḡılak. Cip t̄igel n̄ibak, based acik Ebraham, Hemor n̄i ne okok k̄rop mani alap n̄il tauak.

¹⁷ "Pen God Ebraham nop ned ḡinigain, aḡıl, m̄inim ag lak rek ḡinig ḡıl gak ak me, bin b̄i c̄in Isrel karıp l̄im Ijip m̄idelak okok, n̄i pai t̄ık damil t̄ık dam dapıl ḡıl, konjai ȳib nep m̄idelak. ¹⁸ Bin b̄i c̄in Isrel konjai nep m̄idelak n̄in n̄ibak, karıp l̄im Ijip ak kiñ k̄isen n̄ib m̄iseñ lak. Kiñ k̄isen n̄ib n̄ibak based Josep nop ma n̄ıñak ak me, ¹⁹ bin b̄i c̄in okok ḡi t̄imel ȳib ḡıl, m̄inim k̄ılıs agek, n̄i pai k̄iri okok t̄ık dapıl, söñ ken okok yokel, ke m̄idil k̄imeligipal. ²⁰ N̄ig ḡılak ak pen, n̄in nab n̄ib siñak, ber mal n̄i wak tep ȳib alap t̄ık dapıl, ȳib ne Mosis agrek. N̄i n̄ibak nop takin omal nokim karıp n̄ılık m̄igan okok nep we ger m̄idoligip. ²¹ K̄isen n̄ıñan n̄ibak nop dam söñ siñ eyan l̄irek, Pero pai ne ak apıl, nop n̄ıñıl, dam n̄i yad, aḡıl, ȳımag loligip. ²² Ne n̄ig ḡıl ȳımag lek, k̄ib gek, Ijip bin b̄i k̄iri tari tari göligipal ak, nop ag n̄i tep ḡılak. Ne b̄i m̄inim k̄ılıs ḡi aḡıl, wög k̄ılıs ḡıl goligip.

²³ "Pen Mosis mi ne aknib n̄injuıl omal (40) ȳinek, bin b̄i yad Isrel k̄rop am n̄ıñıl owin agak. ²⁴ Pen amił n̄ıñak, Ijip b̄i alap Isrel b̄i alap nop

tapın magıl pakek. Mosis nıñıl, bı Isrel nop dı komıñ yokıl, Ijip bı ak nop pı̄s nep ñag pak lek kımak. ²⁵ Pen Mosis gos ne nıñjak ak, ‘Bin bı yad Isrel agnígal, “God Mosis nop gos ñek, apıl cınop tı̄g asık yokek, mı̄d tep gınıgabın,” agnígal,’ ag nıñjak ak pen kırı̄ gos nı̄bak ma nıñlak. ²⁶ Pen mı̄nek Mosis amıl nıñjak, Isrel bı̄ omal pen pen gerek. Nı̄g gerek nıñıl agak, ‘Bı̄ aul, nı̄ri mamıl mal mı̄debir; pen pen gebir ak kırı̄g gir!’ agak.

²⁷ “Agek, bı̄ alap bı̄ alap nop pakek ak, Mosis nop dı̄ okdañ yokıl agak, ‘Nak bı̄ an agek, bı̄ kırı̄b mı̄dıl, cı̄rop bı̄ mı̄nım tı̄g bı̄lokep rek kod mı̄deban? ²⁸ Nak tol Ijip bı̄ ak ñag pak lı̄nak ak, mı̄ñi yı̄p abe ñag pak lı̄níg ageban aka?’ agak. ²⁹ Nı̄b agek, Mosis bı̄ ñag pak lı̄pin nı̄bak nı̄pal, agıl, pırı̄k gı̄ am karıp lı̄m Midian amıl, bı̄ yokop alap rek mı̄doligıp. Nı̄n nab nı̄b sı̄njak, ne bin dıl, nı̄t omal tı̄k dowak. ³⁰ Nı̄g gıl yokop nep mı̄dek mı̄ nı̄njuıl omal (40) yı̄nak. Kisen nı̄n alap mı̄ñ mab kab nep mı̄deb Sainai Dı̄m ulep sı̄njak mı̄dıl nı̄njak, ejol alap apıl, mab bı̄d nokım alap mı̄lañ gek nab sı̄njak mı̄señ lek nı̄njak. ³¹ Nı̄g gek Mosis nı̄njıl, tap nı̄bak tari geb, agıl, am ulep sı̄njak apıl nı̄nek nı̄nlı̄g gı̄, Bı̄ Kırı̄ agak, ³² ‘Nased acı̄k Ebrahim, Aisak, Jekop, God kırı̄ yad mı̄debin,’ agak. Nı̄b agek, Mosis, ak Bı̄ Kırı̄ nep ageb, agıl, pırı̄kıl jep dıl, kı̄yan gıl udın ma nı̄njak.

³³ “Pen Bı̄ Kırı̄ Mosis nop agak, ‘Lı̄m dai sı̄ñ aul ap mı̄deban rek, tob tırı̄p nak ak tı̄g juan. ³⁴ Ijip bin bı̄ okok bin bı̄ yad Isrel karıp lı̄m Ijip mı̄debal okok kırı̄p gı̄ tı̄mel yı̄b gı̄pal, yad nı̄pin. Kırı̄ sıl agebal ak peyı̄g nı̄njıl, apıl kırı̄p tı̄g asık yoknı̄g

opin. Nıb ak, nak adık gi Ijip amnoŋ,’ agak.

³⁵ “Isrel bin bı ned Mosıs nop aglak, ‘Nak bı an agek, bı kıb mıdıl, cırop bı mınım tıg bılokep rek kod mıdeban?’ aglak. Pen kisen, God ejol ne ag yokek apıl, mab bıd mılaŋ gek nab sıňak Mosıs nop mısen lek, God ne ke Mosıs nop bin bı kıb kırı mıdıl kırop tıg asık yokan, agıl, ag yokak. ³⁶ Pen Mosıs Ijip amił, tap ma gep rek ognap sıňak gił, bin bı ne Isrel kırop dıl nıg solwara ‘Lakañ’ apal ak amił, tap ma gep rek ognap sıňak gił, kisen Isrel bin bı poŋ dıl dam mıñ mab kab nep mıdoligıp nab okok amił, tap ma gep rek ognap sıňak gılıg gił mıdoligıp. Nıg gił mıdekları mıdekları, mıñjuıl omal (40) yınak.

³⁷ “Mosıs ne nep me bin bı Isrel kırop agak, ‘God ne bı mınım ne agep alap, nıt nıbi ke bı yad rek alap, ag yokek nıbep onıgab,’ agak. ³⁸ Mosıs ne mıñ mab kab nep mıdoligıp nab okok mıdekları; ne apıs based cın eip mıdekları; Sainai Dım sıňak ejol alap apıl Mosıs nop mınım ag nıak. Mosıs mınım nıbak dıl cınop Isrel bin bı ag nıniğab, agıl, God ne mınım komıŋ nıbak Mosıs nop nıak.

³⁹ “Mosıs mınım komıŋ nıbak ag nıak ak pen based cın okok mınım nıbak ma dıłak. Kırı Mosıs nop ag juıl, adık gi Ijip amnın, agıl, gos ak nıŋlak. ⁴⁰ Kırı Mosıs nımam Eron nop aglak, ‘Bı nak Mosıs cınop Ijip nıb dowıp ak, nop tari gıp ak ma nıpın. Nıb ak, nak cınop tap god rek ognap gek, bı cın ognap god gınıgan nıb okok dı ned amel, cın kisen amnın,’ aglak. ⁴¹ Nıt nıbak nep, god esek kaj kau nılık rek alap gi lıł, yakır tap okok pak dap sobok gi nıłak. Kırı tap nınmagıl kırı

ke gi lîlak okok nîñil, ak god cîn, agîl, mîñ mîñ
gîlig gi tap kîb dagîl nîñlak. [42](#) Nîg gelak, God
kîrop kîri gîl agak, 'Nîg gîpal ak, pîb, takîn, gap
okok abramek sobok gîlañ,' agak. Nîn nîbak kîri
tap nîb okok nep sobok gôlîgîpal ak me, bî God
mînîm agep alap God Mînîm ak ñu kîl tîkîl agak,
'Isrel bin bî.

Nîbi ned mi nîñjuîl omal mîñ mab kab nep
mîdoligîp nab okok ajöligîpîm nîn ak,
kaj kau kaj sipsip tap okok pak yîp sobok gi
ma nôlîgîpîm.

[43](#) Nîbi tap yokop esek omal nîbi ke gi lipek ak
nop tap pak sobok gi dagîl nîlîg gi, gi
mîdeligîpîm.

Tap nîbak, alap Molok agôlîgîpîm,
alap gap rek gi lîl, Repan agôlîgîpîm.

Tap god tom nîb omal nep,
sel karîp gi dî ajîlîg gi, sobok gîlîg gi
mîdeligîpîm.

Gi mîdeligîpîm nîbak, yad nîbep ag yoken,
am mîñ mîdenîgabîm taun kîb Babilon ben
kîd okok,' agak.

[44](#) "Based sîkop cîn okok mîñ mab kab nep
mîdoligîp nab okok mîdelak nîn ak sel karîp
dad ajöligîpal. Sel karîp nîbak mîdek ak nîñil,
God cînop eip mîdeb, agîl nînjöligîpal. Sel karîp
nîbak, God mînîm agak rek nep gi lel mîdek.

[45](#) Kîsen pen bî nap sîkop okok, kîri sel karîp
nîbak yes kîri Josua based sîkop cîn okok kîrop
ñel, kîri dîlak. Kîsen, kîri sel karîp nîbak dapelak
nîñlîg gi, God ne bin bî karîp lîm sîñaul mîdelak
okok pîñil ju yîk gi yokak. Sel karîp nîbak mîdîl,

mıd damıl, kisen Depid tık dolak. ⁴⁶ Based Depid, bı God nıñek tep gak bı ak, ne God nop ag nıñıl agak, ‘Nak yau agek, yad karıp nep tep alap gi len, nak God Jekop ned sobok goligip ak, karıp nıbak middenıgan,’ agak. ⁴⁷ Agek pen God ne yau ma agak. Kisen Solomon ne God sobok gep karıp nıbak gi lak.

⁴⁸ “Pen God ar i oklañ mideb ak, bin bı nınmagıl dıl gi lınígal karıp okok ma middenıgab. Bı God mınım agep alap mınım nıbak agıl agak,

⁴⁹ ‘Bı Kıt ak ne agıp,

“Karıp lım seb kab ar alan sıñak

sea kinj yad rek ar sıñak bisig mıdıl,

lım dai wagın aul tob yad tau rıbık lılıg gi
midebin.

Yıp tari karıp gi lem, yad kin middenım?

Yad karıp sıñ akal ake lıním?

⁵⁰ Tap okok magılseк nınmagıl yad ke ma gi lipin
aka?” agak,’ agak.

⁵¹ “Cın ke nıñ rep giþin, agıl, tap si tap tımel
nep gił, God Mınım ma nıpım. Nased sıkop
göligipal rek nep giþim. Kaun Sıñ ne nıbep gos
tep ñek nıpkep, pen per mer apım. ⁵² Nased sıkop
okok, bı God mınım agep okok kırop magılseк
gi tımel giłak. Bı God mınım agep birarık okok,
‘God Bı Wög Gi Ŋeb tep yıb ak apeb,’ aglak. Pen
nased sıkop okok kıri bı nıb okok ak rek nep ñag
pak lılkak. Pen miñi God Bı Wög Gi Ŋeb tep yıb
nıbak apek me, nıbi nop mımığ nıñıl ñag pak
lipek. ⁵³ Pen God lo mınım ne ak, ejol ne okok
kırop ag yokek dapel dipek, pen ageb rek nıñıl
ma giþim,” agak.

Stipen nop kab ju pak lîlak

⁵⁴ Stipen mînîm nîbak agek nîñlig gi, kîrop mîlîk kal yîb yapek, meg magîl su rîbîkîl kal julak. ⁵⁵ Pen Kaun Sîñ ne Stipen ap ran jakîl mîdek nîñlig gi, ne kîlan gi nîñil seb kab ar alan sîñjak nîñjak, God melîk tep aknîb ke yîb ne mîdek nîñil Jisas ne God nînmagîl yîpîd pîs ken ar ne warîk mîdek. ⁵⁶ Stipen nîñil agak, “Nîñîm! Yad nînebin, seb kab ar alan sîñjak kîjon yîk mîdeb. Bi Ñî ne ak God nînmagîl yîpîd pîs ken ar ne warîk mîdeb!” agak.

⁵⁷ Stipen nîb agek, tîmid kîri ak nînmagîl dî pîlin gîl, dai magîlsek warîkîl, mînîm bleble agîl mînîm kîb yîb agîl, pîg gi rîkîd ag amîl ne mîdek amnîlak. ⁵⁸ Nop dî cîci lîl, dam dam taun kîb nîbak söñ ar eyan dad amnîlak. Bi nop mînîm esek aglak okok kal juîl, waliç par kîri okok tîg juîl, bi praj Sol mîdek ulep sîñjak yokel, ne kod mîdek nîñlig gi, kîri Stipen nop kab ju paklak. ⁵⁹ Nop nîg gîl pakel nîñlig gi, Stipen Bi Kîb nop sîk par agîl agak, “Bi Kîb Jisas, kaun magîl yad dan,” agak. ⁶⁰ Nîb agîl, kogîm yîmîl, sîk kîb par agîl agak, “Bi Kîb! Yîp ñag pak lebal aul, tap si tap tîmel gebal ak nîñil kîrig gînîmîn,” agak. Nîb aglîg gi kîmak.

8

¹ Stipen nop kab ju pak lîlak ñîn ak, Sol manj sîñjak mîdîl, paj agîl wobi yal yal agak.

Jisas bin bi ne kîrop yîk gi yokel, ke ke amnîlak

Ñîn nîbak nep, Jerusalem kai wagîn gîl, bin bi Jisas nîñ dî mîdelak okok kîrop gi tîmel yîb

gelak. Nig gelak, bin bi Jisas nop niñ di midelak okok kiri magilsek pirk gil, karip lim Judia okok abe, karip lim Sameria okok abe, ke ke amnilak. Pen bi Jisas minim dad ameb aknib umigan alan okok kiri nep Jerusalem sijak midelak. ² Pen God Minim ageb rek nep goligipal bi ognap, Stipen nop mapin yib gek niñil sil kib yib aglig gi, cip dam tigel gilak. ³ Sol pen, bin bi Jisas niñ dipal okok gi timel yib ginigain, agil, karip karip gilig gi, bin bi nib okok krop abramek lip gi dam min loligip.

Pilip karip lim Sameria amil God minim ag nnak

⁴ Bin bi Jisas nop niñ di midelak okok pirk gi am karip lim ke tigoj tigoj midelak. Pen nib okok am midil, Jisas minim tep ak dam bin bi nib okok krop ag noligipal. ⁵⁻⁶ Bi nak Pilip ak rek nep amil taun kib alap karip lim Sameria sijak midil, bin bi okok krop, Mesaia owak minim tep ak ag nnak. Pilip minim agak ak abe, tap ma gep rek gak ak abe niñil, minim ne tari tari agak ak, timid li niñ tep yib gilak. ⁷ Pilip ne bin bi kijeki kiyob nilik sek midelak okok kojai nep gek, tap nib okok wal agil mis amnilak. Ne bin bi nnmagil tob pinok gek kalau gak okok kojai nep abe, bin bi tob gi go geb mo geb gak okok kojai nep abe krop gek, komin lak. ⁸ Nig gek niñlig gi, bin bi taun nibak kin midelak okok niñil magilsek mitn min yib gilak.

⁹ Pen taun kib nibak bi alap kin midoligip, yib ne ak Saimon. Ne kij gil, tap ma gep rek ognap gek, Sameria bin bi okok magilsek gos par yib niñoligipal. Yad bi pobin yib midebin, agoligip.

10 Saimon ne nı̄g gek, bin bı̄ yı̄b mı̄dek okok abe, bin bı̄ yı̄b ma mı̄dek okok abe, Saimon mınım agak rek nep nı̄njl̄ aglak, “Bı̄ nı̄baul ne god ‘Kıl̄s Kıt̄’ apı̄n ak nep,” aglak. **11** Tap ma gep rek okok per goligip nı̄njl̄ bin bı̄ okok gos par nı̄njl̄, mınım agoligip rek nep nı̄nöligipal. **12** Pen kisen Pilip apı̄l, God bin bı̄ dıl̄ karıp ne seb kab alan sı̄ňak kod mı̄denigab mınım tep ak abe, Jisas Krais mınım tep ne ak abe ag ñek, bin bı̄ okok kı̄ri mınım nop nı̄n dıl̄, nı̄g paklak. **13** Saimon ne ke ak rek nep, Jisas nop nı̄n dıl̄ nı̄g pakak. Pilip amek, Saimon nop sain gek nı̄njl̄ git̄, Pilip tap ma gep aknı̄b ke rek gek ak nı̄njl̄, Saimon ne wal yı̄b agak.

14 Bı̄ Jisas mınım dad ameb okok Jerusalem mı̄del nı̄njl̄ git̄, kırop mınım alap aglak, “Sameeria bin bı̄ God Mınım nı̄n dı̄pal,” aglak. Kı̄ri mınım nı̄bak nı̄njl̄, Pita Jon kırop mal ag yokel, karıp lı̄m Sameria amnirek. **15-17** Amıl nı̄nrek, bin bı̄ okok Jisas nop nı̄n del, Bı̄ Kıt̄ Jisas yı̄b agı̄l kırop nı̄g pak nı̄lak ak pen Kaun Sı̄n ne kırop ma owak. Nı̄b ak, Pita Jon bı̄ omal, Kaun Sı̄n ne kırop owan, agı̄l, sobok git̄, nı̄nmagı̄l nabı̄c cög kırop ar alan lel, Kaun Sı̄n ne kırop nokı̄m nokı̄m owak.

18 Kı̄ri mal nı̄nmagı̄l nabı̄c cög ar alan ler, God ne Kaun Sı̄n bin bı̄ okok kırop ñı̄k ak, Saimon nı̄njl̄, yad ak rek nep gin, agı̄l, kırop mal mani yomıl agak, **19** “Mani aul dıl̄, yı̄p kıl̄s nı̄bak ñer, yad bin bı̄ an an nı̄nmagı̄l yad nabı̄c cög ar alan len, kı̄ri ak rek nep Kaun Sı̄n dı̄nigal,” agak.

20 Nı̄b agek, Pita agak, “God tap tep ne yokop ñı̄b nı̄bak, tari git̄ mani taunīg ageban? Mani

nibak nak ke eip ki gi yonigab! ²¹ Wög cır gobır ak nak eip mer. Cıbur gos mıdmagıl nak niñ di mideban ak, God niñek tep ma giþ. ²² Tap si tap tımel giñim, agıl, gos niñeban ar ak kırıg gił, God nop sobok genigan ak, gos tımel yib niñeban nibak niñıl kırıg giñimini rek liþ,” agak. ²³ Yad niþin, tap tep kiri siñak tap yad rek mıdobkop, agıl, gos tımel niñıl, tap si tap tımel gek ameb. Niþ ak, nak tap si tap tımel gep magıl ak, miñ wög gep bi rek mideban.

²⁴ Agek, Saimon agak, “Niñ mal Bi Kib ak nop sobok ger, tap yip giñimini rek liþ, agıl agebir niñbak ma giñimini,” agak.

²⁵ Pen Pita eip Jon eip, Jisas kırop mal tari tari gak minim ak abe, Bi Kib minim tep ak abe, bin bi okok kırop ag ni sakıl, adık gi Jerusalem amniç, kanib nab okok amlig gi, karıp lim Sameeria nab siñak karıp tıriç tıron konjai nep bin bi okok kırop Jisas minim tep ak ag niþlig gi amniþrek.

Pilip ne bi Itiopia niþ alap nop Jisas minim tep ak ag niak

²⁶ Pen Bi Kib ejol alap apıl Pilip nop agak, “Jerusalem niþ taun kib Gasa ambal kanib par ak amnon,” agak. ²⁷ Agek, Pilip kanib agak par niñbak amıl niñak, bi kib alap, kaj hos liþ gi dad ameb tap bad ar alan bisig gi, kanib par niñbak amek. Bi niñbak ne bin kwin Kadaki, karıp lim kib Itiopia kod midek bin ak nop wög giþig gi, mani ne ak kod midoligip. Pen ne Jerusalem God sobok gep karıp ak amıl sobok giþig gi mid juıl, ²⁸ adık gi karıp lim Itiopia amıl, God Minim dai Aisaia

ñu kıl tıkkak ak dıl, udın lı nıñlıg gi amek. ²⁹ Pen God Kaun Pilip nop agak, “Hos tap bad lıp gi dad ameb adan am ulep bak sıñak amıl, bı nıbak eip amnımir,” agak.

³⁰ God Kaun agak rek nep, Pilip pıg gi rıkıd ag ulep bak sıñak amıl nıñak, bı Itiopia nıb nıbak, bı God mınım agep Aisaia God Mınım dai ñu kıl tıkkak ak, udın lı nıñlıg gi amek. Pilip nıñıl agak, “Nak mıj udın lı nıñlıg gi ameban piyak ak, mınım wagın ak nıb ageb, agıl nıpan aka mer?” agak.

³¹ Agek, ne pen agak, “Bin bı ognap rek yıp ag nel nıñıl rek agním,” agak. Nıb agıl ne Pilip nop agak, “Ap ar sıñaul bısigek cır eip amnır,” agak. Agek, Pilip am ar nıbak bısigak.

³² Bı nıbak God Mınım dai Aisaia ñu kıl tıkkak nıbak udın lı nıñek. Mınım nıbak nıbgıl mıdeb: “Ne kaj sipsip pon dıl dam ñag pak lıpal rek nep mıdeklı.

Kaj sipsip nılik kas tikel, wal ma agıp rek,
ne ak rek nep mınım alap ma agak.

³³ Tap tımel alap ma gak ak pen nop mınım esek agıl, gi tımel gılak.

Nop pıs nep ñag pak lel kımak ak me, kısen
bı an rek mıdıl,
‘Nıb nıb golıgıp,’ agnígab?” agak.

³⁴ Bı kıl Itiopia nıb ak mınım nıbak nıñıl, Pilip nop agak, “Mınım ageb nıbaul, God mınım agep bı ak ne ke ageb aka bı ke nıb alap ageb?” agak.

³⁵ Agek, Pilip God Mınım dai udın lı nıñesir ak nep wagın gıl ag dam dam, Jisas mınım tep ak ag ñı tep gak.

³⁶ Pen nıg gıl mìnım ag damlıg gi niñrek nıg alap mıdeklər. Bi nıbak Pilip nop agak, “Nıg mıdeb aul yıp nıg pak niñigən aka?” agak. ³⁷ Agek, Pilip agak, “Nak Krais nop cıbur gos mıdmagıl yad niñid nep niñ dıpin agenigən ak, yad nep nıg pak niñigən,” agak. Agek, bi nıbak pen agak, “Jisas Krais ne God Nı ne mıdeb ak, yad niñ dıpin,” agak. ³⁸ Agek, kaj hos tap lıp gi dad ameb ar bısig aperek ak, hos ak sek nıb sıñak lıl, nıg eyanı amıl, Pilip bi nıbak nop nıg pak nıak. ³⁹ Nıg gıl nıg pak nıl, gol sıñak aper niñlig gi, dai Bi Kib Kaun ne Pilip nop dıl, ke mıgan alap dad amek niñlig gi, bi pobıñ nıbak nop ma niñak. Ne pen mıñ mıñ yıp gılıg gi kanıb ar nıbak amnak. ⁴⁰ Pen Bi Kib Kaun ne Pilip nop dam karıp lım Asotas lek, bin bi karıp lım nıb okok taun ke ke mıdelak okok kırop magılsek Jisas mìnım tep ak ag nı dam dam, taun kib Sisaria amjakak.

9

Sol Jisas nop niñ dak

¹ Pen Sol ne Bi Kib mìnım tep niñ dıl kisen gölügipal bin bi okok kırop nıag pak lin, agıl, per kılıç yıp golügip. Mınek alap ne am God nop tap sobok gep bi kib yıp ak nop agak, ² “Yıp mıj ognap nıu kıl tık niñimın, yad dam Juda mogım gep karıp ke ke mıdeb taun kib Damaskas amıl, kırop niñigən. Mıj nıbak nıu kıl tıkıl agnimın, ‘Taun kib Damaskas sıñak, nıbi bin bi Jisas nop niñ dıpal ognap Juda mogım gep karıp okok mıdenimel ak, Sol nop agem, kırop mıñ lıl Jerusalem donimın,’ agıl, nıu kıl tıknimın,” agak.

³ Sol mij nı̄bak dıl, Damaskas ulep ulep gek nı̄ñlı̄g gī, dai melik seb kab ar alan nı̄b ap yapı̄l nop nı̄ñjäk. ⁴ Sol kaj hos ar alan nı̄b ap yap lı̄m eyan pakek nı̄ñlı̄g gī, mın̄ım alap nop agak, “Sol, Sol, yıp tari gın̄ı̄g gī per gī tı̄mel gı̄pan?” agak. ⁵ Agek, Sol agak, “Bı̄ Kıt̄b, nak bı̄ an?” agak.

Agek, agak, “Yad Jisas, yıp per gī tı̄mel gı̄pan ak nep agebin. ⁶ Pen nak warıkıl, Damaskas amıl, bı̄ alap apı̄l nep mın̄ım agenimın̄ rek nı̄ñıl gın̄ı̄mın̄,” agak.

⁷ Pen bı̄ Sol eip olak okok mın̄ım magıl ak nep nı̄ñıl, bı̄ nonım ak ma nı̄ñıl, gos par yı̄b nı̄ñıl mın̄ım ognap ma aglak. ⁸ Sol pen warıkıl udın̄ nı̄lıl nı̄ñjäk, udın̄ ne ak pīs nep kwoi gak. Nı̄g gek, bı̄ ne eip olak okok nı̄ñmagıl kı̄d ne ak dıl, poṇ̄ dıl Damaskas amnılak. ⁹ Nop nı̄g gīl udın̄ kwoi gek, nı̄g, tap magıl tap okok ma nı̄bıl, nı̄n omal nokı̄m yokop nep mı̄deklər.

¹⁰ Pen Jisas nop nı̄ñ dak bı̄ alap Damaskas mı̄deklər, yı̄b ne ak Ananaias. Bı̄ nı̄bak ne nı̄grı̄kep nı̄ñjäk, Jisas nop agak, “Ananaias!” agak.

Agek agak, “Bı̄ Kıt̄b, yad mı̄debin,” agak. ¹¹⁻¹² Agek, Jisas agak, “Sol bı̄ taun kıt̄b Tasas nı̄b ak, God nop sobok gılı̄g gī, nı̄grı̄kep nı̄ñı̄p, bı̄ Ananaias apal ak, nop am dı̄ nı̄ñosı̄p, udın̄ ne kwoi gak ak nı̄lıl nı̄ñı̄p. Ne mı̄ñi yıp sobok gılı̄g gī mı̄deb Judas karı̄p ak. Nı̄b ak, nak kanīb ‘Yı̄pı̄d’ apal ak amıl, Judas karı̄p ak amjakıl kı̄rop agenimın̄, ‘Sol nop nı̄ñı̄g apebin,’ agenimın̄,” agak.

¹³ Jisas ne nı̄b agek, Ananaias agak, “Bı̄ Kıt̄b. Yad nı̄pin bin bı̄ koñai yı̄b nep apal, ‘Bı̄ Sol nı̄bak

bin bî nep pîs ken mîdebal Jerusalem okok kîrop per gi tîmel yîb gîp,’ apal. ¹⁴ Ne mîñi Damaskas aul owîp ak, bî God tap sobok gep bî kîb okok mîj ognap nop ñel, bin bî an an yîb nak agel ar amniçgab okok, kîrop mîñ lin, agîl, owîp,” agak.

¹⁵ Ananaias nîb agek, Bî Kîb nop agak, “Amnon! Bî nîbak wög ognap yad ke nop ag lîpin. Ne mînîm tep yad ak Isrel bin bî kîrop ag ñîl, Isrel bin bî mer okok kîrop ag ñîl, kinj okok kîrop ag ñîl gînîgab. ¹⁶ Pen ne yur mab dîl mîker kîb dîlîg gi wög yad nîbak gînîgab. Nîg gînîgab ak yad ke nop ag ñî tep gînîgain,” agak.

¹⁷ Bî Kîb nîb agek, Ananaias amîl, Sol mîdek karîp ak apjakîl, mîgan eyan amîl, Sol nop nabîc cög ar alan ñînmagîl lîl agak, “Mam Sol. Bî Kîb Jisas nep kanîb nab sînjak ap yapîl mîsenj lek nînjnak ak, yîp ag yokosîp opin aul. Nak udîn nak kauyanj ñîl nînjîl, Kaun Sîn ne nep am ap ran jaknîmîn, agîl, yîp ag yokosîp opin me aul,” agak. ¹⁸ Ananaias nîb agek nînjîg gi, tap apab sagał bad rek Sol udîn nop karîkîl mîdek ak, wal gi yapek nînjîg gi, dai udîn ñîl nînjak. Udîn ñîl nînjîl, warîk amîl, nîg pakak. ¹⁹ Sol tap ñîbîl kîlis dak.

Sol Damaskas bin bî okok kîrop Jisas mînîm tep ak ag ñak

Pen Sol ne ñîn ognap bin bî Jisas nop nîj dîlak okok eip Damaskas kîn mîdlîg gi, ²⁰ Juda mogîm gep karîp okok gi tagîl, Jisas ne God Ñî ne mîdeb mînîm tep ak bin bî okok kîrop ag ñak. ²¹ Ne nîg gił ag ñî mîdek nînjîg gi, kîri nînjîl pak ju dîlîg gi aglak, “Bî aul nep me, Jerusalem bin bî Jisas nop nîj dîlak okok kîrop gi tîmel golîgîp!

Miñi bin bi ognap sek nag li dam, bi God sobok gep bi kib okok krop niñim, agil, owip,” aglak. **22** Pen Sol Jisas minim tep ak ag niñi damil, Jisas ne nep Mesaia ak minim yipid gil yib agek, bi Juda Damaskas kin midelak okok minim alap pen agnimel rek ma lak.

23 Pen kisen mid damil, Juda kai ap mogim gil, minim ag ar nokim lil aglak, “Sol nop ntag pak lin,” aglak. **24** Pen minim aglak nibak, bi alap niñil Sol ag niak. Taun kib nibak, birarik nep kab wari git kis kis gitlak ak me, kijon tam ajoligipal okok, Sol nop ntag pak lin, agil, pib nab kislim eyan ulin in li midelak. **25** Nig gelak niñil Sol bi ne okok kislim nab eyan nop di wad migan pobin alap yigil, nag non gil, lip git wari nibak migan alap mis ken ar alan nib lim eyan yokel, pirik git amnak.

Sol Jerusalem am midek

26 Sol Jerusalem amil, bin bi Jisas pis ar midelak okok eip midenim, agek pen kiri niñil, bi aul Jisas bi ne alap mer, cinop ntag pak linig owip, agil, jel gek piriklak. **27** Nig gelak, Banabas ne Sol nop dam bi Jisas minim dad ameb okok midelak sijak amil, krop agak, “Bi nibaul nop niñil ma piriknimit. Minek alap taun kib Damaskas amlig git, kanib nab sijak amil, Bi Kib nop niñek, nop minim ognap agak. Kisen am Damaskas bin bi krop ma pirikil, Jisas minim tep ak abramek nep ag niak,” agak. **28** Banabas nib agek, kiri Sol nop del, ne krop eip Jerusalem kin midil, taun kib nibak migan migan okok amil, Jisas minim tep ak abramek yib nep ag noligip.

29 Pen bî Juda Grik mînîm nîñlak okok nop eip mînîm pen pen ag amîl apîl gîl, nop ñag pak lîn, agîl, gos ak nîñlak. **30** Pen bî Jisas nop nîñ dîlak ognap mînîm nîbak nîñlîl, nop poñ dîl dam taun kîb Sisaria amîl yokel, taun kîb Tasas amnak.

31 Nîn nab nîb sîñjak, karîp lîm Judia, Galili, Sameria okok, bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok mîd tep göligîpal. Kaun Sîñ ne kîrop kod mîd tep gîl, kîlîs ñek nîñlîg gî, kîri kîlîs gîl, Bî Kîb nop gos nîñlîg gî mîdîl, bin bî ognap sek Jisas mînîm tep ak ag ñel, kîri ak rek nep Jisas nop nîñ dîlak.

Pita Inias nop gek warîk amnak

32 Pita karîp lîm ke ke okok gî ajlîg gî, bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok kîrop am nîñ ajolîgîp. Nîg gîl kîrop nîñ ajîl, mînek alap, bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok kîrop nîñjin, agîl, karîp tîrîg tîron Lida amnak. **33** Karîp lîm nîbak bî alap mîdek, yîb ne ak Inias. Pen ñînmagîl tob ne okok kalau gek, kau ar ne ak nep kîn mîdolîgîp mî aknîb jîl onjîd yînak. **34** Pita bî nîbak nop agak, “Inias. Tap nep gîp ak Jisas gek komîñ lînîgab. Warîkîl, kau nak ak yad tep gan,” agak. Nîb agek nîñlîg gî, magîl nîbak nep Inias nop komîñ lek warîkak. **35** Inias warîkîl gî tagek nîñlîg gî, karîp tîrîg tîron Lida bin bî okok abe, karîp lîm Seron bin bî okok abe nop nîñlîl, Bî Kîb nop nîñ dîlak.

Tabita kîmak, Pita gek, warîkak

36 Pen Pita karîp tîrîg tîron Lida nîbak mîdek nîñlîg gî, bin Jisas nop nîñ dak alap kîmak yep taun kîb Jopa sîñjak. Bin nîbak yîb ne Tabita. Pen Grik mînîm agîl nop Dokas agölîgîpal. Ne

bin bî okok kîrop kod mîd tep gîl, bin bî yîm gep rek okok kîrop wög gî ñoligip. ³⁷ Bin nîbak nop tap gek bir kîmek, nop ñig pak ñîl cîp se dam karîp ñîlkî mîgan ar alan lîlak. ³⁸ Jisas bin bî ne Jopa mîdelak okok mînîm alap nînlâk, Pita ap mîdek karîp tîrig tîronj Lida sînjâk. Lida taun kîb Jopa ulep sînjâk mîdeb nînjlî kîri bî omal kîrop ag yokel, Pita mîdek sînjâk amîl mînîm kîlîs agîl agrek, “Nak cîr eip kasek apek amnîn,” agrek. ³⁹ Agerek, Pita kîrop mal eip Jopa amîl amjaket nînjlîg gî, nop poñ dî dam Tabita kîmak dam lîlak karîp mîgan ar alan amnîlak. Pita nop poñ dî dad amel nînjlîg gî, bin kañjl ap mîdelak okok, bin kîmak nîbak ned komîj mîdoligip ak, walij par walij ognap kîrop yokop ñoligip okok, Pita nop yomlig gî, sîl aglig gî mîdelak.

⁴⁰ Pita pen bin bî ap mîdelak nîb okok kîrop ag söñ eyan yokîl, kogim yîmîl, God nop sobok gîlig gî, adîk gîl, cîp se nînjlîg gî agak, “Tabita, warîkan!” agak. Agek, Tabita udîn ñîl Pita nop nînjlî, warîk bîsigak. ⁴¹ Pita pen ñînmagîl kîd ne ak dîl, tîg warîk ñîl, bin kañjl okok abe, bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok abe, kîrop magîlsekkîk agek apelak agak, “Tabita aul,” agak. ⁴² Pen Pita nîg gek, mînîm nîbak Jopa bin bî magîlsekkîk, bin bî konjai nep Bî Kîb nop nîñ dîlak. ⁴³ Pen Pita ne taun kîb Jopa nîbak, bî kaj kau wak wög goligip bî alap eip ñîn ognap tapîn kîn mîdoligipir. Bî nîbak yîb ne Saimon.

10

Ejol alap apîl Koniliyas nop mînîm agak

¹ Pen ami bî okok kîrop kod mîdoligip bî kîb alap taun kîb Sisaria mîdoligip. Yîb ne ak Koniliyas. Ami bî ne kod mîdoligip nîb okok kîrop “Itali Ami Bî” agoligipal. ² Bî kîb Koniliyas nîbak eip, bin bî karîp ne okok eip, God nop nîj dîlak. Juda bin bî tap kîri ognap ma mîdoligip ak, Koniliyas ne mani tap okok abramek ñoligip. Pen ne God nop per sobok goligip. ³ Mînek alap pîb kim gak magîl ak, Koniliyas ne nîgrîkep nînjak, God ejol alap apîl agak, “Koniliyas!” agak. ⁴ Agek, Koniliyas pîrîkîl nop nîj i sek lîl agak, “Bî kîb, yîp tari ageban?” agak.

Agek, ejol ak nop agak, “Nak God nop sobok gîl, bin bî yîm gep okok kîrop tap abramek ñîl gîpan ak, God nop tep gek nep saköl ma gîp. ⁵ Nak bî ognap agek, kîri am taun kîb Jopa amîl, bî Saimon Pita apal ak nop agel onîmîj. ⁶ Ne Saimon, bî kaj kau wak wög geb ak eip kîn mîdebir ñîg solwara gol sînjak,” agak.

⁷ Pen ejol mînîm nîbak agîl amek nînjîg gî, Koniliyas bî wög nop gî ñoligipir omal abe, ami bî God nop nîj dak alap abe agek apelak, ⁸ kîrop ejol ak mînîm tari tari agak ak ag ñî tep gîl ag yokek, Jopa amnîg pañdîlak.

⁹ Kîri am am kanîb nab sînjak kînlak. Mînek am am, pîb nab epel magîl ak, Jopa mañ mañ gîlak. Won nîbak Pita God nop sobok gînîg amnak karîp ar alan mîgan ak. ¹⁰ Ne amîl, God nop sobok gî mîdek nînjîg gî, nop yuan kîb yîb lak. Pen bin bî ne okok tap magîl dagîlel nînjîg gî, Pita nop dai alap yomak. ¹¹ Pita nop dai ak yomek nînjak, seb kab ar alan mîgan pag yîkek, wad kîb alap

ñon par omal omal gol pís pís ñon gıl midek nab sijnak yap yap lım wagın eyan yowak. ¹² Wad mıgan nıb eyan kaj, kımın kobri,toi, yakır ke ke okok magılsek nep midek. ¹³ Minim alap pen nop agak, “Pita, nak warıkıl tap nıb piyak okok pak ñıñjan,” agak.

¹⁴ Agek, Pita pen agak, “Bı Kib. Mer yıb! Tari gınig, ñıñjan, agıl ageban? Cın Juda bin bı tap bıl gep nıb okok tap ognap ma ñıbin yıb,” agak.

¹⁵ Agek, minim nıbak kauyan agak, “Tap tari tari God tap ñıñeb, agıp okok, bıl gep, agıl ma agnimin,” agak.

¹⁶ Gak nıbak, yıj omal nokım gak. Kisen me, tap wad kib nıbak adık gi seb kab ar alan amnak.

¹⁷ Nıg gek, Pita nıgrıkep nıpin nıbak tari gınigab, agıl, gos par nıñ midek nıñlig gi, Koniliyas bı ag yokek nop agníg olak bı ñon ak kijon wagın sijnak apjaklak. ¹⁸ Apjakıl aglak, “Bı Saimon Pita sijnak mideb aka?” aglak.

¹⁹ Pita nıgrıkep nıñosıp nıbak gos nıñlig gi midek nıñlig gi, God Kaun nop agak, “Nak ñıñjan! Bı omal nokım nep piyo nıñ apebal. ²⁰ Nıb ak, warıkıl tam sijnak eyan amnoj. Yad ke kırop ag yoken apebal. Nıb ak, apek eip amnın agenimel ak, gos par ma nıñıl eip amnimin,” agak.

²¹ God Kaun nıb agek, Pita sijn eyan amił bı nıb okok kırop agak, “Bı piyo nıñebim bı ak, yad me aul. Yıp minim alap agníg apebim aka?” agak.

²² Agek, aglak, “Bı kib Koniliyas, ami bı okok kırop kod mideb bı kib ak cınop ag yokek apobın. Ne God nop nıñ dıl, God Minim ageb rek giç; Juda kai nop nıñel kırop magılsek tep giç. Pen

ne nigr̄ikep niñak, God ejol alap apil nop agak, ‘Nak bi ognap ag yokek, am Saimon Pita nop poñ di dapel, m̄inim agonim̄in ak niñnim̄in,’ agak,” aglak.

Pita Koniliás karip amnak

23 Nib agerek, Pita k̄rop agek karip ñilik migan eyan amil k̄nlak.

M̄nek Pita, bi Jopa nib Jisas nop niñ d̄lak ognap d̄l, Koniliás ag yokak bi ñon nibak eip am am kanib nab siñak k̄nlak. **24** M̄nek ak, Sisaria amjakil, Koniliás karip ak amjaklak. Pen Koniliás ne Pita apeb, agil, bin bi ne okok abe, nimid niñmam ne okok abe, k̄rop sik agek ap mogim gi m̄idelak. **25** Pita ne amil karip migan amniñ gek niñlig gi, Koniliás nop nabij pakił, nop bi k̄ib, agil, am tob wagin ne siñak kogim yimak. **26** Nig gek niñlig gi, Pita pen nop tiñ warik ñil agak, “Nak warikan! Yad ak rek nep bi alap me aul,” agak.

27 Agek, warikek niñlig gi, minim aglig gi, karip ñilik migan eyan amnirek. Amil Pita niñak, bin bi konai nep ap mogim gi m̄idelak.

28 Pita k̄rop agak, “Nibi ke niñim, c̄n Juda bin bi asik mosik gi tep gipin. Juda bin bi mer okok eip ma ajpin; karip k̄rop ma ambin. Pen yad niñrikep niñnek, God yip minim alap agak. Ne minim agak nibak, yad bin bi ognap asik mosik m̄idebal, agil, k̄rop asik mosik ginim rek ma lip. **29** Nib ak niñil me, Koniliás minim ag yokak ak niñil ma k̄irig gipin; agak rek nep niñil opin. Nib ak, minim tari m̄idek ag yoknak opin?” agak.

30 Pita nıb agek, Konilias agak, “Yad menık nep me, miñi pıb kim gıp magıl ak rek, karıp ñılık mıgan eyan God nop sobok gi midlig gi niñnek, bı walıj tıd yıb yımak alap apıl, mıdenek bak sıñak warıkıl mıdekl. **31** Ne yıp agak, ‘Konilias, nak God nop sobok gił, manı tap okok bin bı tap ma mıdeb okok kırop abramek ñıl gıpan ak, God niñıp. **32** Nıb ak me, bı ognap ag yokek, taun kıb Jopa amıl, Saimon yıb ne alap Pita apal ak, nop poñ dı dolañ. Ne Saimon bı kaj kau wak wög geb ak eip kın mıdebir ñig solwara gol sıñak,’ agak. **33** Ejol ak yıp nıb agek, yad kasek nep bı yad ognap ag yoken, nep am ulık gi dapesal, yıp tep gıp. Cıñ bin bı sıñaul God eip mıdobın rek, Bı Kıt mıñım kırop ag ñinimın, agıl, nep ag yokek opan ak, miñi cınop ag ñek niñın,’ agak.

Pita Konilias bin bı ne okok kırop mıñım ag ñak

34 Konilias nıb agek, Pita agak, “Yad miñi niñipin, God ne, bı ulep sıñaul nıb nep bı tep, bı par okok nıb bı tımel, agıl, ma niñıp. **35** Karıp lım ke ke okok nıb, wagın ke ke okok nıb, bin bı an an God nop niñıl sıskol dıl, mıñım ne niñıl ageb rek gınigal bin bı okok, kırop magılsek dıniğab. **36** Pen God ne cınop Isrel bin bı mıñım tep ag yokak ak niñım. Yad ke eip jım ñıl mıdeleñ, agıl, God ne Jisas Krais nop ag yokak. Jisas Krais ne nep me, bin bı okok magılsek Bı Kıt kırı mıdeb. **37** Nıbi ke niñım, Jon bı ñig pak ñeb ak, ñig pak ñılıg gi, mıñım tep nıbak wagın gił, karıp lım Galili ag ñak. Ñig gił agek, ag damlıg, ag damlıg, bin bı karıp lım Isrel mıdebal okok magılsek niñlak. **38** Pen nıbi niñım, Jisas Nasaret nıb ak

God eip mîdîl, Kaun Sîn ak nop ñek, kod mîdek nîñlig gi, kîlis ne nep dîl, karîp lîm ke ke okok magîlsek taglig gi, bin bî okok gi tep gîlig gi, bin bî Seten kîrop gek koslam mîdelak okok kîrop gek, komîñ loligip.

³⁹ “Pen Jisas Juda bin bî karîp lîm kîri okok gi taglig gi, Jerusalem gi taglig gi, gak gak rek cîn udîn cîn ke nîñnok ak agebin. Pen kîsen nop mab bak alan ñag pak lel kîmak. ⁴⁰ Kîmak ak pen ñin omal mîdîl, God gek, ñin omal nokîm ak kauyen warîkîl, am mîsen lek udîn cîn ke nîñnok. ⁴¹ Bin bî magîlsek nop udîn ma nîñlak. God cînop bin bî ag lak okok nep Jisas nop udîn nîñnok. Ne kîmîl warîkek nîñlig gi, eip mîdîl jîm ñîl tap ñîbîl ñîg ñîbonok. ⁴² Jisas cînop agak, ‘Mînîm tep yad ak bin bî okok kîrop ag ñîl agnîmîb,’ God agak rek me, kîsen Jisas bin bî komîñ mîdenîgal okok abe, bin bî kîmnîgal okok abe, kîrop magîlsek mînîm kîb agnîgab,’ agnîmîb,’ agak. ⁴³ Pen ar nîbak, bî God mînîm agep okok magîlsek Jisas Krais nop agîl aglak, ‘Bin bî an an Krais yîb kîlis yîb ne ak nîñ dînîgal okok, tap si tap tîmel gîpal ak, God nîñîl kîrig gînîgab,’ aglak,’ agak.

Juda bin bî mer okok Kaun Sîn dîlak

⁴⁴ Pen Pita nîg gîl mînîm ag mîdek nîñlig gi, Kaun Sîn ne bin bî nîñ mîdelak okok kîrop magîlsek owak. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kaun Sîn kîrop apek, kîri mînîm ar ke ke aglig gi, God yîb ne agel ar amek, Juda bin bî Jisas nop nîñ dîlak Pita eip Jopa nîb olak okok, God Juda bin bî mer okok kîrop Kaun Sîn ñîb me ak, agîl, wal yîb aglak.

Pita pen agak, ⁴⁷ “God ne Kaun Sıñ cınop ñak rek ak, miñi bin bı sıñ aul kırop ak rek nep ñıb. Ñıb ak, kiri ñıg paknıgaun, agel, bin bı ognap kırop mer agnímel rek ma lıp,” agak. ⁴⁸ Pita ñıb agıl bı ne ognap kırop agak, “Ñıbi bin bı sıñ aul kırop Jisas Krais yıb ne agıl ñıg pak ñıñımıb,” agak. Ñıg pak ñel ñıñlıg git, kiri aglak, “Pita, nak cınop eip ñıñ sıkol magıl eñap sıñaul mıdenimın,” aglak. Agel, ñıñ sıkol magıl eñap kırop eip kın mıdek.

11

Pita Jerusalem amek nop mìnım ag gılak

¹ Pen Jisas mìnım dad ameb bı okok abe, karıp lım Judia bin bı Jisas nop nıñ dılak okok abe nıñlak, Juda bin bı mer okok ognap God Mìnım nıñ dılak. ² Nıb ak, kisen Pita Jerusalem amek, Juda bı mer okok ak rek nep wak tıb git rık gınımel, agölögipal bı okok, Pita nop kal gıl aglak, ³ “Nak tari gınıg bı wak tıb git rık ma gıpal okok karıp kiri amił, kırop eip tap jım ñıl ñıban?” aglak.

⁴ Nıb agelak, Pita taun kıb Jopa mıdıl nıgrıkep nıñjak kesım ak kırop ag ñıñlıg git agak, ⁵ “Yad taun kıb Jopa mıdıl, God nop sobok git mıdıl, nıgrıkep nıñnek, seb kab ar alanı nıb, wad kıb alap rek ñon par omal omal gol pis pis tıñ gıl mıdek yap yap wagın yad mıdenek sıñak ap yowak. ⁶ Apek, yad wad nıbak mıdek ulep sıñak amił nıñnek, kaj, kımin kobri,toi, yakır okok okok magılsek mıdek. ⁷ Pen mìnım alap yıp agak, ‘Pita, nak warıkıl tap nıb pıyak okok pak ñıñan,’ agak.

8 “Agek, yad pen agnek, ‘Bì Kìb. Mer yìb! Tari gìnig, ñiñjan, agıl ageban? Cın Juda bin bì tap bìl gep nìb okok tap ognap ma ñibin yìb,’ agnek.

9 “Nìb agenek, mìnım nìbak kauyaŋ agak, ‘Tap tari tari God tap ñiñeb, agıp okok, bìl gep, agıl ma agnımın,’ agak. **10** Gak nìbak, yìj omal nokım gak. Pen kisen tap wad kìb nìbak adık gi seb kab ar alaŋ amnak.

11 “Pen magıl nìbak nep, bì omal nokım karıp kìn mìdenek ak apjaklak. Bì nìb okok bì kìb Koniliás, Sisaria nìb ag yokek, yìp poŋ dìnig olak.

12 God Kaun yìp agak, ‘Gos par ma ñiñıl, kìrop eip abramek amnımın,’ agak. Nìb agek, yad mam Jisas mìnım nìŋ dípal aknìb kagol onjìd dìl, cìn bì okok eip Koniliás karıp ne ak amnìnok.

13 Amjakon, Koniliás kesim dìl agak, ‘Ejol alap apıl yìp agak, “Bì ognap agenımın, taun kìb Jopa amıł, bì alap Saimon Pita apal ak nop poŋ dì dolan. **14** Poŋ dì dapel, ne nep mìnım ognap ag ñek, bin bì karıp nak eip mìdebim okok, God nìbep magılsek dì komiŋ yokek, bin bì ne mìdenigabım,” agak,’ agak.

15 “Koniliás yìp nìb agek, yad wagın gił mìnım ag ñen ñiñlıg gi, Kaun Sıñ ne cınop ned owak rek, bin bì nìb okok kìrop ak rek nep owak. **16** Nìg gek, Bì Kìb cınop ned agak mìnım ak gos ñiñnek. Ne agak, ‘Jon kìrop nìg pak ñak ak pen manj mìdeb, God ne nìbep Kaun Sıñ ak pak ñiñigab,’ agak.

17 Pen cìn Bì Kìb Jisas Krais nop nìŋ dìnok ñiñ ak, God tap tep yìb cınop ñak rek, kìrop ak rek nep ñak. Nìb ak, yad titi gił God nop, ‘Nìg ma gìnımın,’ apnep?” agak.

18 Pita nıb agek, bı nop mınım kal ag gılak okok mınım agak ak nıñıl, mınım kal ognap sek ma ag gılak. God yıb agel ar amek nıñlıg gi aglak, “Cinop nep mer; Juda bin bı mer okok ak rek nep, tap si tap tımel gi pal ak, tari gınig nıg gi pın, ağıl, nop sobok genıgal ak, ne nıñıl, tap si tap tımel gi pal okok kırıg gi, komıñ per mıdep magıl ak kırop nıñigab,” aglak.

Adiok bin bı Jisas mınım tep ak nıñ dılak

19 Pen Stipen nop kab ju pak lıłak nıñ nab sıñak, bı Juda Jerusalem mıdelak okok, bin bı Jisas nop nıñ dılak okok kırop gi tımel yıb gel, kırı pırık gi ke ke amnıłak. Ognap pırık gi karıp lım Pönisia amnıłak, ognap pırık gi karıp lım nıg tıb kıs gak airan Saipras amnıłak, ognap pırık gi taun kıb Adiok amnıłak. Amıł, Jisas mınım tep ak Juda bin bı mer okok kırop ma ag nıłak, bin bı kırı ke Juda kai ju am nıb okok mıdeligipal okok kırop nep ag nıłak. **20** Pen bin bı Jisas mınım tep ak nıñ dılak ognap Saipras nıb, ognap Sairini taun nıb, pırık gi Adiok amıł, Bı Kıb Jisas mınım tep ak Juda bin bı mer okok kırop ag nıłak. **21** Bı Kıb kılıç ne ak kırop eip mıdek ak me, bin bı okok kırop Jisas mınım tep ak ag nıel, bin bı konjai nep Bı Kıb nop nıñ dılak.

22 Pen Jerusalem bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, mınım nıbak nıñıl, bı kırı Banabas nop agel, Adiok amnak. **23** Banabas ne Adiok amjakıl nıñak, God ne bin bı nıb okok yımig nıñlıg gek, Jisas mınım tep ak nıñ dılak. Nıb ak me, ne mıñ mıñ gıl, kırop mınım ognap sek ag nıñlıg gi agak, “Bı Kıb nop nıñ dıpmak ma kırıg gınımıb; nop

nokim nep cibur gos midmagil nibi nab adañ niñ di kiliç gil, cig gilig gi nep midenimib,” agak. ²⁴ Banabas ne bi tep yib. Kaun Sij ne Banabas apil ap ran jakil midek. Ne Jisas minim tep ak pis nep niñ dak. Ne Jisas minim tep ak bin bi okok ag ñek, bin bi konjai nep Bi Kib nop niñ dílak.

²⁵ Banabas pen bi Sol nop am donim, agil, taun kib Tasas amnak. ²⁶ Banabas Tasas amjakil, Sol nop piyo niñil, pon dil adik gi am Adiok amil, mi nokim nibak bin bi Jisas nop niñ dílak okok kírop Jisas minim tep ak ag ñiligiñ gi miderek. Adiok bin bi Jisas Krais nop niñ dílak okok, ned yib ñil Krais Bin Bi aglak.

²⁷ Niñ nab nib sijak, bi God minim agep ognap Jerusalem nib Adiok amnilak. ²⁸ Amil, God Kaun ne bi kiri alap Agabas nop gos ñek agak, “Yuan kib yib karip lim magilek linig geb,” agak. Agek, agak rek yuan kib yib ak, gapman bi kib Klodias kod midoligip niñ ak owak. ²⁹ Niggil yuan kib lak niñil Adiok bin bi Jisas nop niñ dílak okok aglak, “Bin bi Jisas minim tep ak niñ dipal ognap karip lim Judia okok midel niñlig gi, kírop yuan kib yib lip ak, cin nokim nokim kírop mani ognap mogim gil niñ,” aglak. ³⁰ Nib agil, mani li mogim gil, Banabas eip Sol eip kírop ñil aglak, “Niri bi omal mani aul damil, Krais bin bi ne kod midebal bi kib okok kírop ñir,” aglak.

12

Herod Jems nop ñag pak lil, Pita nop miñ lak

¹ Niñ nab nib sijak, gapman bi kib Herod, bin bi Jisas niñ dílak okok ognap kírop gi timel gil,

dam miñ lak. ² Ami bî ne okok ognap agek, Jon nîmam Jems nop tu par kîd dîl pîs nep ñag pak lel kîmak. ³ Herod agek niñ gelak, Juda bin bî okok niñjîl miñ miñ gîlak. Miñ miñ gîlak ak, Herod niñjîl, Pita nop ak rek nep agek, nop dam miñ lîlak. Gîlak nîbak, Juda bin bî Bred Yîs Sek Ma Ñîjeb ñîn nab sînjak gîlak. ⁴ Herod Pita nop niñ gîl dam miñ lîl, ami bî aknîb jîl pîs kîd adan (16) kîrop nonîm li yîgwu par yîgwu par lîl agak, “Pîb nab kîslîm eyan bî omal omal nop kod tep gî mîdenîmîb,” agak. Herod gos ne ak ke niñjîl agak, “Pasopa ñîn ak ap padîkek me, kîsen Pita nop dam bin bî mîdenîgal nab sînjak amîl mînîm kîb agnîgabîn,” agîl gos niñjak.

⁵ Pita ne niñ gîl miñ mîdek niñjîg gî, bin bî Jisas nop niñ dîlak okok Pita nop gos niñjîg gî, kîlis gîl God nop sobok gîlîg gî nep mîdelak.

⁶ Pen gapman bî kîb Herod Pita nop mînîm kîb agnîm, agîl, niñjak ñîn nîbak nep kîslîm nab eyan, Pita nop sen omal ñon gîl, ami bî omal pîs kîd pîs kîd niñ mîdel niñjîg gî, Pita nab eyan kînek. Ami bî ognap ak rek nep kîjon wagîn sînjak niñ mîdelak. ⁷ Pen dai Bî Kîb ejol ne alap warîk mîdek niñjîg gî, mab mîlanj rek am miñ lep karîp ñîlik mîgan ak sîkîd amnak. Ejol nîbak am Pita nop tîglem pak niñjîl agak, “Kasek jakan!” agak. Agek, Pita warîkek niñjîg gî, sen nop ñon gîlak ak wîsîbak.

⁸ Ejol Pita nop agak, “Sîb nag nak ak pog lîl, tob tîrîp nak piyak dî lan,” agak. Agek, Pita ejol agak rek nep gek, ejol ak agak, “Walij par kîb nak ak yîmek, yad eip amnîr,” agak. ⁹ Agek, walij par kîb

ne ak yimil, karip nilik migan midek ak kiri gil, ejol ak eip pañdirek. Ejol gak nibak, Pita ne ag niñjak e, ak niñgríkep niñebin agil niñjak. ¹⁰ Pen ami sikop niñ midelak kijon wagin omal sil gil, kijon kiliis yib ain dil gilak kijon söy eyan ak ke yikek niñlig gi, mis amnirek. Amil, kanib nab okok amlig gi Pita niñjak, ejol ak ma midek.

¹¹ Niñ gek niñil Pita agak, “Miñi niñ rep giñin. Ak Bi Kib nep, ejol ne ak ag yokek, apil gapman bi kib Herod yip miñ kiliis lip ak wiñib yokip. Gapman bi kib Herod abe, Juda bin bi okok abe, tap timel yip giñig gesal ak, giñimel rek ma lip,” agak. ¹² Niñ agil, gos niñ tep gil, bi nak Jon Mak nonim Maria karip ak amnak. Karip nibak bin bi konai nep apil, God nop sobok gi midelak. ¹³ Pita apil, kijon ak pak gu gu gek, pai Roda, karip nibak wög goligip ak kijon ak yiknig owak. ¹⁴ Pai nibak kijon apil niñjak, Pita meg migan ak nep agek. Ne niñ niñil, miñ miñ yib gil, sakol padek kijon ma yikak; am bin bi okok kirop agak, “Pita ap mideb söy eyan,” agak.

¹⁵ Agek, kiri aglak, “Nak sakol losip ageban,” aglak. Niñ agelak, ne kiliis yib gil agak, “Esek ma apin; niñid yib agebin. Pita mideb söy eyan,” agak. Agek aglak, “Ak kaun ne ak rek lip ap mideb,” aglak. ¹⁶ Pen Pita ne kijon ak kauyan pak gu gu gek gek gek, am kijon ak yik yokil niñlak, Pita nep midek niñil wal yib aglak. ¹⁷ Wal agel niñlig gi, Pita kirop niñ milic gi niñ agak, “Miñim ma agnimib!” agak. Niñ agil, miñ lep karip midek niñlig gi, God ejol alap ag yokek apil, nop tari tari gil dowak miñim ak kirop ag niñlig

gi agak, “MİNİM NİBAUL JEMS ABE, BIN Bİ JISAS NOP NIJ DİPAL OKOK ABE, KİROP AG NIİNİMİB,” AGİL, KE MİGAN ALAP AMNAK.

18 MİNEK MİÑAB TİKEK NIJLIG GI, AMİ SİKOP OKOK PITA MA MİDEK AK NIJİL, TARİ GİP, AGİL, AG AP RAN AP YAPLIK Gİ MİDELAK. PİRİKLİ, “AKAL,” AGİL, PIYOLAK AK PEN MA NIJLAK. **19** HEROD AMİ SİKOP NİB OKOK KİROP, PITA NOP KASEK PIYO NIJİL DOWİM, AGEK, PIYO MER NIJEL, KİROP MİNİM KİB AGİL, MİNİM AGEK, AMİ Bİ NE OGNAP AMİ Bİ NİB OKOK PİS NEP NIAG PAK LİLAK.

Herod kımak

KİSEN HEROD KARİP LİM JUDIA KİRİG GI, AM TAUN KİB SISARIA MİDOLIGİP. **20** HEROD AM SISARIA MİDİL, TAUN KİB OMAL TAIA SAIDON BIN Bİ OKOK KİROP NIJEK MİLİK YOWAK. PEN TAIA SAIDON BIN Bİ APIL, Bİ HEROD KARİP NE KOD MİDEK Bİ BLASTAS NOP SİL AG NIİL AGLAK, “CİNOP PER YUAN GEK, APIL HEROD KARİP LİM NE AUL TAP MAGİL TAU DAD AMBIİN SEK. NİB AK, CİNOP KAL KAL MA JUNİMİB; KAPKAP JİM NIİL MİDOJİN,” AGLAK. AGELAK, BLASTAS NE PEN AGAK, “AK NIJİD AGEBİM,” AGAK.

21 PEN HEROD MİNİM NİBAK NIJİL, NIİN ALAP MİNİM AGNİGAIN, AGİL, AG LAK. KİSEN AG LAK NIİN NİBAK APEK, NE KİJ KAI YİMBAL REK WALIJ TEP TEP YİB OKOK YİMİL, SEA KİJ KİB NE AR AK BİSIG GI, BIN Bİ OKOK KİROP MİNİM AG NIAK. **22** HEROD MİNİM NİBAK AG NIĘK NIJLIG GI AGLAK, “AK Bİ ALAP REK MA AGEB; GOD ALAP REK AGEB,” AGLAK. **23** PEN HEROD MİNİM NİBAK NIJİL, “YİP MİNİM NİBAK REK MA AGNİMİB; GOD YİB NE NEP AGEM AR AMNAJ,” MA AGAK. NİB AK, Bİ KİB EJOL NE ALAP AG YOKEK, APIL

Herod nop gek, miñak kib gil, kisoi lek pis nep kimak.

²⁴ Pen God Minim ak ag nel amek niñlig gi, karip lim okok kid kid amnak.

²⁵ Pen Banabas eip Sol eip Jerusalem midil, tari ginig orok ak bir gitir, agil, Jon Mak nop poj dil adik gi Adiok amnilak.

13

Banabas eip Sol eip minim ag nillig gi amnirek

¹ Taun kib Adiok nib siñjak bi God minim agep bi ognap abe, bi God minim ag neb bi ognap abe midelak. Bi nib okok me, alap Banabas; alap Simion. Bi Simion nibak nop Bi Kiniñr agoligipal. Bi alap Lusias, ne Sairini taun nib. Bi alap Maneyen, ne Kij Herod bi niñeb ne alap. Pen bi alap Sol. ² Pen nin alap kiri tap magil ma nibil, Bi Kib nop nep sobok gi midel niñlig gi, Kaun Siñ ne krop agak, "Nibi Banabas eip Sol eip agem, wög krop ag linek ak ger amniñ," agak. ³ Nib agek, kiri tap magil ma nibil, God nop sobok gi, Banabas eip Sol eip krop ninmagil ar alan lil, God krop mal kod mideñ, agil, krop ag yoklak.

⁴⁻⁵ Kaun Siñ ne krop kod midek niñlig gi, bi nak Jon Mak, wög cirop sikol sikol ognap gi ñan, agil, nop poj di Selusia taun niñ gol eyan amil, niñ magöb dil, karip lim niñ titb kis gak airan Saipras amnilak. Amil, taun kib Salamis amil, Sol eip Banabas eip Juda mogim gep karip okok amil, bin bi okok krop God Minim ag niñrek. ⁶ Pen bin bi Saipras midelak nib okok krop God Minim ag niñ dam dam, taun kib Pepos amjakil, Juda bi alap

kij coge su juep bi alap nabij pakrek. Bi nibak yib ne Ba-Jisas. Ne minim esek agil agak, "Yad God minim agep bi alap," agak. ⁷ Taun kib Pepos sijak, Saipras gapman bi kib yib kin midoligip, yib ne Segias Polas. Bi nibak ne bi gos niñ kid yib yikil nijoligip. Ne Banabas eip Sol eip God Minim yip ager niñin, agil, krop agek apil, nop God Minim ag nirek. Pen bi kij coge su juep bi ak ne bi kib nibak bi niñeb ne alap. ⁸ Bi Ba-Jisas niñak, Grik minim agil nop Elimas agoligipal. Banabas eip Pol eip kiri Segias Polas nop God Minim tep ak ag ñer, ne timel li peyiñ niñ tep gak ak pen, bi kij su juep bi ak niñil, Banabas Pol minim timel ke gi agil, Segias Polas Jisas minim ak ma niñ dinimij, agil, nop agak, "Bi nib omal minim esek agebir ak ma niñimin," agak. ⁹ Sol yib ne alap me Pol agoligipal. Kaun Sij ne Pol nop ap ran jakil gos tep ñek niñlig gi, bi kij su juep bi ak nop niñ i sek li midlig gi agak, ¹⁰ "Nak kijeki kiyob ñilik tik dowak; gi timel nep gipan. Tap tari tari tep mideb ak kiriñ gil, bin bi okok krop esek ar ak nep gipan. Nak per per Bi Kib minim niñid ne ak dil minim esek rek lipan. Nak niñ akal gi timel gipan ak kiriñ ginigan? ¹¹ Nig gipan ak, God gek, niñ bad alap udin nep kwoi gek pib melik ma niñigan," agak.

Pol minim niñak agek, dai Ba-Jisas niñak, kimi kijer rek bad alap udin ne pak karkek pis nep kislitm gak. Nig gek, bi alap yip niñmagil di kanib yomañ, agil, tig ririkol gilig gi midek. ¹² Banabas Pol kiri bi omal Bi Kib minim ak nop ag nerek ak niñil, Segias Polas ne wal agak. Nib ak, Ba-Jisas

gak ak nıñıl, ne Jisas nop nıñ dak.

Banabas Pol kiri taun kib Adiok, karip lim Pisidia sijak amnirek

¹³ Pen Pol bı ne okok eip ñig magöb dıl, Pepos kırıg gıl, Pega taun, karip lim Pampilia sijak amnılık. Am mıdıl, Jon Mak ne kırop mal sijak kırıg gıl, adık gı Jerusalem amnak. ¹⁴ Kiri pen Pega taun kırıg gıl, taun kib Adiok, karip lim Pisidia sijak amnirek. Am mıdıl, Juda God nop sobok gep ñin ak, Juda mogım gep karip ak amił, bısig mıderek. ¹⁵ Juda mogım karip kod mıdelak bı okok warıkıl, Mosis lo mınım ñu kıl tıkkak dai ognap abe, bı God mınım agep okok ñu kıl tıkkak dai ognap abe, udın lı nıñıl bin bı ap mıdelak okok kırop aglak. Kiri mınım ag dai juıl, bı alap ag yokel Banabas Pol bısig mıderek sijak amił agak, “Mam omal. Bin bı sij aul nıñ dep mınım ognap mıdonımın ak, cınop ag ñier nıñin,” aglak.

¹⁶ Agelak, Pol warıkıl mınım agníg ñınmagıl dap ranıl agak, “Nıbi Juda bin bı okok abe, Juda bin bı mer God nop sobok gıpım okok abe, mınım agníg gebin aul tımid lı nıñım. ¹⁷ God ne bırarık nepapis based sıkop cın okok dak. God nıbak ne Isrel bin bı God cın me. Kisen kiri karip lim Ijip am mıdelak, God kırop kod mıd tep gek, ñı pai tıkk dapıl, konjai yıb nep mıdelak. Bı kib Pero kırop, ma amnígabım, agak ak pen God kılıs ke yıb ne ak gıl, kırop poŋ dı dapek Ijip mis ken olak. ¹⁸ Kiri mı ñıñjuıl omal (40) mıñ mab kab nep mıdoligıp nab sijak mıdıl, God nop mınım konjai yıb nep aineb lı agölögıpal ak pen God kırop kod mıd tep gak. ¹⁹ Pen ned karip lim Kenan bin bı tıgonj ke ke

aknib ar onjed m̄idelak, pen God bin b̄i ne k̄rop kod mid̄ tep ḡil k̄ilis ne ñek, bin b̄i t̄igoñ ke ke aknib ar onjed ned m̄idelak okok k̄rop eip pen pen ḡil, yik gi yokil ñag pak l̄l, karip lim n̄bak karip lim k̄iri ke rek d̄lak. ²⁰ K̄iri Ijip m̄idel mi yinak ak wök pagil, karip lim eywo nep nab okok m̄idel mi yinak ak wök pagil, bin b̄i yik gi yokil, karip lim k̄iri d̄lak mi yinak ak abe wök pagil gel me, mi aknib po hadred pipti (450) yinak.

“Pen God k̄rop dam karip lim Kenan s̄in̄aul l̄l, b̄i minim t̄ig b̄ilokep ognap ag lek, k̄rop kod m̄ideligipal. K̄isen b̄i God minim agep Samyuel m̄idek ñin ak, ²¹ bin b̄i Isrel okok k̄iri Samyuel nop aglak, ‘Nak kin alap ag lek, cinop bin b̄i magilsek kod m̄idenigab,’ aglak. Agelak, God bi nak Kis ñi ne Sol nop ag lek, kin k̄iri midoligip. Bi n̄bak Benjamin k̄igin tik damil tik damil tik l̄lak. Sol kin k̄iri m̄idek, mi ñinjuil omal (40) yinak. ²² Pen k̄isen God ne gek Sol kin ma m̄idek. God ne Depid kin k̄iri ag lak. God ne Depid minim agil agak, ‘Cibur gos midmagil yad ke gos git̄p rek ak, Jesi ñi ne Depid cibur gos midmagil ne abe aknib rek nep gos git̄p; tap tari tari gañ ag n̄in̄igain ak, ne nig aknib rek nep ginigab,’ agak.

²³ “Pen God ne gek, Depid ñi pai t̄ikek, tik dam dapil ḡil, Jisas nop tik dolak. Nib ak, God ned minim k̄ilis ag lak rek, ne Isrel bin b̄i k̄rop Di Komin Yokep Bi alap ag yokak. ²⁴ Pen Jisas wagin ḡil wög ma gak won ak, Jon ne apil, Isrel bin b̄i k̄rop agak, ‘Tap si tap timel git̄pim ak, tari ginig nig git̄pin, agil, k̄irig gem, n̄bep ñig pak n̄in̄igain,’ agak. ²⁵ Jon wög ne git̄ dai junig gek

ñin nab ak, bin bì okok kìrop agak, ‘Nìbi yìp bì an, agìl, gos nìnebìm? Bì Kìb per kod mìdebìm bì ak yad mer. Bì nìbak kïsen onìgab. Tob tìriþ ne ak dì nag wìsìbnìm rek ma lìp,’ agak.

²⁶ “Ai mam yad, nìbi ognap Ebraham ñìt pai ne mìdebìm; nìbi ognap Juda bin bì mer pen God nop sobok gìþìm. Krais bin bì dì komiñ yokep mìnìm Jon ag ñìt mìdoligìp nìbak, God ne cìnop nen agìl agak. ²⁷ Jerusalem bin bì okok abe, bì kìb kiri okok abe, Jisas ne Krais ak owìp, agìl ma nìñlak. Jisas nop ñìag pak lel kìmañ, aglak ak, God mìnìm agep mìnìm ñu kìl tìklak rek nep gìlak. Pen God nop sobok gìnìg Juda mogìm gep karìþ per apelìgìpal ak, kiri mìnìm ñu kìl tìklak nìbak per per nep nìñölìgìpal. ²⁸ Ne tap tìmel alap gìþ aka agìl, pìyo mer nìñìl, gapman bì kìb Pailot nop aglak, ‘Nak agek nop ñìag pak lìlañ,’ aglak. ²⁹ Pen God Mìnìm agak rek, magìlsek nep Jisas nop gìlak. Kïsen bin bì ne okok apìl, cìþ se tìg asìk dam kab mìgan tìgel gìlak. ³⁰ Tìgel gìlak ak pen God gek kauyan warìkak. ³¹ Ne warìkìl, komiñ mìdek nìñlìg gì, bin bì ne eip Galili nìb Jerusalem olak okok, nop ñin konjai nep nìñ mìdelak rek, mìñi Isrel bin bì kìrop Jisas mìnìm tep ak ag ñebal.

³² “Pen cìr bì omal opìr aul, nìbep Krais mìnìm tep ak ag ñinìg opìr. God bìrarìk nep apìs based sìkop cìn kìrop mìnìm kìls ag lìl gìnìgain agak mìnìm nìbak nep ³³ gos nìñ mìdìl, God ne Jisas nop dì warìk ñak. Gak nìbak apìs based sìkop okok ma nìñlak ak pen cìn ñìt pai tìk lep kiri okok mìñi bìr nìpìn. Depid ne God Mìnìm dai Sam sìñak Kìmep yìgwu nab nìb ñu kìl tìkìl agak,

‘Nak Ñi yad.

Yad mîñi Nap nak mîdebin,’ agak.

34 God ne gek, Jisas warıkak ak me, kîsen kîmîl, mîb goj ki gi yap lig pak amnîmîn rek ma lîp. Mînîm nîbak God Mînîm dai alap nîbgîl mîdeb: ‘Yad Depid nop mînîm sîn kîls nînjîd ag lînek ak nîbep nep nînîgain,’ agak.

35 Pen God Mînîm dai alap nîbgîl mîdeb:

“ ‘Nak Bi Sîn nak kîrig gek,

mîb goj ne ki gi yap lig pak ma amnîmîn,’ agak.

36 “Pen Depid ne God wög nop ag lak ak, bin bi ne mîdeligîpal nîn nîbak gi damîl kîmak. Pen Depid ne kîmek, nap nîsed sîkop kîrop tîgel göligîpal okok dam tîgel gel, mîb goj ne ki gi yap lig amnak. **37** Pen God ne gek warıkak Bi nîbak, mîb goj ne ki gi yap lig ma amnak.

38 “Nîb ak, mîdemam nînjîm. Jisas ne kîmîl warıkak ak me, God tap si tap tîmel gîpîm ak nînjîl kîrig gînîgab mînîm tep ak nîbep ag ñobîr.

39 Cîn Juda lo mînîm ar ak nep nînjîl genîgabîn ak, God tap si tap tîmel gîpîn ak nîn nep mîdenîgab. Pen Jisas mab bak alan ñag pak lel kîmak ak me, cîn Jisas nop nîn donîgabîn ak, God tap si tap tîmel gîpîn ak nînjîl, kîrig gîl, cînop bin bi tep yad, agnîgab. **40** Pen bi God mînîm agep okok bîrarîk nep aglak rek cînop ma gînîmîn, agîl gos ak nîn rep gînîmîb. Kîri aglak,

41 ‘Nîbi bin bi yîp aleb aleb nîbîm okok nînjîm!

Nîbi mîdebîm magîl aul, tap ke nîb alap gînîgain.

Tap gînîgain nîbak nîbep ned agenîgal ak,

ñiñiloŋ li agebal, ag gos niñnígabim.
 Niñ ak, niñbi pak jep jep díl
 piñ nep kím kír giñimib!’ aglak,” agak.

42 Pol eip Banabas eip miñim niñbak agił, Juda mogim gep karip niñbak mis amer niñlig git, bin bi okok aglak, “God nop sobok gep niñ kisen ak kauyan apıl, cınop miñim niñbak ognap sek ag niñ,” aglak. **43** Bin bi okok mogim git midelak okok karip ak kírig git, ke ke amel niñlig git, Juda bin bi yipid git ognap abe, bin bi okok niñ Juda kai niñ döligipal rek niñ dílak ognap abe, Pol eip Banabas eip kírop kisen git amnilak. Pol Banabas kanib nab sijnak amlig git kírop agrek, “‘God cınop yimig niñil di tep git,’ agił, gos ar niñbak nep niñlig git midenimib,” agrek.

44 Pen Juda God nop sobok gep niñ kisen ak, bin bi taun kib niñbak midelak okok magiłsek rek, Bi Kib miñim niñníg ap mogim gitlak. **45** Pen Juda bi kib okok bin bi koñai sikererek olak ak niñjel, miñlik yapek, Pol Banabas kírop bi omal niñil gos tımel niñlak. Pol miñim tari tari bin bi okok kírop agak ak ag juıl, yib ne ak ag sikoł gitlak. **46** Juda bi okok niñ gelak, Pol eip Banabas eip ma pırıkit, miñim pen kılıs git agrek, “God Miñim tep ak niñbep Juda bin bi ned ag niñ, apır ak pen niñbi miñim tep niñbak ma díl, cın komiñ per midep magił ak niñ dıjın rek ma lıp, apım ak me, miñi Juda bin bi mer okok kírop ag niñigabir. **47** Tari giñig: Bi Kib cınop agił miñim niñ git agak,

‘Yad agen, niñbi Juda bin bi mer okok kírop melik
 kiri midil,
 karip lim ke ke okok amenigabim,

bin bî okok magîlsek melîk nîbak nîjel nîjlig gi,
yad kîrop dî komîn yoknîgain,’ agak,” agak.

⁴⁸ Juda bin bî mer okok mînîm nîbak nîjîl, mîñ
mîñ gił, Bi Kîb mînîm ak, mînîm tep aknîb ke
yił, aglak. Nîb ak, bin bî God, per per mîdenîmel,
agîl, ag lak okok magîlsek mînîm tep nîbak nîj
dîlak.

⁴⁹ Pen Bi Kîb mînîm ak, karîp lîm nîb okok
magîlsek agel amnak. ⁵⁰ Nîg gak ak, Juda bin
bî okok nîjel mîlîk yapek, amîl Adiok bin pobîn
God nop nîj dîlak ognap abe, bî pobîn karîp
lîm nîbak kod mîdelîgîpal okok ognap abe, kîrop
agel, kîri amîl bin bî konjai nep dapîl, Pol eip
Banabas eip kîrop gił tîmel gił, karîp lîm kîri okok
ag mîs yoklak. ⁵¹ Nîg gił ag mîs yokel, bî omal kîri
Adiok kîrîg amlîg gił, mînîm tep dam ag ñosîr ma
dîpîm, agîl, tob kîri acîp acîp okok lig gił yokîl
amîl, taun kîb Aikoniam amnîrek. ⁵² Pen Kaun
Sîn ne bin bî Jisas nop nîj dîlak okok ap ran
jakek, kîri mîñ mîñ yił giłig gił mîdelak.

14

Pol eip Banabas eip taun kîb Aikoniam ajerek

¹ Pol eip Banabas eip am taun kîb Aikoniam kîn
mîdîl, Juda mogîm gep karîp ak amîl, mînîm ag
ñî tep ger nîjlig gił, Juda bin bî okok lîl, Juda bin
bî mer okok lîl, konjai nep Jisas nop nîj dîlak.

² Pen Juda bin bî ognap, Jisas mînîm agebir ak
ma nîj dînîgabîn, agîl, amîl Juda bin bî mer okok
kîrop mînîm nîjep ma nîjep tom agelak nîjîl
kîri bin bî Jisas nîj dîlak okok kîrop nîjel mîlîk
kal yowak. ³ Pen Pol eip Banabas eip, mînîm

nibak niñil, karip lim nibak ma kiri amnirek. Kiri siñak nep kin midil, Bi Kib minim ak kilis gil misen nep ag ñoligipir. Bi Kib krop mal eip kod midek niñlig gi, tap ma gep rek ognap, tap niñjep ma niñjep rek ognap gerek, bin bi ognap niñil aglak, “Nib ak, minim agebir nibaul niñid nep agebir,” agil niñlak. ⁴ Pen Aikoniam bin bi nib okok asik ke ke lil, pis ak Juda bin bi okok minim aglak rek niñ dílak, pis ak bi Jisas minim dad ameb okok aglak rek niñ dílak. ⁵ Pen Juda bin bi ognap okok lili, Juda bin bi mer ognap okok lili, bi pobin kiri okok abe, Pol eip Banabas eip krop gi timel gi, kab ju pak lin, agil, gos ak niñelak. ⁶ Kiri mal pen minim nibak niñil, pírik gi am taun kib omal Listra Debi, karip lim Likonia siñak amnirek. ⁷ Amil, nib okok gi ajlig gi, Krais minim tep ak ag ñoligipir.

Bi tob timel gak alap, Pol gek, komiñ lak

⁸ Pen taun kib Listra nibak, bi alap nonim nop tik dowak niñ ak nep tob timel gek, kanib ma tagoligip bi alap midoligip. ⁹ Bi nibak ne ap bisig midil, Pol minim agek ak niñ midek. Pol bi nibak nop niñ i sek lili gos niñak, bi nibaul, God yip gek komiñ linimiñ rek lip, ag gos niñeb, agil gos niñak. ¹⁰ Nib ak, Pol nop niñil, meg migan dap ranil agak, “Warikan!” agak. Agek, bi nibak kasek warikil, tob taulig gi amnak.

¹¹ Pol nig gek, bin bi niñ midebak okok minim yib kiri Likonia minim ak agil aglak, “Bi seb kab ar alañ nib okok, god omal bin bi rek lili ap agebir aul,” aglak. ¹² Nib agil, Banabas nop, god Sus, aglak. Pen Pol ne minim koñai nep agoligip rek,

nop, god Hemis, aglak. ¹³ God esek Sus sobok göligipal nıbak, sobok gep karıp ak yokop gi lıläk taun gol nıb sıňak me, god esek Sus sobok gep bı kıb ak abe, bin bı sıňak mıdelak okok abe, god Sus per sobok gipin ak mıñi owıp aul, agıl, kaj kau anlam ognap dıl, mab sım tep tep ognap tıg rık dıl, bin bı konjai yıb olak.

¹⁴ Pen Pol eip Banabas eip, gelak nıbak nıňıl, walij kiri okok tıg bıl bıl gił, bin bı konjai nep mıdelak nab nıb sıňak amıl agrek, ¹⁵ “Nıbi tari gınig nıg gebim? Cır mal god mer! Nıbi bin bı yıb mıdebiim rek, cır ak rek nep aknıb rek mıdobıin. Cır Jisas Krais mınim tep ne ak nıbep ag nıňıg opır. God ne seb kab alan gi lıläk, lım dai wagın aul gi lıläk, nıg solwara ak gi lıläk, tap tari tari mıdeb okok magılseki gi lıläk, gak. Cır nıbep Krais mınim tep ak agor, tap yokop esek sobok gi mıdebiim okok kırıg gił, God komıñ mıdeb ak nep sobok gi mıdenimib, agıl, nıbep agobır. ¹⁶ Pen ned bin bı karıp lım ke ke okok mıdıl, gos kiri ke nıňıl tap yokop sobok giłak ak, God nıňıl kırop gi tımel ma gak. ¹⁷ Pen nıbi yokop ma mıdebiim; nop nıňıg, nıňıgabim. Ne per per nıbep dı tep gił. Ne nep gek, mıñab pakıl, tap magıl konjai nep mıdek nıňıg gił, mıñi miñi giłig gił tap nıb mıdebiim. Nıb ak, ne nıg gił ak nıňıl, nıňıd nep God cın mıdeb ak, agıl, bir nıpkep,” agrek. ¹⁸ Nıb agrek ak pen bin bı nıb okok kılıs gił, bı nıb omal aul seb kab ar alan nıb opır, agıl, kaj kau anlam ognap pak sobok gi nıňıg gelak ak nıňıl Pol Banabas koslam yıb ag mer agrek.

Pol nop kab ju paklak

19 Pen kiri mal taun kib Listra nibak nep midel niñlig git, Juda kai taun kib Adiok, karip lim Pisidia sijak mideligipal bin bi ognap abe, taun kib Aikoniam mideligipal bin bi ognap abe apil, bin bi nib okok krop minim esek agil aglak, "Bi omal minim tep ma agebir; esek agebir," aglak. Nib agelak, bin bi nib okok niñil, Pol nop kab ju pak lil, pis nep kimib, agil, lip git dam kab waris kis kis gilak ak mis ken kideyan yoklak. **20** Nit gelak niñil bin bi Jisas nop niñ dylak okok apil piñil kis kis gel niñlig git, Pol warikil taun kib nab nibak adik git amnak. Pen minrek Pol eip Banabas eip Listra krig gil Debi amnirek. **21-22** Pol eip Banabas eip Debi amil, Jisas minim tep ak bin bi okok krop ag nerek, bin bi konjai nep Jisas nop niñ dylak. Pen kiri mal, ned orok kanib ar ak nep amnir, agil, adik git Listra, Aikoniam, Adiok karip lim Pisidia sijak amlig git, bin bi Jisas minim tep ak ager niñ dylak okok krop kauyan ag nit tep gilig git amnirek. Krop ag nit tep gilig git agrek, "Jisas minim tep ak ma krig ginimib; niñ dipim rek nep niñ dyl midenimib. Nit gem, nibep miker konjai niñigal pen gos ak ma niñnimib; God cinop dyl kod midenigab, agil, kilis gil, gos ar ak nep niñem amnimin," agrek. **23** Nib agil, coc ke ke nib okok, bin bi Jisas niñ dylak okok bi nabic midenimel, agil, bi ognap wog nibak ag lirek. Nit gil, kiri mal tap magil ma nibil, God nop sobok gilig git agrek, "Bi Kib, bi sin aul nep niñ dipal rek, krop kod midenimin," agrek.

*Pol eip Banabas eip taun kib Adiok, Siria
Propins sijak amnirek*

24 Nıg gıl karıp lım Pisidia okok ajıl, karıp lım Pampilia amnirek. **25** Pampilia amił, Jisas mìnım tep ak bin bı Pega taun okok kırop ag nıł, taun kıb Atalia amnirek.

26 Atalia amił, nıg magöb dıl, taun kıb Adiok, Siria Propins sıňak, ned kın mıdıl orek sıňak adık gi amnirek. Kırı ned amníg gerek mìnек ak, Adiok bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, God nop sobok gıl aglak, "Mìnım tep nak ak bin bı okok kırop ag nıñig amebir rek, kırop mal kod mıd tep genimín," agıl, kırop mal ag yokel, amił, mìnım nıbak ag nı ajölgipir. **27** Nıb ak, adık gi Adiok apıl, bin bı Jisas nop nıñ dılak okok kırop sık agel apelak, God ne gek kırı tari tari gılak okok magılsek ag nı tep gılak. Juda bin bı mer okok konjai nep Jisas mìnım tep ak nıñ dılak kesim ak abe ag nıłak. **28** Kırop nıg gıl ag nıł, kırop eip nıñ bad alap tapın mıderek.

15

Bı kıb Jerusalem ap mogım gıl mìnım aglak

1 Pen bı ognap karıp lım Judia nıb Adiok apıl, bı Juda mer Jisas nop nıñ dılak okok kırop ag nıłak, "Mosis bırarık nep cınop Juda bin bı agak, 'Nıñan kisen tı̄k dapıl, wañ wak kırı tı̄b gi rı̄k gınımıb,' agak. Nıb ak, nıbi ak rek nep wak tı̄b gi rı̄k ma gınıgabım ak, God nıbep dı̄ komıñ ma yoknígab," aglak. **2** Nıb agelak, Pol eip Banabas eip mìnım ak yıpıd gıl ma agebal, agıl, kırop eip mìnım pen pen agel amnak. Nıg gelak, Adiok bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, bin bı kırı ke ognap abe, Pol Banabas bı omal abe ag lıl aglak,

“N̄bi Jerusalem am̄l, m̄n̄m n̄baul dam, b̄ Jisas m̄n̄m dad ameb okok abe, Jisas bin b̄ ne okok k̄rop kod m̄debal b̄ okok abe k̄rop ag ñem, k̄iri pen ag am̄l ap̄l ḡl gos tari n̄ññigal ak, adik ḡt ap agem n̄ññin,” aglak. ³ N̄b aḡl, k̄rop ag yokel, k̄iri am karip l̄m Pönisia nab s̄ñjak amlig ḡt, Juda bin b̄ mer okok Jisas nop n̄ñ d̄lak m̄n̄m n̄bak ag ñel n̄ñlig ḡt, ai mam n̄ñjil maḡlsek miñ miñ ḡlak. Karip l̄m Pönisia n̄bak k̄irig ḡl, k̄iri am̄l karip l̄m Sameria nab s̄ñjak amlig ḡt, m̄n̄m ak rek nep ag ñel n̄ñlig ḡt, ai mam okok ak rek nep n̄ñjil miñ miñ ḡlak. ⁴ Pen k̄iri karip l̄m Sameria k̄irig ḡl, am̄l Jerusalem amjakerek, bin b̄ Jisas nop n̄ñ d̄lak okok abe, b̄ Jisas m̄n̄m dad ameb okok abe, Jisas bin b̄ ne okok k̄rop kod m̄delak b̄ okok abe, k̄rop ag wasu d̄l use tep apeb̄im e aglak. Agelak, Pol eip Banabas eip, God ne gek tap tari tari ḡrek ak maḡlsek k̄rop ag ñi tep ḡrek.

⁵ N̄b agerek, Perisi b̄ Jisas nop n̄ñ d̄lak okok ognap warikil aglak, “Juda bin b̄ mer okok Jisas nop n̄ñ d̄nigal ak, wak t̄b ḡt r̄k ḡl, Mosis lo agak agak rek nep ḡlañ,” aglak.

⁶ N̄b agelak, b̄ Jisas m̄n̄m dad ameb okok abe, Jisas bin b̄ ne kod m̄döligipal b̄ okok abe, m̄n̄m n̄bak ag tep ḡin, aḡl, ap moḡim ḡlak.

⁷ Ap moḡim ḡl, m̄n̄m n̄bak ag am̄l ap̄l ḡt m̄del n̄ñlig ḡt, Pita warikil agak, “Mam s̄kop. N̄bi n̄p̄im, ned God c̄nop non̄m l̄l, Juda bin b̄ mer okok Jisas m̄n̄m tep ak n̄ñ d̄nimeł, aḡl, ȳp ag lek, yad am k̄rop Krais m̄n̄m tep ak ag ñi ajpin. ⁸ God gos t̄mid m̄dmaḡil c̄n maḡlsek n̄ñjip ak, Kaun S̄ñ c̄nop ñak rek, Juda bin b̄ mer

okok kîrop ak rek nep ñak. Nîg gak ak cîn nîpiñ, ne kîrop abe dî tep gîp. ⁹ Cînop Juda kai mînim alap ke agîl, Juda bin bî mer okok kîrop mînim alap ke agîl ma gîp. Krais mînim tep ak nîj dîpal ak me, God ne tap si tap tîmel gîpal gac mîdmagîl kîrop nab adanj mîdeb ak lîg gî yokîp. ¹⁰ God Juda bin bî mer okok pîs nep dîp rek, nîbi tari gînîg neb neb gîlîg gî agebîm, ‘Mosis lo mînim ñu kîl tîkîl agak agak rek nep, lo sîkol alap ma gînîgabîm ak, God nîbep dî komîj ma yoknîgab,’ agebîm? Asîk mosîk gî rep gînîmîb, apîm ak, apîs based sîkop gî mer nînlak. Cîn ak rek nep gî mer nîpiñ ak pen mîni Juda bin bî mer, Jisas nop nîj dîpal okok kîrop, mîker nîbak dînîmel, agîl, agebîm ar? ¹¹ Ak tep mer. Bî Kîb Jisas cînop Juda kai yîmîg nînjîp ak, wagîn nokîm nîbak nep me, Bî Kîb Jisas ne ke gek, cîn nop nîj don, cînop dî komîj yoknîgab. Nîb aknîb rek nep, Bî Kîb Jisas Juda bin bî mer okok kîrop yîmîg nînjîp ak, wagîn nokîm nîbak nep me, Bî Kîb Jisas ne ke gek, kîri nop nîj del, kîrop ak rek nep dî komîj yoknîgab,” agak.

¹² Pen bin bî ap mîdelak okok magîlse, mînim alap agîl mer, kapkap mîdel nînjîg gî, Banabas eip Pol eip kîrop kesîm dîl, kîri mal karîp lîm ke tîgonj tîgonj amlîg gî, Juda bin bî mer okok Jisas mînim tep ak ag ñî ajerek nînjîg gî, God ne tap ma gep rek okok, tap nîjep ma nîjep okok gak ak, kesîm ar nîbak magîlse kîrop ag ñî tep gîrek. ¹³ Pen bî omal mînim ag dai juer nînjîg gî, Jems warîkîl agak, “Mam sîkop. Mînim agnîg gebin aul nînjîm! ¹⁴ God Juda bin bî mer okok kîrop

yimig nijil di tep gil, bin bi yad ke midenigal,
agil, bir dip ak, Saimon minni nep minim agosip
ak nippin. ¹⁵ God git nibak, God minim agep okok
birarik nep agil nu kil tiklak rek nep git. Minim
nibak nu kil tikil aglak,

¹⁶ 'Bi Kib ne ageb,

"Kisen yad adik git apil,
Depid karip pag ajil git pag jisipik masipik git
yowip ak,
yad ke kauyan git tep gen, kilis yib git
midenigab.

¹⁷ Nit ak, Juda bin bi mer karip lim ke okok nit
okok nit,
ognap bin bi yad midenigal apin okok, yip
piyo niyngal.

¹⁸ Tap tari tari kisen ginigab ak,
yad birarik ped okok ag linek. Yad Bi
Kib nibak nep minim aul agebin," ageb,
aglak," agak.

¹⁹ Jems minim nibak agil agak, "Gos yad nippin
ar ak, Juda bin bi mer Jisas nop niy dini gal okok,
kitrop mikter ognap ma niyin. ²⁰ Pen kitrop mij
nu kil tik yokil agin, 'Bin bi ognap tap yokop
god esek okok sobok git niyng, kimin kaj tap okok
pakenimel, nibi ma niynimib. Bin si bi si ma
ginimib. Kimin kaj tap okok kinjam tig kibor juel
kimonimiy ak, ma niynimib. Kimin kaj tap okok
lakañ ak ma niynimib,' agin. Minim ognap sek
ma agin. ²¹ Pen ti ginig: based sikop birarik
nep gitlak rek, minni ak rek nep taun tigon tigon
magilsek, God nop sobok gep nin ak Juda mogim
gep karip ak am mogim git, per per minim Mosis
agil nu kil tikak ak udin li niyoligipal," agak.

Juda bin bî mer okok kîrop mij ñu kîl tîkîl yoklak

²² Jems nîb agek, bî Jisas mînîm dad ameb okok lîl, bî Jisas bin bî ne okok kîrop kod mîdelak bî okok lîl, bin bî Jisas nop nîj dîlak okok magîlsekk lîl, aglak, “Cîn bî cîn ognap ag lon, Pol Banabas bî omal eip Adiok amnîlanj,” aglak. Nîb agîl, bî Jisas bin bî ne okok kod mîdelak bî omal Judas Basabas eip, Sailas eip, kîrop ag lîlak. ²³ Mij alap ñu kîl tîkîl, Pol Banabas bî ñon ñîlak. Mij nîg gîl ñu kîl tîklak:

Mam sîkop, nîbi mîdebim?

Cîn namam nîbi, bî Jisas mînîm dad ameb okok abe, Jisas bin bî ne okok kîrop kod mîdebir bî omal ak abe, nîbep Juda bin bî mer taun kîb Adiok abe, Siria Propins abe, Silisia Propins abe mîdîl Jisas nop nîj dîpîm okok, mij ñu kîl tîkîl yokobîn. ²⁴ Ti gînîg: mînîm alap owîp nîpîn, bin bî cîn sîn aul ognap, cînop ag nîjîl mer, gos kîri ke ak nep nîjîl, amîl mînîm kîb nîbep gos par lînîmîb rek mînîm ognap nîbep ag ñîlak. ²⁵ Nîb ak, cîn bî ognap cîn ke ag lon, bî mîdmagîl cîn tep yîb Pol Banabas bî omal kabsek nînîgal. ²⁶ Pol Banabas bî omal okok ajîl, bî okok cîrop ñag pak lînîgal, agîl, gos ar ak rek ma nîpir. Bî Kîb Jisas Krais mînîm tep ne ak bin bî okok kîrop ag ñîr, agîl, gos nokîm nîbak nep nîjîl, abramek ag ñî tep gîlîg gî ajöligîpir. ²⁷ Judas Sailas bî omal ag yoknîg gebîn. Kîri amîl mij ñu kîl tîkobîn aul mînîm ar ak nep nîbep ag ñî tep gînîgair. ²⁸ Cîn mogîm gîl, mînîm nîbak ag amîl apîl gon nîjîlîg gî, Kaun Sîn ne cînop gos tep ñek, mij ñu kîl

tı̄kıl m̄iker ognap n̄ibep ma ñinigabın, agıl, ag l̄ipin. Yokop m̄inim omal nep agnigabın, agıl, ag l̄ipin. ²⁹ Bin b̄i ognap tap yokop god esek okok sobok gi ñinig, k̄imin kaj tap okok pakenimel, n̄ibi ma ñiñnimib. K̄imin kaj tap okok lakañ ak ma ñiñnimib. K̄imin kaj tap okok k̄injam t̄ig k̄ibor juel k̄imonimij ak, ma ñiñnimib. Bin si b̄i si ma ḡinimib. Tap agobın aul k̄irig ḡinigabım ak, gi tep ḡinigabım.

M̄inim bir apın me ak. N̄ibi mid tep ḡinimib. M̄ij ñu k̄ıl t̄iklak ak me ak.

³⁰ M̄ij n̄ibak ñu k̄ıl t̄ikıl b̄i okok ñel, k̄iri Jerusalem k̄irig gił, taun k̄ib Adiok, Siria Propins okok adık gi amniłak. Amjakıl, bin b̄i Jisas nop n̄ij d̄ilak okok agel, magiłsek ap mogim gelak n̄ijil m̄ij dolak ak ñilak. ³¹ M̄ij ñel, bin b̄i k̄iri m̄inim n̄ibak udin li n̄ijel, k̄rop tep yib gek, gos sek midil c̄ibur k̄rop miñ miñ yib gak. ³² Judas Sailas b̄i God m̄inim agep b̄i omal miderek ak me, ñin bad alap Adiok k̄in midil, Jisas bin b̄i ne okok k̄rop m̄inim konjai nep ag ñi tep ger n̄ijlig gi, k̄iri Jisas m̄inim tep ne n̄ij di k̄ilis gił gos sek midelak. ³³⁻³⁴ Niğ gił ag ñi dai juıl, amniğ ger n̄ijlig gi, bin b̄i Jisas nop n̄ij d̄ilak n̄ib okok ap mogim gił, sobok giłig gi, Bi K̄ib k̄rop mal kod mid tep gek, k̄iri kapkap mid tep gir, agıl, k̄rop mal ag yoklak. ³⁵ Pen Pol eip Banabas eip Adiok s̄ıñak k̄in midil, b̄i n̄ib okok n̄ib b̄i ognap eip, Bi K̄ib m̄inim tep ak bin b̄i okok k̄rop ag ñiliğ gi miderek.

Pol Banabas ke ke amniłek

³⁶ Pen mîd damîl, Pol ne Banabas nop agak, “Cır mal ned tagıl Bî Kîb mînîm agor amnak karıp lîm okok, nîñ dî kîlîs gîlig gî nep mîdebal aka agîl, am nîñjîl owîr,” agak. ³⁷ Agek, Banabas agak, “Nîb ak, Jon Mak nop abe pon dî dad amnîr,” agak. ³⁸ Agek, Pol agak, “Nî nîbak ned pon dî dad amor, wög gî sakîl ma owak; ne Pampilia nep amił kîrig amnak. Nîb ak, mîñi nop pon dî ma dad amnîgabîr,” agak. ³⁹ Pol nîb agek, kîri mal ke nep pen pen agîl, Banabas ne Jon Mak eip nîg magöb dîl, karıp lîm nîg tîb kîs gak airan Saipras amnîrek. ⁴⁰ Pol ne pen Sailas nop dak. Bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok, sobok gîl, Bî Kîb ne Pol Sailas kîrop mal kod mîdeñ, agîl, bî omal ag yoklak. ⁴¹ Pol ne Siria Propins okok abe, Silisia Propins okok abe gî taglıg gî, bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok kîrop God Mînîm ognap sek ag ñî tep gek, kîri nîñjîl nîñ dî kîlîs gî mîdelak.

16

Pol karıp lîm ajoligîp okok kauyan adîk gî amnak

¹ Pol Sailas kîri mal tag tag lîl, Debi amił, Listra amjakrek. Karıp lîm nîb okok Jisas nop nîñ dak bî alap mîdek; yîb ne ak Timoti. Bî nîbak nonîm ne ak Juda nîb bin alap pen Jisas nop nîñ dak. Nap ne ak Grik nîb bî alap. ² Listra bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok abe, Aikoniam bin bî Jisas nop nîñ dîlak okok abe, Timoti bî tep aglak. ³ Pol pen, Timoti yad eip Jisas mînîm ak ag ñî ajojîr, agîl gos nîñjîk ak pen, Juda bin bî okok agnîgal, “Timoti nap ne ak Grik bî alap rek, ñî ne wak

tib gi rik ma gak rek, minim ne ak ma dobın,” agnigal, ag gos niŋıl, Timoti nop dad amek wak tib gi rik gılak. ⁴ Pol Sailas Timoti kiri taun taun okok gi ajlig gi, bi Jisas minim dad ameb okok abe, bi Jisas bin bi ne okok krop kod midelak bi okok abe, Jerusalem sنجak mogim gił minim tari tari aglak ak, bin bi Jisas nop niŋ dıłak okok krop ag niŋ, niŋ niŋ gınimib, aglak. ⁵ Niŋ gił tıgon tıgon gi taglıg gi, bin bi Jisas nop niŋ dıłak okok, krop Jisas minim tep ak ag niŋ tep gel, kiri minim nibak niŋ dıł, kılıs gił, ne agak rek nep gi midelak. Niŋ nokim nokim per per bin bi ognap sek Jisas minim tep ak niŋıl, Jisas nop niŋ dıłak.

Pol nigrıkep niŋak

⁶ Pol bi ne okok eip Esia Propins midebal bin bi okok krop Krais minim tep ag niŋ, agıl, amniq gelak ak pen Kaun Sıŋ ne, ma amnimib mer, agak. Niŋ ak, karıp lım Prijia nab okok tagıl, Galesia Propins nab okok taglıg gelak. ⁷ Kiri am am, karıp lım Misia maŋ maŋ aplig gi, Bitinia Propins amniŋ agelak ak pen Jisas Kaun ne krop, ma amnimib mer, agak. ⁸ Jisas Kaun ne niŋ agek, kiri Bitinia Propins ma amniłak; karıp lım Misia nab sنجak amlig gi taun kib Troas amniłak. ⁹ Troas amıl, kıslım nab eyaŋ Pol nigrıkep niŋak, bi Masedonia Propins niŋ alap warık midıl, nop minim neb neb gi agıl agak, “Nak niŋ juıl piş aul Masedonia apıl, cınop gi niŋimin,” agak. ¹⁰ Pol niŋ gi nigrıkep niŋek, cın agnok, “Ak God nep, Masedonia bin bi krop Jisas minim tep ak am ag niŋ, ag niŋosip,” agıl, magıl niŋbak nep Masedonia amniq gi tap gi jin ginok.

Bin Lidia Jisas nop niñ dak

11 Amıl ñig magöb dıl, Troas kırıg gıl, karıp lım ñig tıb kıs gak airan Samotres amnınok. Mınekl pen Samotres kırıg gıl, Niapolis taun amjaknok.

12 Ñig magöb dıl, Pilipai, Masedonia Propins nab sığak amjaknok. Rom gapman bin bı konjai nep amıl, Pilipai mıdıl, kod mıdeligipal. Nıb ak, karıp lım nab sığak Pilipai taun kıb yıb mıdekl. Cın ñin bad alap Pilipai okok kın mıdonok.

13 Juda God nop sobok gep ñin ak, God nop sobok gep kau alap mıdenigab, agıl, taun kijoñ kırıg gıl, ñig gol ar eim amnınok. Amıl niñnok, bin ognap ap mıdelak. Nıb sığak bısigıl, kırop mınim ag ñinok.

14 Bin niñ mıdelak nıb okok, bin alap taun kıb Taiataira nıb, yıb ne ak Lidia. Ne waliј mık okok gi lek, taueligipal. Ne God nop sobok goligip. Bı Kıb ne bin nıbak nop gos tep ñek, Pol mınim tep agak ak, niñid ageb, agıl, niñ dak.

15 Pen Lidia abe, bin bı karıp ne eip kınlak okok abe, kırop ñig pak ñon, Lidia agak, “Yad Bı Kıb yıpid gıl niñ dıpin, agıl niplim ak, nıbi apıl karıp yad kın mıdenimib,” agak. Cınop nıb agek, mınim ne dıl, am karıp ne ak kın mıdonok.

Pol Sailas kırop mal mıñ lıłak

16 Cın mınekl alap God nop sobok gep kau ak amıl, pai mıñ wög gep alap nop nabıñ paknok. Pai nıbak nop kıjeki aban ñagek, tap tari tari kısen gınigab ak, bin bı okok kırop ag ñek, nop mani ñöligipal. Ne niñ gek, bı nop tau dapel, mıñ wög kırop goligip bı okok mani kıb döligipal.

17 Cın amonok niñlig gi, pai nıbak cınop kısen gılıg gi agak, “Bı sığ aul, God ar i oklañ mıdeb

ak nop wög gipal. God titi gil nibep di komiñ yokniñgab, minim ar nibak nep nibep ag ñebal,” agak. ¹⁸ Pen pai ak minim nibak rek per per agek agek agek, ñin alap Pol nop yirik yib gek, adikgil kijeki pai aban ñagak ak nop agak, “Jisas Krais yib ne ak niñil, pai nibaul nop kiring gil mis amnon!” agak. Dai kijeki nop aban ñagak ak, soñ amnak.

¹⁹ Pen pai nibak nop mani tauel, krop miñ wög goligip bi okok, Pol kijeki ag yokak minim ak niñil, mani kib dipin ak kisen ma dinigabin, agil, Pol Sailas krop mal di cici dil, Rom bi pobiñ midelak okok minim kib agnig, lip gi dam minim agep kau ak amnilak. ²⁰ Rom bi minim tig bilocep bi pobiñ okok minim kib agil aglak, “Bi omal aul bi Juda nib. Taun kib cin aul apil ger, cin bin bi karip lim cin nap nib aul ger, milik kal yowip. ²¹ Cin Rom bin bi minim ned nib ar ak ke mideb, pen kiri minim kisen nib minim cin ma niñep ar ak, niñil ginimib, agil, ag ajebir,” aglak.

²² Bin bi niñ midelak okok ak rek nep, minim ar nibak nep agil, Pol Sailas krop mal minim kib agel, bi minim tig bilocep bi pobiñ okok aglak, “Walij krop mal okok tig juil, yir di pakim,” aglak. ²³ Agel, yir di pak adik madikgil, dam miñ lep karip nillik migan ak yokil, bi miñ lep karip kod midek ak nop aglak, “Krop mal niñ tep gi midenimin,” aglak. ²⁴ Agel, bi miñ lep karip kod midoligip ak, krop mal poj di dam karip nillik migan yib sijak eyaq lil, tob kid krop mal di mab kib migan ak yokel amek, pak ribik wos gak.

²⁵ Pen kislím nab kib eyaq, Pol Sailas kiri mal God nop sobok gilig gi, kimep ognap ag

m̄derek n̄n̄lıg git, b̄ naḡman ognap k̄ri peyig n̄n̄ m̄delak. ²⁶ N̄ig gerek n̄n̄lıg git, dai monmon k̄ib ȳb ak d̄l, m̄in lep karip ak sek t̄ig j̄nomno git, k̄ijoŋ okok ke ȳk̄il, b̄ naḡman okok k̄rop sen ñon gitlak okok maḡlseк wiśbak. ²⁷ N̄ig gek, b̄ naḡman okok k̄rop kod m̄idek b̄ ak war̄k̄il n̄n̄j̄ak, k̄ijoŋ okok maḡlseк ȳk̄il m̄idek. Ne n̄n̄ıl, “B̄ naḡman okok, k̄ijoŋ ȳkek, p̄irk̄il am sakpal rek, b̄ k̄ib yad ak ȳip ñag pak l̄n̄igab,” aḡil, tu par k̄id ne ke ak t̄ig l̄ip git d̄l, ne ke p̄in̄ıl l̄n̄ig gek. ²⁸ Pol pen nop s̄ik k̄ib par aḡil agak, “Tari ḡin̄ig nak ke p̄in̄ıl l̄n̄ig geban? C̄in ma p̄irk̄ git amb̄in. Maḡlseк m̄idob̄in aul,” agak.

²⁹ Pol n̄ib agek, naḡman kod m̄idek b̄ ak s̄ik aḡil agak, “S̄ip kasek dowim,” agak. Agek, s̄ip dapel, ne dad piğ git r̄ik̄id aḡil karip ñil̄ik m̄igan eyan am̄il, jel gek, git git gitlig git, am̄il Pol Sailas m̄iderek waḡın s̄ıňak koḡim ȳimak. ³⁰ Pen n̄ig git koḡim ȳimil, war̄k̄il, k̄rop mal poŋ d̄i mis eyan am̄il agak, “B̄ k̄ib tep yad omal, yad tari gen, God ȳip d̄i kom̄in yokním̄in?” agak.

³¹ Agek, nop agrek, “B̄ K̄ib Jisas nop n̄in̄ den̄igan ak, nak ke abe, bin b̄ nak eip k̄in̄ m̄ideban okok abe, n̄ibep d̄i kom̄in yoknígab,” agrek. ³² N̄ib aḡil, b̄ n̄ibak nop abe, bin b̄ ne eip k̄in̄ m̄idelak okok maḡlseк abe, k̄rop B̄ K̄ib m̄in̄im̄ tep ak ag ñirek. ³³ N̄ib ag ñer, k̄rop mal k̄isl̄im nab k̄ib eyan nep dam̄il, m̄ib goŋ paklak okok ñig li yokak. N̄ig gek, maḡil n̄ibak nep nop abe, bin b̄ ne okok abe, k̄rop maḡlseк ñig pak ñirek. ³⁴ K̄rop maḡlseк ñig pak ñer, b̄ naḡman okok k̄rop kod m̄idek b̄ ak, k̄rop mal poŋ d̄i

dam karıp ne damıl, tap magıl ñek, ñijerek. Bi nıbak ne ke abe, bin ñi pai ne okok abe, miñi cın God nop nıñ dıpın, agıl, miñ miñ yıb gılıg gi mıdelak. ³⁵ Mınek pen, Rom bi kib okok polisman okok krop aglak, “Bi miñ midebir omal krop wişib yokem amnır,” aglak. ³⁶ Agel, bi nagıman okok krop kod midek bi nıbak, miñim nıbak dam Pol Sailas mıderek sijnak amił agak, “Miñim tig bılokep bi kib okok nırep apal, ‘Wişib yokem amnır,’ apal. Nıb ak, nıri mal amnır. Bi Kib nırep kod mıd tep gek, kapkap mıd tep gi mıdenimib!” agak.

³⁷ Agek, Pol agak, “Cır mal ak rek nep bi Rom nıb omal pen miñim kib nıñıl mer, bin bi nab sijnak cırop mal yır di pak adık madık gił, dam miñ lıpal ak, tep ma giپ. Nıb ak, cırop mal kapkap we gił ag yokın, agıl, agebal ar? Bi kib okok kiri ke miñ lep karıp aul apıl, cırop bi omal poj di damıl, kausek söj eyanı amnın,” agak.

³⁸ Pol nıb agek, polisman okok miñim nıbak nıñıl, adık gi amił miñim tig bılokep bi kib okok krop ag ñel, Pol Sailas kiri Rom nıb bi omal miñim ak nıñıl, pırikılak. ³⁹ Pırikıl, kiri am Pol Sailas krop bi omal poj di damıl, kausek söj eyanı amił, miñim sain sain agıl aglak, “Nırep mal tep gonımın ak, taun kib nıbaul kırıg gił amnınmir,” aglak. ⁴⁰ Pol Sailas miñ lep karıp ak kırıg gił, bin Lidia karıp ak am mıdıl, bin bi Jisas nop nıñ dılak okok eip mogım gił, Bi Kib miñim tep krop ag ñel, kiri nıñıl, miñim tep nıbak dił, gos sek mıdıl, miñ miñ giłak.

17

*Tesalonaika bin bi Pol Sailas kîrop mal ñag pak
linig gelak*

¹ Pen Pol Sailas kîri mal taun kîb Pilipai kîrig gîl, amîl taun kîb Ampipolis amjakerek. Ampipolis kîrig gîl, am taun kîb Apolonia amjakerek. Pen Apolonia kîrig gîl, am taun kîb Tesalonaika amjakîl nîjrek, Juda mogim gep karîp alap mîdek.

² Nîjîl, Pol per goligip rek, Juda God nop sobok gep ñin omal nokim, bin bi okok eip Juda mogim gep karîp ñîlik mîgan ak amîl, kîrop eip mînim ag amîl apîl gak. ³ God Mînim wagin ak kîrop ag ñî tep gîl, God mînim agep bi okok bîrarîk okok, Mesaia ak yur kîb dîl kîmîl kauyan warîknîgab aglak mînim nîbak ag ñî tep gîl, “Mesaia ak Jisas, bi nîbep agebin aul,” agak. ⁴ Pol nîb agek, bin bi ognap nîjîd ageb, agîl, mînim agek rek nep nîj dîl, Pol Sailas piş ak amniłak. Bin yîb sek konjai nep abe, Grik bin bi God nop nîj dîlak konjai nep abe, Pol agak mînim nîbak nîj dîlak.

⁵ Pol Sailas mînim ager bin bi konjai nep nîj delak ak, Juda bi okok ognap nîjel, mîlik yapek, bi tîmel yokop taun kanib nab sînjak mîdelak okok ognap del, kîri pen am bin bi konjai nep dap lîl, mînim gi gu kîb yîb gîlak. “Cîn Pol Sailas kîrop mal piyo nîjîl, bin bi sîn aul kîrop ñon, bi omal kîrop ñag pak lîlanj,” agîl, am Jeson karîp ak binem kîs kîs gîl piyo mer nîjîlak. ⁶ Piyo mer nîjîl, Jeson nop dîl, bin bi Jisas nop nîj dîlak ognap sek dîl, dam gapman bi kîb mîdelak sînjak amîl, mînim kîb aglak. Mînim kîb agîl aglak, “Pol Sailas bi omal karîp lîm ke tîgonj

tigoñ magiñsek gi tagiñ ager, bin bi okok magiñsek mìnîm pen pen mìnîm saköl giñpal. Pen miñni ap miñdebir karip lîm cîn aul. ⁷ Kiri gapman bi kib cîn Sisa mìnîm ne tiñ juñl, kiñ cîn ke alap miñdeb, agiñ, bi Kinj nîbak Jisas apal. Pen bi Jeson aul, bi nîb omal kîrop dam karip ne ak lek kin miñdesir,” aglak. ⁸ Nîb agelak, bin bi konjai nep ap miñdelak okok abe, taun gapman bi kib okok abe niñjil, mìnîm saköl kib yiñ aglak. ⁹ Miñîm saköl kib yiñ agiñ, Jeson nop mani ognap dîl, bin bi nop eip dolak okok mani ognap dîl, aglak, “Kisen miñîm nîbak kauyan giñigabim ak, mani nîbi nîbaul piñ nep diñigabin,” aglak. Nîb agiñ, kîrop ag söñ yoklak.

Taun kib Beria bin bi konjai nep Jisas miñîm tep ak niñ dîlak

¹⁰ Kisliñ gak magiñ ak nep, bin bi Krais nop niñ dîlak okok Pol Sailas kîrop mal dam yokel, taun kib Beria amniñrek. Beria amjakil, Juda mogiñm gep karip ak amniñrek. ¹¹ Amil, Jisas miñîm tep ak ag niñerek, Juda bin bi Beria miñdelak okok, bin bi Tesalonaika miñdelak okok rek mer; miñîm kîrop mal ak niñjel, tep gek niñlig giñ, “Pol niñid ageb aka?” agiñ, God Miñîm ak niñ nokim nokim per per udin li niñ tep göligiñpal. ¹² Pen Juda mogiñm gep karip nîbak bin bi olak okok konjai nep Jisas nop niñ dîlak. Grik bin yiñ miñdek okok ak rek nep, konjai nep Jisas nop niñ dîlak. Grik bi ak rek nep, konjai nep Jisas nop niñ dîlak.

¹³ Pen Pol amil Beria bin bi kîrop God Miñîm ag niñeb, agel, Juda bin bi Tesalonaika miñdelak okok miñîm nîbak niñjel, miñlik yapek, apil, Beria

bin bî kîrop mînîm neb neb gel, kal junig gelak.
14 Nîg gek nînlig git, bin bî Jisas nop nîn dîlak okok, Pol nop dam yokel, nîg solwara gol okok amnak. Pen Sailas Timoti bî omal Beria sînjak mîderek. **15** Pen bî ognap Pol nop dam taun kîb Atens yokîl, adîk git amnig gelak nînjl Pol kîrop agak, “Sailas Timoti kîrop mal agem, kasek onîmir,” agak.

Pol taun kîb Atens mîdek

16 Pol ne Sailas Timoti kîrop mal taun kîb Atens sînjak kod mîdlig git nînjas, bin bî nîb okok god tom kiri sobok gôligipal tap okok, konjai yîb nep mîdek. Ne nînek, cîbur nop ak tîmel yîb gak. **17** Nîg gek, Juda mogim gep karip ak amiîl, Juda bin bî okok ognap abe, Grîk bin bî God nop nîn dîlak ognap abe, kîrop eip mînîm ag amiîl apîl goligip. Pen nîn nokîm nokîm per per mînîm agep kau sînjak amiîl, bin bî ap mîdelak okok, kîrop eip ak rek nep mînîm ag amiîl apîl goligip. **18** Taun kîb Atens nîbak, bin bî gos ar ke ke nînlaok okok, yîb ke ke agîl, ognap Epikorian bin bî aglak, ognap Stowik bin bî aglak. Nîn alap, Pol bin bî nîb okok kîrop Jisas kîmîl warîkak mînîm tep ak agek, Epikorian bî gos tep nînjeb ognap, Stowik bî gos tep nînjeb ognap, Pol mînîm agak ak nînjl, nop eip ag amiîl apîl git, ognap aglak, “Bî mînîm nîg nîg lîp mînîm ak tarî mînîm agnig geb?” aglak. Pen ognap aglak, “Bin bî par okok sobok gitpal god kiri okok rek nep ageb,” aglak. **19-20** Pen Pol nop dam kansol kai mîdelak sînjak amiîl aglak, “Nak mînîm kisen ke nîb bin bî okok kîrop ageban ak, mînî cînop ak rek nep ag nî tep

gek, cın abe mìnìm wagin nıbak nıñ rep gìn,” aglak. ²¹ Pen bin bì Atens nıb okok abe, bin bì ke okok nıb apıl Atens kın mìdelak okok abe, mìnìm kisen nıb ar ognap nıñıl ag mìdojın, agıl, gos ak nep nıñölögipal.

²² Pol pen ne kansol kai mìdelak nab sıñak warıkıl agak, “Nıbi Atens bin bì. Yad nıpin nıbi kılıs yıb gıl, tap ognap sobok gìn, agıl, gos ak nıpım. ²³ Yad sıñ aul tagıl nıpin, nıbi kab kaunan ke ke gı lıl, tap ke ke sobok gıpım rek, yıb ak ar nıbak ñu kıl tık lıpım. Pen kab bıd tap sobok gı ñeb alap gı lıpım ak, yıb ak ñu kıl tık lıpım, ‘Bì sobok gıpal ma nıpın ak, kab kaunan ne me aul,’ apım. Mìnìm ma nıpın, agıl, ñu kıl tık lıpım nıbak, mìnini nıbep mìnìm wagin ak agníg gebin.

²⁴ “God lım dai wagin aul gı lıl, tap lım dai ar wagin aul mìdeb okok magılseк gı lıl gak Bì nıbak ne Bì Kıt yıb. Seb kab ar alan abe, lım dai wagin aul abe, Bì Kıt mìdıl kod mìdeb. Bin bì okok God sobok gep karıp ñınmagıl kırı gı lel, ne ap karıp nab nıb okok ma mìdenigab, mer. ²⁵ God ne cınop gı lıl, ake bad ak ñek, ake lılıg gı mìdobın. Tap cın okok magılseк ne nep ñıb. Ne Bì kılıs tımel ke yıb nıñıl cın ñınmagıl cın tap tep alap gıl nop ñıjın rek ma lıp. ²⁶ Ne bì nokım alap nep, Adam nop gı lek, Adam ne pen tık damıl, tık dam dapıl gel, mìnini bin bì ke ke okok lım dai ar wagin aul tıgon tıgon magılseк okok mìdobın. Pen God ne nep ned gos nıñıl gek me, bin bì ognap karıp lım apıl apıl mìdıl, mìd damıl, kisen ne ke agak ñın ak, bin bì okok nıb ognap apıl kau kırı nıbak dıpal. ²⁷ God ne ke gos

nıñıl geb ak, ñin ognap koslam mıdıl, yıp pıyo nıñıl, dı rırıkol gılıg gi, yıp pıyo nıñ dınımel, agıl, geb. Pen nop nıñ dıníg gonıgabın ak, ne cınop magılsek par okok ma mıdeb. Cın eip mıdeb aul.

28 Ñınmagıl ar ne ak me, cın mıdobın. Pen bı mınım ñu kıl tıkep nıbi ke ognap, ‘Cın abe ñı pai ne mıdobın,’ apal ak, nıñıd apal.

29 “Pen cın God ñı pai ne mıdobın rek, gol, silpa, kab okok dıl, gos cın ke nıñıl, ñınmagıl cın ke tap ognap kaunan gi lıl, ma sobok gjıjn. **30** Ned God mınım tep ne ma nıñeligipal rek, kırop mınım kıb ma agak. Pen mıñi bin bı karıp lım ke tıgoñ tıgoñ magılsek kırop ageb, ‘Tap si tap tımel gıpım ak, tari gınig nıg gıpıñ, agıl, kırıg gım,’ ageb.

31 Kisen ne ke nep nıñıp ñin ak, Bı ne ag lak ak nop ag yokek apıl, bin bı lım dai ar wagın aul mıdebal magılsek mınım kıb agıl, nonım lıñıgab. Cın nıpıñ, Bı mınım kıb agnıgab nıbak, nop ñag pak lel kımek, God gek kauyan warıkkak. Nıg gak ak, bin bı okok magılsek nıñıl, mınım kıb agnıgab agak ak, mıseñ nep agak ak nıñlañ, agıl, gak,” agak.

32 Pol, bı alap kımlı warıkip mınım agosıp ak nıñıl, bin bı nıñ mıdelak okok ognap ag sık aglak; pen ognap aglak, “Ñıñ ognap sek mınım nıbak kauyan agek nıñın,” aglak. **33** Nıb agel nıñlıg gi, Pol kansol kai mıdelak okok kırop kırıg amnak.

34 Pen taun kıb Atens nıbak, bin bı ognap Pol mınım nop ak dıl, Jisas nop nıñ dılkak. Bin bı nıb okok me, bı alap yıb ne ak Dionisias. Ne bı kıb kansol kıb kırı karıp lım nıbak nıb bı alap. Bin alap yıb ne ak Damaris. Pen bin bı ognap sek abe

Jisas nop nij d̄lak.

18

Pol am taun kib Korid okok midék

¹ Pol taun kib Atens k̄irig ḡil, taun kib Korid okok amnak. ² Pol Korid amil nijak, b̄i Juda ber mal miderek. Nigmil yib ak Akwila; nop karip l̄im Podas t̄ik dapel, kib ḡil ne ju dam karip l̄im Itali, taun kib Rom ulep s̄injak, midoligip. Pen k̄isen gapman b̄i kib Klodias, Juda bin b̄i ognap Rom ma midenimel, agek, Akwila eip bin ne Prisila eip, Itali k̄irig ḡil, am Korid s̄injak miderek. Pen Pol, ber mal k̄rop am nijning ḡil, karip k̄rop amnak. ³ Bi ber n̄bak, kiri sel karip göligipir. Pen Pol ak rek nep wög n̄bak rek göligip ak me, amil k̄rop eip kin midil, sel okok göligipal. ⁴ Pol ne pen, Juda bin bi okok abe, Grik bin bi okok abe, kiri magilsek Jisas minim tep ak nij d̄lan, agil, Juda God nop sobok gep n̄in ak, ne per per Juda mogim gep karip ak amil, k̄ilis ḡil k̄rop eip minim ag amil apil göligip.

⁵ Pen k̄isen Sailas eip Timoti eip Masedonia Propins k̄irig ḡil, Pol Korid midék s̄injak aper, Pol ne per per Jisas minim tep ak ag n̄i damil damil, Juda bin bi okok k̄rop minim ag n̄il, Mesaia per kod midoligipin ak me Jisas nep, agoligip. ⁶ Pol n̄ib agek, Juda bin bi okok minim ne ak ma nijil, nop ag juil, minim timel agel nijlig git, Pol ne, Jisas minim tep ak tarı ḡinig k̄irig gipal, agil, walij ne ak pipal paklig git agak, "Yad n̄ibep Jisas minim tep ak ag n̄en ma n̄ipim rek, God n̄ibep di komij ma yoknigab ak, tap n̄ibi ke. Miñi n̄ibep

Juda bin bî kîrig gîl, Juda bin bî mer okok kîrop am ag ñînîgain,” agak.

⁷ Pol nîb agîl, kîrop kîrig gîl, bî Juda mer alap karîp ak amnak. Bî nîbak yîb ne Titias Jastas. Ne God nop sobok goligip. Karîp ne ak Juda mogîm gep karîp gol ulep sînjak. ⁸ Pen Krispas, bî Juda mogîm gep karîp kod mîdoligip bî ak, bin bî ne eip kîn mîdelak okok eip Jisas nop nîj dîlak. Taun kîb Korid okok, bin bî ognap koñai nep, Pol Jisas mînîm tep agak ak nîjîl, nîjîd ageb, agîl, mînîm nîbak nîj dîl, ñîg paklak.

⁹ Ñîn alap kîslîm eyan Pol nîgrîkep nîjak, Bî Kîb nop agak, “Nak ma pîrîknîmin. Nak gos sek mîdîl, kîlis gîl, mînîm tep yad ak bin bî okok kîrop abramek ag ñek amnañ. ¹⁰ Yad nep eip mîdebin. Taun kîb aul bin bî yad koñai yîb nep mîdebal; bin bî ognap nep gî tîmel gînîmel rek ma lîp,” agak. ¹¹ Bî Kîb nîb agek, Pol Korid nep kîn mîdîl, mî nokîm alap takîn aknîb kagol onjîd ak, bin bî okok kîrop God Mînîm ak ag ñî mîdoligip.

¹² Pen Rom bî kîb okok Galio nop ag lel, ne amîl Akaia Propins kod mîdek ñîn ak, Juda bin bî okok, Pol nop nîjel mîlik yapek, mînîm ag ar nokîm lîl, nop dî cîcî lî dam mînîm kîb agnîg dad amnîlak.

¹³ Pol nop mînîm kîb agîl aglak, “Bî aul bin bî sînj aul kîrop agîl, ‘Nîbi God nop sobok gînîg gîl, nîb nîb gîm,’ ageb. Pen mînîm ageb ak dîl genîgal ak, kîri lo cîn tîb junîgal,” aglak.

¹⁴ Nîb agelak, Pol pen agnîg gebin ag nîjak ak pen, Galio pen warîkîl, Juda bin bî okok kîrop agak, “Nîbi Juda bin bî. Bî aul tap tîmel

alap gobkop, mìnìm kib agníg gebim ak nípnep.
15 Pen níbi yokop mìnìm magíl okok níb okok níb díl, pen pen agíl, bì yib kíri nílak okok ak rek nep díl, mìnìm pen pen agebim, ak mìnìm kib mer; mìnìm yokop níbak yad ma níñigain. Ak mìnìm yad mer. Mìnìm níbak níbi ke agnímib!” agak.
16 Níb agíl, bì polisman ne okok agek, mìnìm kib agep mígan ak kírop yik gi dam mis eyan yoklak.
17 Kíri mis amlig gi, bì Juda mogim gep karip kod mídoligip ak, Sostenes, polisman okok nop yir díl pak gi paklak. Gapman bì kib Galio níñil, mìnìm alap ma agak.

Pol kauyan taun kib Adiok, Siria Propins sìjak amnak

18 Pen Pol Korid tapin kín midil, bin bì Jisas mìnìm níñ dílak okok kírop, “Níberik sìjaul midem,” agíl, Akwila Prisila ber mal eip karip lím Siria amnín, agíl, Senkria taun, níg solwara gol sìjak amnílak. Senkria okok am midil, Pol mìnìm kílis níñid níñid nep God nop agebin agíl, kímkas ne tíkak. **19-21** Níg magöb díl, Senkria kírig gil, amíl amíl taun kib Epesas amjaklak. Pol ne Juda mogim gep karip nílik mígan ak amíl, Juda bin bì okok eip mìnìm ag amíl apíl gek. Níg gek, bin bì okok nop aglak, “Nín ognap sek cinop eip sìjaul midenimín,” aglak. Pen mìnìm kírop ak ma díl agak, “Níbi sìjaul midem. God yip, yau, agenigab ak, kísen adík gi níbep ker onígain,” agak. Níb agíl, Akwila Prisila ber mal kírop bin bì níb okok eip Epesas sìjak ag líl, ne níg magöb díl pандак. **22** Níg magöb níbak amíl amíl Sisaria amjakek, Pol níg magöb níbak kírig

gıl, wagın ar amıl Jerusalem amnak. Jerusalem amjakıl, bin bı Jisas nop nıŋ dılak okok, “Nıbi midebim?” agıl, kırop eip minım ognap agak. Pol nıg gıl, Jerusalem kırıg gıl, nıg magöb kauyan dıl, taun kıb Adiok, Siria Propins sıňak amnak.

²³ Pol Adiok amıl, yokop tapın nı̄n bad alap kın mıd kırıg gıl, amıl Galesia Propins okok abe, karıp lım Prijia okok abe gi taglıg gi, bin bı Jisas nop ned nıŋ dılak okok, kırı Jisas minım tep ak nıŋ dı kılıs gönümel, agıl, kırop magılsek ag nı̄n tep gak.

Bı nak Apolos minım ak

²⁴ Pen bı Juda taun kıb Aleksadria nıb alap apıl Epesas sıňak midek. Yıb ne ak Apolos. Ne bı gos tep nıŋıl minım ag tep gep bı alap. Ne God Minım dai ned nı̄n kıl tıklak ak nıŋ tep goligıp.

²⁵ Bı ognap nop Bı Kıb Kanıb Ameb minım ak ag nı̄lak. Nıb ak me, ne kılıs yıb gıl, Jisas ne akal nıb apıl bı tigepli rek midek ak, bin bı okok kırop yıpid gıl nep ag noligıp. Pen minım ag noligıp nıbak, Jon bı nı̄g pak nı̄eb ag noligıp rek nep nıŋıl ag noligıp. Minım ognap sek ma nıŋak. ²⁶ Pen Apolos ma pırıkkıl, Juda mogım gep karıp ak amıl, minım nıbak abramek yıb ag noligıp. Pen nı̄n alap minım ag nı̄n midek nıŋıl Prisila Akwila ber mal nıŋıl, nop poŋ dı dam karıp kırı ak amıl, God Kanıb Ameb minım ma nıŋak magıl ognap nop ag nı̄n tep yıb girek.

²⁷⁻²⁸ Kisen Apolos ne Akaia Propins amnıg gek, Epesas bin bı Jisas nop nıŋ dılak okok, Apolos ne amıl kırop minım tep ak ag nı̄nigab ak tep, agıl, Akaia bin bı Jisas nop nıŋ dılak okok kırop mıt

alap ñu kıl tıkıl aglak, “Bı God wög gep Apolos amjakek, nop dñimib,” aglak. Nig gel me, Apolos Akaia Propins amjakıl, mij nıbak yomek, Akaia bin bı God kırop yımig nıñıl gos tep ñek, Jisas nop nıñ dıłak bin bı okok, Apolos nop dıłak. Nop del, ne pen kau kırop dıl, mınım agep kau sıñak Juda bin bı okok eip mınım ag amıl apıl gıl, God Mınım ar ak ag ñı tep gılıg gi, “Mesaia, agıl, kod midebim ak Jisas nep,” agak. Nig gıl, ag ñı tep gek, nop mınım alap pen agnımel rek ma lak. Nig gek, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok kırop gi ñı tep gek, mid tep gılak.

19

Pol Epesas am midil Krais mınım tep ak ag ñak

¹ Apolos Korid kın midek ñin nab nıb sıñak, Pol ne amıl Galesia Propins sıñak abe, karıp lım Prijia sıñak abe, nab sıñak gi taglıg gi, taun kıl Epesas amjakak. Amjakıl nıñak, bin bı Jisas nop nıñ dıłak ognap midełak. ² Pol kırop ag nıñak, “Nıbi Jisas nop nıñ dıpek ñin ak, Kaun Sıñ sek dıpek aka mer?” agak.

Agek, aglak, “Mer. Kaun Sıñ alap mideb, agıl, cın ma nıpın,” aglak.

³ Nıb agelak, Pol kırop agak, “Pen nıbi ñig pakpek ak, wagın ak tari, ag gos nıpın?” agak.

Agek, aglak, “Cın Jon agolıgıp mınım ak dıl me, ñig paknok,” aglak.

⁴ Nıb agelak, Pol agak, “Jon Isrel bin bı okok agek, ñig pakelıgıp ak, tap si tap tımel gıpın ak, tari gınig ñig gıpın, agıl, nıñel me, kırop ñig pak ñolıgıp. Pen Jon kırop agolıgıp, ‘Bı Kıl kisen

onıgab ak apek, nop nıñ dınımib,’ agolıgıp. Bi kisen onıgab agak nıbak, Jisas nep,” agak. ⁵ Pol nıb agek, cın Bi Kib Jisas nop nıñ dıl bin bi ne ke yıb mıdojn, agıl, nıg paklak. ⁶ Kiri nıg pakel nınlıg git, Pol nınmagıl ne kırop ar sıňak lek, Kaun Sıň kırop apek, kiri mınım ar ke ke aglıg git, God mınım tep ak ag nıllak. ⁷ Bi aknıb umıgan alan rek nıg gılak.

⁸ Pol takın omal nokım, Juda bin bi mogım gep karıp olak okok eip, God bin bi dıl kod mıdenıgab mınım ak nıñ dınımel, agıl, kılıs gıl, mıseň nep mınım ag amıl apıl git mıdolıgıp. ⁹ Pen bin bi ognap gos mıdmagıl kiri ak, gos mıdmagıl kiri nab okok nep mıdeň nıñıl, Pol mınım agak ak ma dınıgabın, agıl, bin bi magılsek mıdelak nab sıňak amıl, Bi Kib Kanıb Ameb ak mınım tımel aglak. Nıb agel, Pol bin bi Jisas nop nıñ dılak okok kırop nep poj dı dam, Tiranas skul karıp kib ak amıl, kırop mınım ag nı mıdolıgıp. ¹⁰ Pol nıg gıl ag nı mıdeň, mı omal yınek me, Juda bin bi okok lıl, Grik bin bi okok lıl, Esia Propins mıdelak okok magılsek Jisas mınım tep ak nıñlak.

Sipa nı ne okok

¹¹ God ne Pol eip mıdeň nıñıl ne tap ma gep rek ke yıb ognap golıgıp. ¹² Bin bi ognap kiri Pol agsıp walıj bad ne okok dam, bin bi mıňak gak okok mıb goj kırop lel, warık ameliğipal; kıjeki kıyob nıllık bin bi abań nıagolıgıp okok kiri ak rek nep söj ameliğipal.

¹³ Juda bin bi ognap kıj tap okok gıl, kıjeki kıyob nıllık tap okok ag söj yok ajolıgipal. Pen kisen, Pol gek rek nıñıl, cın ak rek nep Bi Kib

Jisas yib agon, kijeki kiyob nillik soj amnilan, agil, kijeki kiyob nillik bin bi aban nagak okok krop aglak, "Jisas, Pol minim ne ageb bi ak, yib ne agobin ak ninjil, mis amnoj!" aglak. ¹⁴ Pen bi God nop tap sobok gep bi kib yib alap Sipa, ni ne aknib ar onid nig gi midelak. ¹⁵ Pen minnek alap kiri, kijeki kiyob nillik ag yokin, agil, nib agel ninjlig gi, kijeki bi aban nagak ak minim krop ak ninjil krop pen agak, "Yad Jisas nippin, Pol nop nippin ak pen nibi bi an?" agak. ¹⁶ Nib agil, bi kijeki aban nagak ak kils ke yib krop talak git, tapin magil pak adik madik git, walij krop okok tig bil bil git yokek, kiri magil nep me karip nibak krig git, sapai sek pirk git amnialak.

¹⁷ Pen minim nibak, Juda bin bi abe, Grik bin bi abe, Epesas midelak okok magilsek ninjil, jel gek pirkil, Bi Kib Jisas yib ne ak nep agel ar amnak. ¹⁸ Nig gek, bin bi Jisas nop ni dila okok konai nep ap mogim git, tap tari tari git timel gitlak okok ag misen lilk. ¹⁹ Kij tap okok git, buk nu kil tikil loligipal okok, bin bi ognap dapel, bin bi ognap okok ni midel ninjlig gi, kiri mab pak dagilel yinak. Buk tap nib okok, mani kab magil silpa tauep wok pagel, pipti tausan (50,000) rek amnak. ²⁰ Pen taun kib Epesas nibak nig gelak me, Bi Kib minim tep ak tigon tigon amil kils yib gak.

Epesas bin bi minim sakol aglak

²¹ Pen kisen, God Kaun ne Pol nop gos nek, Pol agak, "Yad Masedonia amil, Akaia amil, Jerusalem amnigain. Pen kisen Rom ak rek nep amnigain," agak. ²² Nib agil, bi omal ne eip wog goligipir, Timoti eip Erastas eip krop ag yokek,

Masedonia Propins amnīrek. Ne pen Esia Propins tapin̄ nīn bad alap k̄in̄ m̄idek.

23 Pol Epesas m̄idek nīn nab nīb sīŋak, Epesas bin b̄i ognap warik̄tl, Bi K̄ib Kanib Ameb mīn̄im tep nībak nīŋ d̄lak bin b̄i okok k̄rop nīnel, mīlik yapek, pen pen ḡin̄ig rek gelak. **24** Pen b̄i alap, ȳib ne Demitrias ak, b̄i ne ognap eip kab silpa d̄l, god esek sobok göliḡpal, ȳib Atemis, agöliḡpal ak, karip̄ s̄ikol k̄il tep ognap gī lel, bin b̄i ognap ap̄l, tau dam l̄l, bin k̄ib c̄in̄ Atemis nop sobok gep karip̄ ak, agil, sobok göliḡpal. Bi nīb okok wög nībak gīl, mani k̄ib ȳib döliḡpal. **25** Demitrias ne, b̄i nop wög göliḡpal okok abe, b̄i wög k̄iri göliḡpal nībak rek göliḡpal b̄i okok abe agek, ap moḡim gelak, agak, “Nībi nīp̄im, c̄in̄ wög nok̄im nībak gīl me, mani k̄ib ȳib d̄ip̄in. **26** Pen mīnī b̄i narik̄ Pol ap̄l, bin b̄i okok k̄rop mīn̄im esek agil agip̄, ‘Nīnmaḡil d̄il tap gīpal okok tap sobok gep mer,’ agip̄. Nīb agosip̄, Epesas sīŋaul abe, Esia Propins okok abe, bin b̄i konjai ȳib nep mīn̄im ne nīŋ d̄ip̄in. **27** Pol mīn̄im esek ak agek, nīŋ d̄l, tap gī lon taeliḡpal ak, k̄isen ma taunigal. Pen ar nībak nep ma agebin. C̄in̄ ke abe, bin b̄i Esia Propins okok maḡlsekk abe, bin b̄i karip̄ l̄im ke tīgon̄ tīgon̄ maḡlsekk abe, god k̄ib Atemis ak nop sobok gīp̄in. Pen nop k̄iriḡ gīl, karip̄ k̄ib nop sobok gīpal ak, ak rek nep k̄iriḡ ḡin̄mel rek l̄ip̄, agil, agebin,” agak.

28 Demitrias nīb agek, b̄i nīb okok nīnel, mīlik kal ȳib yapek, meg mīgan dap ranil aglak, “Atemis Epesas nīb ne k̄ib ȳib! Atemis Epesas nīb ne k̄ib ȳib!” aglak. **29** Nīg gīl mīn̄im k̄ib agel amek

nıñlıg gi, bin bı taun kıb nıbak magılsek apıł, Pol
bı ne omal dı cıçı lıl lıp gi dam mınım agep kau
sıñak dad amniłak. Pol bı ne nıb omal ne eip
Masedonia Propins nıb ap mıderek. Yıb kırı mal
ak, Gaias eip Aristakas eip. ³⁰ Pol pen, bin bı ap
mogım gił, mınım agelak nab sıñak amnin, agak
ak pen bin bı Jisas nop nıñ dılak okok nop mer
aglak. ³¹ Pen Esia Propins gapman bı kıb ognap,
Pol nop bı nıñeb ne okok me, nop mınım yokıl
aglak, “Bin bı mınım agep kau sıñak ap mogım
gił mınım agebal sıñak ma amniłmın mer,” aglak.

³² Pen bin bî konjai nep ap mogim gîl, mînîm kîb agîl, mînîm ke ke yîb nep aglak. Bin bî konjai nep kîri mînîm wagîn mîdeb nîjîl agobîn ak, agîl, ma nîjîlak; abramek nep aglak. ³³ Pen bî Juda ognap, bî cîn Aleksada kîrop ag ñît tep gînîgab, agîl, nop bin bî udîn yîrik sînâk yokîl, bin bî ognap mînîm ar ognap nîg nîg gî agnîmîn, agîl, sîk par agelak pen ne mînîm agnîg gî, nîbi mînîm ma agîm, agîl, ñînmagîl tîg mîlîc gî ñak. ³⁴ Aleksada ñînmagîl tîg mîlîc gî ñek nîjîlîg gî, bin bî okok nîjîlak, ne Juda nîb bî alap, nîjîl meg mîgan dap ranîl, mînîm ar nokîm nep sîk kîb par agîl aglak, "Atemis Epesas nîb ne kîb yîb! Atemis Epesas nîb ne kîb yîb!" agîl, mînîm ar nokîm nîbak nep ñon sek sîk par aul yîb par ag mîdelak.

³⁵ Kiri tu aua nep nıg sık par ag mıdel mıdel, kisen bı taun gapman wög gıl, ŋu kıl tıkep bı kıb kiri ak warıkıl, kırop agak, "Kapkap mıdem!" agak. Nıb agek agek, kapkap mıdel nıŋlıg gi, ne agak, "Epelas bin bı. Karıp lım cın aul, god kıb Atemis kab kaunan ne seb kab alan nıb ju owak

ak dıl, karıp gi li tep gił, sobok giپin ak, bi an ma niňip, agıl, mìnım saköl agebiм? ³⁶ Mìnım niňak, bin bi okok magilek bır niňal. Niň ak, niňbi kapkap midil sidol ma giňimib. ³⁷ Pen bi dopim omal aul, god cın Atemis nop ag juıl, karıp sobok giپin siňak tap ognap si ma dipir ak, pen krop siňaul dopim. ³⁸ Niň ak, Demitrias aka bi ne ognap, bi alap nop mìnım kib agnig giňigal ak, bi kib mìnım tiг bilocep bi okok midebal siňak amil mìnım agel, kiri mìnım kib niňak niňigal. ³⁹ Pen mìnım miker ognap midonimij ak, gapman bi mìnım tiг bilocep niň midenigal udin yırık kiri siňak agem niňlan. ⁴⁰ Cın miňi siňaul ap mogim gił, mìnım piг agobin ak, mìnım wagin alap midek ma agobin. Gapman bi kib yiň alap, ‘Tari giňig ap mogim gił niň gebim,’ agek, pen mìnım alap agjin rek ma liп, agak. ⁴¹ Ne niň agıl, bin bi okok krop ag yokek, ke ke amnilak.

20

Pol Masedonia Propins amil, Akaia Propins amnak

¹ Pen bin bi okok mìnım piг kílopil ag mid kírig gił, am karıp kiri ke ke okok amnilak. Pol bin bi Jisas nop niň dílak okok krop sít agek, apelak, kiri gos sek midil Jisas nop niň di kılıs giľig gił midenimel, agıl, ne mìnım ognap ag niň tep gił, “Niňbi siňaul midem,” agıl, krop kírig gił Masedonia Propins amnak. ² Amil, niň okok gi taglig gił, bin bi Jisas nop niň dílak niň okok, kiri gos sek midil Jisas nop niň di kılıs giľig gił midenimel, agıl, ne mìnım ognap ag niň tep gił

damıl, Akaia Propins amjakak. ³ Akaia amjakıl, takın omal nokım nıb okok kın mıdıl, nıg magöb dıl Siria Propins amnım, agak ak pen ne mìnım alap nıňjək, Juda kai nop nıg pak lıníg gelak. Mìnım nıbak nıňjıl me agak, “Wagın ar nep adık gıt Masedonia amnin,” agak. ⁴ Pen Pol ne eip ajelak bı okok me: Piras nıt ne Sopata taun kıb Beria nıb ak; Aristakas eip Sekadas eip taun kıb Tesalonaika nıb omal ak; Gaias taun kıb Debi nıb ak; Ticikas eip Tropimas eip Esia Propins nıb omal ak; Timoti ak. ⁵ Bı nıb okok kırı ned amił, taun kıb Troas amił, cınop kod mıdelak. ⁶ Pen nıñ kıb Bred Yıs Sek Ma Nıñjeb nıñ ak mıdon, ap amek nıňlıg gıt, nıg magöb dıl, nıñ aknıb mamıd alan nab kınıł, Troas amił, bı ned amnıłak okok eip am kausek mıdıl nıñ aknıb ar onıd nıb okok kın mıdonok.

Pol nıt kimak alap nop gek, kauyan warıkkak

⁷⁻⁸ Wik nokım alap Troas mıdonok nıbak, sabdanę eyanı nıñ ak, bred tı pag gıt nıňjnıg gıl, karıp nılik mıgan ar alan am mogım gıl, Pol, tol amnıgain, agıl, mìnım agek nıňlıg gıl, mìnım ne nıñ mıdonok. Nıg gıl nıñ mıdon mıdon, kıslım gek, sıp mılań konjai nep dagıl ar sıń epel lıl, Pol mìnım agek ak nıñ mıdonok. ⁹ Pen bı praj alap wido ar sıńjək bısig gıl, Pol mìnım agek ak nıñ mıdeklı. Yıb ne ak Yutikas. Ne nıg gıl nıñ mıdeklı, wiśin kal yıb apek me, udın jık jık gıt gıt pıs nep karıp ar yıb alan nıb gıt dam lım sıń eyan pakak. Nıg gek, kırı am sıń eyan dı nıňlak, pıs nep bır kımıl mıdeklı. ¹⁰ Pol ne pen sıń eyan amił, nı nıbak nop nab nab lı dıl, agak, “Gos par ma

nıññıñmıb; ne komıñ mıdeb,” agak. **11** Nıb agıl, kauyan karıp mıgan ar alan amił, bred ognap tı pañıl, jım nıbıñ nıbıñ, Pol kauyan mıñım ag mıdeklı mıdeklı, mıñab tık melik lak ak amnak. **12** Pen bı praj ap yap pakıl kımak ak nop komıñ karıp poñ damıl mıñ mıñ yıb gılak.

Pol Troas kırıg gıl, Mitilini amnak

13 Pol cınop agak, “Nıbi nıg magöb dıl, taun kıb Asos am mıdenımıb; pen yad wagıñ ar apıl, taun kıb nıbak nıg magöb kausek dıl karıp lım Mitilini amnıñ,” agak. Nıb agek, cın nıg magöb dıl, Asos amnıñok. **14** Asos amił, Pol nop dıl, karıp lım Mitilini amnıñok. **15-16** Mınek Mitilini kırıg gıl, karıp lım nıg tıb kıs gak airan Kaios ulep sıñak amjaknok. Mınek ak, karıp lım nıg tıb kıs gak airan Semos amjakıl, Pol ne gos alap nıñak, Epesas amił, sısain nep gıt taglıg gıt, Pedikos nıñ ak Jerusalem ma nıñnígabın rek lıp, ag gos nıñak. Nıb ak me, cın Epesas pıs kıd jus dıl, pıs nep taun kıb Mailitas amnıñok.

Pol Epesas bin bı kırop agak, “Yad pis nep amebin,” agak

17 Taun kıb Mailitas amjakıl, Pol mıñım yokek, Epesas amek, bin bı Jisas nıñ dılak okok kırop kod mıdelak bı okok kırop agak, “Yad Mailitas mıdebin sıñaul owım,” agak. **18** Nıb agek, bı nıb okok apelak, kırop agak, “Ned Esia Propins nıbi sıñak apıl, nıbep eip kın mıdıl, mıd damıl, tari tari göligipin ak nıpım. **19** Yıb yad den ar ma amnak. Bı Kıb nop wög ak gınek nıñlıg gıt, Juda bin bı yıp gıt tımel gın, agel nıñlıg gıt, sıl aglıg gıt mıñım ag ñen amnak. **20** Nıbi nıpım,

yad Jisas mìnım tep ne alap ma kırıg ginek, pen mogım gipim kau okok abe, karıp nıbi okok abe amıl, tari mìnım nıbep git nıniğab ak magılseks abramek ag nıen amnak. ²¹ Nıbi Juda bin bi okok lıl, Grik bin bi okok lıl, mìnım kılıs agıl, ag nı tepegil, agnek, ‘Tap si tap tımel gipim ak, tari gınig nıg gipin, agıl, kırıg gıl, God mìnım ne ak nıñ dıl, Bi Kib cın Jisas nop nıñ dınimıb,’ agnek.

²² “Pen mıñi nıñım! God Kaun yıp mıñ rek lıl Jerusalem dad ameb ak, yıp tari rek gınigab ak ma nıpin. ²³ Pen yad nıpin, taun kib tıgon tıgon amjaken, Kaun Sıñ ne yıp per agıp, ‘Nak Jerusalem amnıgan, nep mıñ lel, koslam mıdenıgan,’ agıp. ²⁴ Pen ak mìnım ma mıdeb. Yad ke nep mid tepegin, agıl, gos ak ma nıpin. Yıp paknıgal, agıl, ma pırıkpın, mer. Bi Kib Jisas, wög yıp ag lak ak nep gos nıñıl, God cınop yımig nıñıl dıp mìnım tep ak, ag nılıg git nep mıdenıgain. Yad gos nokım nıbak nep nıñıl, amıl, kanıb nıbak pıs nep amnıgain.

²⁵ “Pen yad nıpin, nıbi bin bi okok akal magılseks, God bin bi dıl kod mıdenıgab mìnım nıbak agen nıpmı okok, yıp kauyań ma nıñıgabım, mer. ²⁶ Mıñi amnıg git me, nıbep mısen agebin, bin bi an an God mìnım tep ak ma nıñ dıl yur kib dıni gal ak, ak tap kiri ke; yad mer. ²⁷ Yad God tap tari tari gınig geb mìnım ak alap ma kırıg gipin, mer; magılseks yıp nıbep ag nıbin. ²⁸ Nıbi ke nıñ rep git, bin bi Kaun Sıñ ne agek kod mıdebi okok abe nıñ rep git mıdenımıb. Bi kaj sipsip mıkep okok kaj sipsip kiri okok kod mid tepegil rekt, nıbi ak rek nep,

God bin bî ne, lakañ ne ke tau adîk dak bin bî nîb okok me, kîrop kod mîd tep gîl mîdenimîb.
29 Yad nîpin, yad amen, kain saköl okok apîl, kaj sipsip nîbi mîkebîm okok ognap su ñîñigal.
30 Pen bin bî nab nîbi siñak mîdebal ognap ak rek nep, bin bî Jisas nop nîj dîpal okok kîrop lîp gî dad amon, kîri cîn eip amnîn, agîl, kîrop mînîm esek agnîgal. **31** Pen yad mî omal nokîm, karîp lîm nîbi Epesas siñak kîn mîdîl, pîb nab, kîslîm eyan, nîbep yîmîg gek, sîl aglig gî, nîbep magîlsek nokîm nokîm ag ñî tep gînek. Mînîm ag ñînek nîbak saköl ma gînîmîb; nîj rep gîl mîdenimîb.

32 “Yad nîbep God ñînmagîl ar ne ak lîl, mînîm tep ne ak, ne bin bî yîmîg nîñîp mînîm tep nîbak ar ak lîl, amebin. God nîbep eip mîdenîgab. God mînîm tep ne ak nîj denîgabîm ak, ne gek, nîbi Jisas nop nîj dî kîlis gîl bin bî ne ke mîdîl, tap tep tep bin bî ne ñînîg geb ak dinîgabîm. **33** Yad nîbep eip kîn mîdenek ñîn ak, bin bî ognap mani gol, mani silpa, walîj tap kîri okok asîb ma agnek.
34 Nîbi nîpîm, ñînmagîl yad ak ke nep wög gîl, bî yad eip tagolîgîpîn okok eip, tap magîl nîbîl, walîj tau yîmîl mîdolîgîpîn. **35** Pen yad gîpin nîbak rek, nîbi ak rek nep gîl, bin bî yîm gep rek okok kîrop dî tep gîl, gî ñînîmîb. Bî Kîb cîn Jisas ne ke mînîm agak ak nîj mîdenimîb. Ne agak, ‘Bî ognap nîbep tap ñenîgal ak, nîbep tep gînîgab; pen nîbi bin bî ognap kîrop tap ñenîgabîm ak, nîbep tep yîb gînîgab,’ agak,” agak.”

36 Pol mînîm nîbak ag mîbîl juîl, Epesas bin bî Jisas nîj dîlak okok kîrop kod mîdelîgîpal bî okok eip kogîm yîmîl, God nop sobok gak. **37** Pol

sobok gek nıñlıg gi, kiri sil agıl, nop am dı kaig gił, mılık rek nıbil bom siloklak. ³⁸ Kisen mılık dai yad ak ma nıñnígabım, agak, mınım ak nep nıñıl, krop mapın yıb gek nıñıl, sil aglak. Nıg giłig gi, Pol nop nab nab li dam nıg magöb mıgan ak yoklak.

21

Pol nıg magöb dil Jerusalem amnıg amnak

¹ Pen cın Epesas bin bi okok krop, sıŋaul mıdem, agıl, nıg magöb dil, pındınok. Yıgen ak ap tep gek, yıpıd gił nep amıl amıl, karıp lım nıg tıb kıs gak airan Kos amnınok. Pen mınek ak, Kos kırıg gił, karıp lım nıg tıb kıs gak airan Rodos amnınok. Pen mınek ak, Rodos kırıg gił, taun kıb Patara amnınok. ² Taun kıb Patara amıl nıñnok, nıg magöb alap karıp lım Pónisia amnıg gek. Nıb ak, cın nıg magöb nıbak dil pındınok. ³ Amıl amıl, karıp lım nıg tıb kıs gak airan Saipras nınmagıl anıdken pıs ar mıdek nıñlıg gi, amıl amıl, karıp lım Siria man apıl me, tap kako okok dı yoknıg amıl taun kıb Taia wös gınok. ⁴ Taia am wös gił, amıl bin bi Jisas nop nıñ dıläk okok krop pıyo nıñıl, krop eip wik nokım alap kın mıdonok. Pen God Kaun ne krop gos ūek, kiri Pol nop aglak, “Jerusalem amnıg geban ak, ma amnımın,” aglak. ⁵ Pen amnıg gınok won ak, bin bi Jisas nop nıñ dıläk nıb okok, bin bi nıpai kiri okok magılseк cınop damıl taun kıb nıbak mıs ken nıg gol sıŋak amıl, krop eip kogım yımıł, God nop sobok gınok. ⁶ Pen cın, “Nıbi sıŋaul mıdem,” agon, kiri pen, “Nıbi okok amnım,” agel, cın am

ñig magöb ak karıp mığan ak amon nıñlıg git, kiri adık git karıp kiri amniłak.

Agabas, Pol nop nıb nıb gınigal, agak

⁷ Pen cın ñig magöb dıl, taun kib Taia kırıg git, am taun kib Tolemais wös gınok. Wös git, bin bi Jisas nop nıñ dıłak okok kırop, “Nıbi midebim?” agıt, ñin bad alap kırop eip nab nıb sıñak kın mıdonok. ⁸ Mınek ak kırop kırıg git, am Sisaria amjakıl, Pilip karıp ak am kınnok. Ne Jisas mınim tep ag ñi ajep bi alap. Ne me, ned Jerusalem mıdıl, bi aknıb kagol onıd okok eip tap magıl nonım loligip. ⁹ Pen bi Pilip nıbak, pai ne omal omal, Jisas mınim tep ak ag ñöligipal. Pai nıb okok kiri bi ma dıłak.

¹⁰ Cın Pilip eip kın mıdonok ñin nab nıb sıñak, bi God mınim agep Agabas karıp lım Judia nıb owak. ¹¹ Agabas apıl, Pol sıb nag ne ak dıl, ñınmagıl tob ne ke nag lıl agak, “Kaun Sıñ ageb, ‘Bi sıb nag nap nıb nıbaul, Juda kai Jerusalem sıñak nop nag lıl, dam Juda bin bi mer okok kırop ñıniçgal,’ ageb,” agak.

¹² Cın magılsek mınim nıbak nıñıl, Pol nop turaj lıl neb neb git agnok, “Jerusalem ma amniımın,” agnok. ¹³ Agonok, Pol pen agak, “Yıp tari gınig mapın gek sıl agem, mıdmagıl yad yur git. Yad Jerusalem amił, ‘Bi Kib yad Jisas,’ agnigain. Kiri mınim ak nıñel, mılık yapek, yıp nag lenıgal aka pıs nep ñag pak lenıgal ak, yad ma pırıknıçgain. Abramek am agnigain,” agak. ¹⁴ Pen cın Pol nop nıg git ag mer nıñıl, kırıg git, agnok, “Bi Kib ne ke nıñip rek ginigab,” agnok.

Jerusalem bin bi Pol nop ag julak

15 Pen cın nıg gıl Sisaria kın mıdıl, Jerusalem amnígabın, agıl, tap cın okok gi jın gi lıl, pañdınok. **16** Bin bı Jisas nop nıj dılak Sisaria nıb ognap eip Jerusalem amnínok. Kırı cınop dam Neson karıp ak lel, eip kınnok. Bı Neson nıbak Saipras nıb. Ne Jisas nop ned nep nıj dak.

17 Jerusalem amjakon, bin bı Jisas nop nıj dılak okok magılsek cınop nıjel tep gak. **18** Tol Pol cın eip Jems nop mìnım agníg amnínok. Jerusalem bin bı Jisas nop nıj dılak okok kırop kod mıdelak bı okok magılsek ap mogım gıl mıdelak. **19** Pen cın amjakıl, Pol kırop, “Nıbi mıdebım?” agıl, God nop kod mıdek nınlıg gi, karıp lım tıgonj tıgonj ajıl, Juda bin bı mer okok tap tari tari gak ak magılsek, bı nıb okok kırop kesım nıbak agak. **20** Pol nıg gıl kesım nıbak agek nınlı, kırı God nop tep agıl, Pol nop aglak, “Mam. Nak nıpan, Juda bin bı konayı sıkerek Jisas nop nıj dıpal ak pen kılıs yıb gıl apal, ‘Cın Juda bin bı mıdobın. Nıb ak, Juda lo ar ak nep gın,’ apal. **21** Pen Juda bin bı okok ognap Jerusalem aul apıl apal, ‘Pol ne, Mosıs bırarık nep lo mìnım ū kıl tıkkak ak kırıg gıl, cın Juda kai gıpın ar ak kırıg gıl, Juda bin bı ju amıl Juda bin bı mer karıp lım nab okok mıdebal kırop ageb, “Nı nıbi okok wak tıb gi rık ma gınımıb, Juda kai gıpın rek ma gınımıb,” ageb,’ apal. **22** Nak mıñi Jerusalem aul opan, mìnım nıbak tıgonj tıgonj amek nınnıgal. Nıb ak, cın titi gın, agıl, mìnım nıbak ag amıl apıl gınok. **23** Mìnım ag amıl apıl gıl, mìnım ag ar nokım lınox ak mıñi nep agníg gobın, nak nınlı, kısen gınımın. Bı cın aul bı omal omal, mìnım

kılıç nıñjıd nıñjıd God nop agobın, apal. **24** Nıg gipal rek, God nop tap pak sobok gi nıñig gebal. Nıb ak, nak am nıñ ognap krop eip mıdıl, tap tari tari gıl God udın yırık tıd mıdenıgal ak, gi tep gıl, tap God nop sobok gi nıñigal okok, nak tau nıllı krop gi ūek me, kisen nabıc kimkas kiri ak tıknıgal. Nıg genıgan ak me, bin bi okok magılsek nıñigal, nep mınım aglak nıbak esek nep aglak. Kiri nıñigal, nak Juda nıb ak me, cın Juda kai giplen rek nep giplen. **25** Pen Juda bin bi mer Jisas nop nıñ dıłak okok krop mıj ūu kıl tık nıllı apıñ, ‘Bin bi ognap tap yokop god esek okok sobok gi nıñig, kimin kaj tap okok pakenımel, nıbi ma nıñnımıb. Kimin kaj tap okok lakañ ak ma nıñnımıb. Kimin kaj tap okok kıñam tıg kıbor juel kımonımiñ ak, ma nıñnımıb. Bin si bi si ma giñimıb,’ agıl, mıj ūu kıl tık nıbın,’ aglak.

26 Nıb agelak, Pol mınım krop ak dıl, mınek bi omal omal tap sobok gi nıñig giłak bi nıb okok eip, kiri tap tari tari gıl God udın yırık tıd mıdenıgal ak, gi tep gıl, God sobok gep karıp ak amnıllak. Amıl, Pol bi kod mıdelak okok krop agak, “Cın nıñ aknıb kagol onıd ak mıdıl, nıñ ar onıd ak God nop tap ognap ke ke dapıl, nop sobok gi nıñigabın,” agak.

Juda bin bi Pol nop di cici lıłak

27 Pol nıb agıl, kiri tap tari tari gıl, God udın yırık tıd mıdenıgal ak, gi damıl, ar onıd nıñ ak ulep gek nıñlıg gi, Juda bin bi Esia Propins mıdıl olak ognap nıñlak, Pol God sobok gep karıp mıgan ak mıdekl. Ne mıdekl sıňak nıñıl, bin bi mıdelak okok mınım agel, kiri kal juıl Pol nop

dî cîci lîlak. ²⁸ Pol nop dî cîci lîl, sîk kîb agîl aglak, “Bin bî Isrel sînjaul. Bî nîbaul ne karîp lîm ke tîgoñ tîgoñ magîlsekk ajîl, bin bî okok kîrop mînîm tom agîl, cîn Isrel bin bî abe, lo cîn abe, God sobok gep karîp aul abe, mînîm tîmel ageb. Pen ar nîbak nep, mînî ne Juda bin bî mer okok God sobok gep karîp nîlîk mîgan sînjaç ma ameb okok, kîrop abramek pon dî dowîp. Nîb ak, ne karîp sîn nîbaul gi tîmel gîp,” aglak. ²⁹ Kîri mînîm aglak nîbak, gos kîri ke nep nînjił esek aglak. Pol yokop Tropimas eip God sobok gep karîp manj okok ajerek nînjił gi, gos kîri ke nînjił aglak, “Pol bî nak Tropimas Epesas nîb ak eip God sobok gep karîp nîlîk mîgan ak ambir,” aglak.

³⁰ Pen kîri nîb agel, mînîm nîbak bin bî okok magîlsekk nînjił, ke nîb ke nîb apîl Pol nop tîg lîp gi dam God sobok gep karîp mis eyan yokel nînjił gi, dai kîjoñ gi nîlak. ³¹⁻³² Bin bî koñai yîb mînîm saköl kîb aglig gi, kal juïl Pol nop pîs nep nîag pak lînjił gelak. Pen gelak mînîm nîbak Rom ami bî kîb yîb mîdekk sînjaç amek, ne ami bî kod mîdelak bî kîb ne ognap dîl, ami bî ognap dîl, kasek amîl bin bî mogîm gi mîdelak sînjaç amjaklak nînjił Pol nop pak adîk madîk gelak ak kîrig gîlak.

³³ Ami bî kîb nîbak apîl, Pol nop tîg cîci lîl, bî ne okok kîrop agak, “Nîbi nop sen omal lînîmîb,” agak. Agek, agak rek gîlak. Pen ne bî ned mîdelak okok kîrop ag nînjaç, “Ne tap tari gosîp nop nîg gebîm?” agak. ³⁴ Agek, kîri mînîm ke ke agîl, mînîm pîg kîb yîb aglak. Nîg gel, ami bî kîb ak mînîm wagîn alap ma nînjił, bî ne okok kîrop agak, “Nop dam karîp kîb kîlîs nîbi dad amnîm,”

agak. ³⁵ Agek, ami bî kîri Pol nop dam kîjon wagîn gol sînjâk amjaked nîñlîg gîl, bin bî konjai yîb nep kabsek amlîg gî Pol nop sîlikîl, dî pakîn, agîl, pen pen gî yokelak nîñlîl bî ami bî ognap Pol nop dî ka gîl, karîp mîgan kîri dad amnîlak. ³⁶ Pen bin bî okok kîri kal agîl agîl, aglak, “Nop pîs nep ñag pak lîm!” aglak.

³⁷ Pen ami bî okok Pol nop dam karîp ñîlîk mîgan eyaŋ amnîg gel nîñlîg gî, Pol ami bî kîb yîb ak nop agak, “Mînîm yad nep alap agnîm aka?” agak.

Agek, ami bî kîb yîb ak agak, “Yad nîpin nak Grik mînîm nîpan. ³⁸ Yad gos nîpin e, nak me, bî sînjâk Ijip nîb bî pen pen gîpal po tausan (4,000) nep dîl, dam mîñ mab kab nep mîdeb nab okok we gîl mîdelak, nak bî ak nep, ag nîpin. Pen nak Grik mînîm nîpan ak me, nak bî nîbak mer,” agak.

³⁹ Agek, Pol agak, “Mer, yad bî Juda alap. Yîp tîk dolak taun kîb Tasas, Silia Propins sînjâk. Taun kîb yad ak yîb mîdeb. Pen yîp yau, agenîmîn, yad bin bî sîñ aul kîrop mînîm alap ag ñin,” agak.

⁴⁰ Agek, ami bî kîb ak yau agek, Pol kab kîbîn tan ameb ar ak tob tau mîdîl, ñîn mîlîc gek, bin bî okok mînîm kîrig gel nînlîg gî, Juda bin bî agelîgîpal mînîm ak lîl, kîrop mînîm agak.

22

¹ Pol ne Juda bin bî agelîgîpal mînîm ak lîl, agak, “Bapi mam sîkop. Mînîm nîbep agnîg gebin aul nîñ mîdem,” agak.

² Nîb agek, ne Juda bin bî agelîgîpal mînîm yîb agak rek nîñlîl, mînîm mînîm ma gîl, kapkap yîb

nep m̄idelak. ³ Kiri kapkap m̄idel n̄ınlıg gi, Pol k̄rop agak, “Yad Juda n̄ib ak pen yip t̄ık dolak taun k̄ib Tasas, Silisia Propins sıñak. Pen yad apıl Jerusalem aul, m̄inim ag ñeb b̄i Gameliel eip m̄idil k̄ib giñek ak me, apıs based s̄ikop lo m̄inim tari tari aglak ak magısek yip ag ñek, n̄ipin. N̄ib ak, n̄ibi God nop d̄i tep giñ, agıł, k̄ıl tep nep giñipin rek, yad ak rek nep göligipin. ⁴ Bin b̄i Jisas Kanib n̄ibak amniłak okok k̄rop gi t̄imel yib göligipin. K̄rop ñag pak lin, agıł, bin abe b̄i abe k̄rop abramek nag l̄ıl, dam miñ löligipin. Pen ognap gi t̄imel gi dam pak len, piş nep k̄imeligipal. ⁵ Göligipin n̄ibak, God nop tap sobok gep b̄i k̄ib yib ak abe, b̄i m̄inim tiğ b̄ilocep Kansol m̄idebal b̄i k̄ib okok abe, k̄rop ag n̄ıñem, esek ageb, agıł, ma agnıgal; n̄ıñd ageb, agnıgal. Ñıñ alap yad Damaskas amniñ genek, b̄i k̄ib n̄ib okok yip miñ ognap n̄ıñmam s̄ikop kiri Damaskas m̄idelak okok ñu k̄ıl t̄ikil ñıñlak. Miñ n̄ib okok ñu k̄ıl t̄ikil aglak, ‘Pol nop kod m̄idenimib. Damaskas bin b̄i Jisas nop n̄ıñ d̄ipal okok k̄rop nag l̄ıl, dad Jerusalem aul donimıñ,’ aglak. Yad miñ n̄ib okok d̄il, bin b̄i okok k̄rop nag li Jerusalem dapen, yur d̄inıgal, agıł, Damaskas amniñek.

Pol ned Jisas nop nıñ dak, kesim ak agak

⁶ “Pen yad miñ n̄ib okok d̄il, b̄i ognap eip amił amił piñ nab epel won ak, Damaskas mañ mañ gon n̄ıñlig gi, dai melik k̄ib aknib ke seb kab ar alan n̄ib ap yapıł yip n̄ıñak. ⁷ Niñ gek, yad ap yap liñ eyan paken n̄ıñlig gił, m̄inim alap yip agak, ‘Sol, Sol, yip tari giñig gił per gi t̄imel geban?’ agak.

8 “Agek, yad agnek, ‘Bî Kîb! Nak bî an?’ agnek.

“Agenek, agak, ‘Yad Jisas Nasaret nîb; yîp per gî tîmel geban ak nep agebin,’ agak. **9** Bî yad eip amonok okok, melîk kîb ak nîñlak ak pen mînîm magîl yîp agak ak peyîg ma nîñlak.

10 “Yad pen agnek, ‘Bî Kîb. Yad tari gînîm?’ agnek.

“Agenek, yîp agak, ‘Nak warîkîl, Damaskas amnoj, bî alap apîl, tari tari gînîgan ak nep agnîgab,’ agak. **11** Melîk nîbak melîk kîb yîb gîl, udîn yîp ak pîs nep kwoi gak. Nîg gek, bî yad eip amonok okok, yîp nîñmagîl kîd ak dîl, poñ dîl Damaskas amnînok.

12 “Pen taun kîb nîbak bî alap mîdek, yîb ne ak Ananaias. Ne lo cîn ak nîñ tep gîl, ageb ageb rek nep golîgîp. Bî nîbak nep, Juda bin bî Damaskas mîdelak okok magîlseklək aglak, ‘Ak bî tep yîb,’ aglak. **13** Pen ne yad mîdenek ulep sîñjek apîl yîp agak, ‘Mam Sol. Udîn magîl nak kauyanj ñîl nîñjan,’ agak. Nîb agek nîñlig gîl, dai udîn yad kwoi gak ak pîs nep komîñ lek, ñîl nîñil nop nîñnek.

14 “Nîg gek, Ananaias yîp agak, ‘God apîs based sîkop cîn sobok gölîgîpal God ak nep, nep dîp. Ne tap tari tari gînîgain ag gos nîñîp ar ak nep yomek nîñnîgan. Ne gos nîñîp, nak Bî Komîñ Tep ne ak nop ke mîseñ nîñîl, mînîm meg mîgan ne ke agenîmîñ mînîm ak mîseñ nîñnîgan. **15** God wög gî ñeb bî mîdîl, nep tari tari gek udîn nîñnak ak, mînîm tari tari agek peyîg nîñnak ak, bin bî okok magîlseklək kîrop ag nîñnîgan. **16** Nîb ak, ma kod mîdenîmîñ. Warîkîl, God nop sobok gîl, ñîg

pakenıgan, ne tap si tap tımel gıpan gac ak lig gi
ke yoknıgab,’ agak.

*“Juda bin bı mer okok kırop mınım tep yad ak
ag nıñımın,” agak*

¹⁷ “Nıb agek, agak rek nep gınek. Kisen Jerusalem aul apıl, God sobok gep karıp ak amıl, God nop sobok gi müdıl, nıgrıkep nıñnek. ¹⁸ Nıgrıkep nıñıl, yad Bı Kıt nıñnek nıñlıg gi, ne yıp agak, ‘Bin bı Jerusalem sıñ aul mınım tep yad agenıgan ak ma nıñ dınígal. Nıb ak nak kasek Jerusalem kırıg gił, karıp lım ke okok amnoj,’ agak.

¹⁹ “Nıb agek, yad agnek, ‘Bı Kıt. Kırı ke yıp nıpal, yad ned Juda mogım gep karıp okok ajıł, bin bı nep nıñ dıłak okok kırop mıñ lıł, tapın magıl nep pakölıgıpin. ²⁰ Pen nıñ alap bı mınım tep nak agep Stipen nop kab ju pak lel nıñlıg gi, yad bı nop pak lelak okok walıj kırı tıg ju lıłak okok kod müdıl, paj agnek,’ agnek.

²¹ “Nıb agenek, Bı Kıt yıp agak, ‘Yad nep ag yoken amıl Juda bin bı mer par okok mıdebal okok amnıgan,’ agak,” agak.

Ami bı kıt ak Pol nop kod mıdeklı

²² Juda bin bı Pol mınım agek ak nıñ müd damıl, Juda bin bı mer mınım ak nep agosıp ak nıñıl, kırı meg mıgan dap ranıl mınım kıt yıp agıl aglak, “Nop dı ñaq pak lım! Bı aknıb rek komıñ ma mıdonımıñ,” aglak.

²³ Mınım kıt nıb aglıg gi, walıj kırı ognap tıg ju lıł, sılpił yıprıg dıł, dı yokel ap ranak. ²⁴ Nıg gelak, ami bı kıt yıp ak, bı ne ognap kırop agak,

“Nop dam karıp ñılık mığan damıl, pakem, bin bı sığ aul tari gınig nop mìnım kib agebal wagin ak nibepe ag ñaŋ,” agak. ²⁵ Nib agek, nop paknig damıl, nag ñon git lıläk. Pen Pol ne ami bı kib ulep nib sığak warık midek ak nop agak, “Cin Rom bin bı lo alap niğ gil ma mideb. Bi Rom nib yipid gil okok yokop ma paknigal. Kiri ned mìnım kib agıl, mìnım tig bılıkıl, gınigal,” agak.

²⁶ Pol nib agek, ami bı kib nibak am bı kib yib ak nop agak, “Nak tari gınig geban? Bi nibak ne bı Rom nib rek,” agak.

²⁷ Nib agek, ami bı kib yib ak apıl, Pol nop agak, “Nak niŋid bi Rom nib rek aka? Yip agek niŋin,” agak.

Agek, Pol agak, “Yau. Niŋid, yad bı Rom nib rek,” agak.

²⁸ Agek, ami bı kib yib ak agak, “Yad mani kib yib ak yokıl me, Rom bı midebin,” agak.

Agek, Pol pen agak, “Yip Rom nib rek tik dolak ak me, yad bı Rom nib rek midebin,” agak.

²⁹ Pol nib agek, bı nop nag lıläk okok pırıklak. Ami bı kib yib ak, “Bi aul Rom nib bı alap pen nop nag lıpin,” agıl, ak rek nep pırıkkak.

³⁰ Mınek pen ami bı kib yib ak, Juda kai Pol nop mìnım tari agebal ak niŋ rep gin, agıl, God tap sobok gep bı kib okok abe, Juda kansol bı okok magılsek abe, owım agek, ap mogım gel niŋlig git, Pol nop am wiſib git dapıl, midebak nab sığak lak.

23

Pol Juda Kansol kib bı okok kirop mìnım agak

1 Pol ne Juda Kansol kib bi nib okok krop niñ i sek lil agak, “Mam sikop. Yad God ageb rek per gipin ak me, gos par niñlig gi ma midebin,” agak. **2** Pol nib agek, Ananaias, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak, bi ulep siñak midebak okok krop agak, “Jonib wak nop pakim,” agak. **3** Nib agek, Pol Ananaias nop agak, “Nak milik sigi dagil mideban. Bin bi okok nep niñel, bi tep rek mideban ak pen gos magil nak niñpan ak timel yib giñ. Nib ageban nibak, God nep pen eyik pakniñgab. Cin Juda giñin rek niñil, yip minim kib ageban ak pen Juda giñin ar ak kiriñ giñ, ‘Nop abramek pakim,’ agesan,” agak.

4 Pol nib agek, bi ulep siñak midebak nib okok aglak, “God nop tap sobok gep bi kib yib ak nop ag jueban aka?” aglak.

5 Agelak, Pol pen agak, “Mam sikop. Ne God nop tap sobok gep bi kib yib agiñ, agiñ ma niñpin. God Minim ak nu kiliñ tikiñ aglak, ‘Bi kib nibi okok krop ma ag junimib mer,’ aglak,” agak.

6-8 Pen Pol ne niñak, bi Kansol kib midebak nib okok ognap Sadyusi bin bi gos niñlak rek gos niñlak, ognap Perisi bin bi gos niñlak rek gos niñlak. Bi Sadyusi okok gos kiri ak niñil agoligipal, “Ejol okok ma midebal. Kaun ma mideb. Bin bi okok kimil, pis nep kimil, ma wariknigal,” agoligipal. Pen bi Perisi okok aknib gos ma niñeligiñpal. Gos kiri ak niñil agoligipal, “Ejol okok midebal. Kaun mideb. Bin bi okok kimil, pis nep kimil mer, wariknigal,” agoligipal. Pol ne yakam ke ke midebak nibak niñil, minim kib agiñ, agak, “Mam sikop. Based bi yad okok

magılsek Perisi nıb; yad ak rek nep Perisi nıb nep. Yad bin bı kımıl warıknıgal mınim apin ak me, yıp pen mınim kıb agebal,” agak. Nıb agek, bı Sadyusi Kansol kıb okok asık ke ke lıl, bı Perisi Kansol kıb okok asık ke ke lıl, mınim pen pen aglak. ⁹ Mınim pen pen agıl, mınim bleble gıl, mınim saköl aglak. Agelak, Perisi kai bı lo ag ñeb bı kiri ognap warıklı, mınim pen pen agıl, aglak, “Bı aul tap tımel alap gıp, agıl, ma agobiın. Ne Damaskas amek ñın ak, kaun alap aka ejol alap nop agek nıňjak rek lıp; cın ma nıpıın,” aglak. ¹⁰ Nıb agıl, pen pen ag dad amelak nıňlıg gi, ami bı kıb yıb ak nıňjlı, mıdak mıdak nıb ag damıl Pol nop tıg gi rık gi dai dai lınímel rek lıp, agıl, ami bı ne okok kırop agek, Pol nop poŋ dı dam karıp kıb mıgan kiri dam lıläk.

¹¹ Pen ñın nıbak kıslım nab eyanı Bı Kıb apıl Pol mıdekk ullep sıňak warık mıdıl agak, “Gos sek mıdenimın. Mınim tep yad ak Jerusalem aul apan rek, taun kıb Rom amıl, ak rek nep agnıgan,” agak.

Pol nop ñag pak lınígabın, aglak

¹²⁻¹³ Mınek pen Juda bı ñıňjuıl omal rek ap mogım gıl, mınim ag ar nokım lıl aglak, “Cın Pol nop pıs nep ñag pak lınígabın. Nop ñag pak ma lıpıın won aul, tap ma nıbil, ñıg ma ñıňnígabın!” aglak. ¹⁴ Nıb agıl, amıl God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı mınim tıg bılokep okok abe, kırop aglak, “Cın mınim kılıs mınim nıňıd nıňıd God nop apıın. Tap magıl ma ñıňnígabın; Pol nop pıs nep ñag pak lıl me, kısen tap ñıňnígabın. ¹⁵ Nıb ak, nıbi abe Juda Kansol kıb bı okok abe,

Rom ami bî kîb yîb ak nop mînîm pîñîl yokîl, esek agnîmîb, ‘Pol nop poj dî aul dapem, nop mînîm ognap sek ag nîñ tep gîn!’ agnîmîb. Nîbi esek nîb agenîgabîm, cîn ulîñîn lî mîdîl, ne aul apek nîñlig gî, nop pîs nep ñag pak lînîgabîn,” aglak.

16 Pen Pol ñî yîñ ne ak, Pol nop paknîg gelak mînîm nîbak nîñîl, nîbap Pol nop dam lîlak mîdek karîp ak amîl, nop ag ñîk.

17 Ag ñek, Pol nîñîl, ami bî kîrop kod mîdek bî alap sîk agek, apek, nop agak, “Bî praj aul mînîm ne alap mîdeb. Nop ulîk gî ami bî kîb yîb mîdeb ak amek, mînîm nîbak agan,” agak. **18** Pol agek, ami bî nîbak ñî yîñ ne nîbak nop ulîk gî dam ami bî kîb yîb mîdek sîñâk amîl, agak, “Bî nagîman Pol ak agîp, ‘Bî praj aul mînîm alap mîdeb nîñîl nop ulîk gî dam ami bî kîb yîb mîdeb sîñâk amek, mînîm nîbak agan,’ agosîp, nop ulîk gî dapebin aul,” agak.

19 Nîb agek, ami bî kîb yîb ak, bin bî ognap nîññîgal, agîl, ñî nîbak nop ñînmagîl kîd ak dîl, kapkap ulîk gî ke ke gol sîñâk amîl, agak, “Yîp mînîm agnîg geban ak agan,” agak.

20 Agek, ñî praj nîbak agak, “Juda bî okok tol nep mînîm yokîl, esek agnîgal, ‘Pol nop dam Juda Kansol kîb mîdebal ak apenîmîn, mînîm ognap sek ag nîñ rep gîn,’ agnîgal. **21** Nîb ak, mînîm kîri agenîmel ak ma nîññîmîn, mer. Bî kîri ñîñjuîl omal rek Pol nop ñag pak lîl nep me, kauyan tap magîl ñîbîl ñîg ñîbîl gînîgabîn, agîl, mînîm ag lîpal. Kîri mînîm nep ak nîñîl, nîb gîn, agîl, kod mîdebal,” agak.

22 Ņi praj n̄ib agek, ami b̄i k̄ib ȳib ak n̄inj̄il, nop ag yoklıg ḡi agak, “Bin b̄i ognap k̄rop n̄inj̄il, ‘Ami b̄i k̄ib ȳib ak nop n̄ib n̄ib ḡi aḡil apebin,’ aḡil, ma ag ñin̄im̄in, mer ȳib,” aḡil kab lak.

Pol Gapna Piliks m̄idek amnak

23 Ami b̄i k̄ib ȳib ak n̄ib aḡil, ami b̄i kod m̄idep ne omal k̄rop s̄ik agek, aper, agak, “Ami b̄i okok ñin̄juil akn̄ib wajrem alan (200) d̄il, ami b̄i kaj hos ar b̄isig ḡi pen pen ḡipal okok ñin̄juil omal nok̄im adı̄k ḡi dam akn̄ib wajrem alan (70) d̄il, ami b̄i c̄im k̄isal pen pen ḡipal okok ñin̄juil akn̄ib wajrem alan (200) d̄il, m̄in̄i k̄islim nab eyan̄ nep Sisaria amn̄imir. **24** Pol nop kaj hos ognap sek ñīl, nop poj d̄it dam tep ḡīl, gapman b̄i k̄ib Gapna Piliks m̄ideb s̄in̄jak yok̄il, on̄mir,” agak.

25 N̄ib aḡil, ne Gapna Piliks nop m̄ij alap ñu k̄il t̄ikak:

26 Yad Klodias Lisias. Nep gapman b̄i k̄ib Gapna Piliks m̄ij aul ñu k̄il t̄ikebin.

Nak m̄ideban?

27 B̄i nep ag yokebin aul, Juda bin b̄i nop d̄i c̄ic̄i l̄il pak l̄in̄ig gelak ak pen yad n̄in̄nek ne b̄i Rom n̄ib rek ak n̄in̄il me, ami b̄i yad ognap eip am nop ul̄ik ḡi donek. **28** Dap̄il, nop ñag pak l̄in̄ig gelak m̄in̄im waḡin n̄ibak n̄in̄im, aḡil, nop dam̄il Juda Kansol k̄ib m̄in̄im agep k̄iri s̄in̄jak am̄il n̄in̄nek, **29** Juda bin b̄i k̄iri ḡipal rek lo m̄in̄im ar ognap nep m̄idek. Pen ne tap t̄imel ognap gek, nop p̄is nep ñag pak lep aka miñ lep m̄in̄im waḡin alap ma m̄idek. **30** Pen m̄in̄im alap aglak, ‘B̄i n̄ibak nop ul̄in̄in l̄il ñag pak l̄in̄gab̄in,’ agelak yad jelep n̄in̄il, nak m̄ideban

sığak ag yokebin. Bi nop mìnım apal nıb okok ognap ag yoken, amił, nep mìnım wagın nıbak ag nıñigal.

Mìnım apin me ak.

³¹ Ami bi kib yib ak nıb agıl, mij nıbak ñek, ami bi okok Pol nop kislım eyań nep ulık gi damıl, taun kib Adipatris amjaklak. ³² Mınek ami bi wagın tageligipal okok magılseк adık gi Jerusalem amniłak. Ami bi kaj hos ar bisig gił pen pen göligipal okok nep Pol nop dad taun kib Sisaria amniłak. ³³ Sisaria amjakıl, amił mij dapesal ak, bi karıp lim nıbak kod midoligip Gapna Piliks nop nıł, Pol nıñmagıl ar ne ak lıłak. ³⁴ Gapna Piliks ne mij nıbak udın li nıñıl, Pol nop agak, “Karıp lim nak akal nıb?” agak. Agek, Pol agak, “Yad Silisia Propins nıb,” agak. ³⁵ Pol Silisia Propins nıb bi midek mìnım ak nıñıl, Gapna Piliks nop agak, “Bi nep mìnım agnigal okok apenigal, mìnım kib nak agnigabın,” agak. Nıb agıl, bi ne ognap kirop agak, “Nop dam Herod karıp kib gił lak ak lıł, kod mid tep gınimib,” agak.

24

Juda bi kib okok Pol nop mìnım kib aglak

¹ Pol nop dam Herod karıp gił lak ak lel, nıñ omal omal midek. Mınek mamid nıñ ak, God nop tap sobok gep bi kib yib Ananaias, taun kib Sisaria ak amniğ, bi mìnım tiğ bilocep ognap poń dıl, bi mìnım agep kiri Tetallas eip Sisaria amniłak. Mìnım kib agep karıp ak amił, kiri gapman bi kib Gapna Piliks ak nop, Pol nıg gił nıg gił gak ak mìnım kib agnig gobın, aglak. ² Pol

karip migan ak dapel nijlig gi, bi minim agep Tetalas Gapna Piliks nop agak, “Nak me mielek par cionop kod midesan, pen pen gilig gi ma gil, mid tep gipin. Nak gos niñ tep gil gesan ak me, karip lim cin aul tap tep tap kisen nib misen lip ak, cin mid tep gipin.³ Karip lim cin aul tigon tigon okok magilsek per nep gi tep gipan nibak niñil cin min min gil nep tep yib agobin.⁴ Pen nep minim par kib ma agnigain. Minim manj won alap agnig gebin ak, timid pak niñnimin.

⁵ “Bi sijaul mideb aul, cin niñin ne per nep gi timel giip. Bin bi okok kiroc minim esek agek, kiri minim esek nibak niñ dil, ne gi timel giip rek kiri nig aknib rek nep gi timel giipal. Karip lim ke tigon tigon magilsek gi tagil minim esek agil, Juda kai kiroc tig asik ke ke lek niñlig gi, kiri gapman minim ag juil, pen pen giipal. Bin bi Jisas bi Nasaret nib ak nop niñ dipal okok, bi kib kiri alap me aul.⁶⁻⁷ Ne God sobok gep karip gi timel ginig gek, cin niñil nop tig cicili, tap cionop gi timel gak nibak, lo cin ke minim kib agnig gonok, ami bi kib yib Lisias kal ju apil, nop damil agak, ‘Bi ak nop minim kib agnig gebal okok, bi kib Piliks mideb sijak damil, minim kib agnimelel,’ agak. Nib agek me, cin minni opin.⁸ Minim nibak Pol nop ag niñenimin, ne ke, cin minim kib agobin wagin ak agek, nak niñnigan,” agak.

⁹ Tetalas nib agek, bi Juda ap midelak okok, minim ne agak ar ak nep agil, aglak, “Niñid yib agip,” aglak.

Pol Gapna Piliks nop minim agak

10 Gapna Piliks ne nı̄nmagıl dap ranlıg gi, Polnop, mınım agan, agek, Pol agak, “Nak mı konjai nep karıp lım aul kod mıdıl, nı̄n tep gił, mınım tı̄g asık tep geban rek, yıpı̄d gił nep agnı̄gan. Nı̄b ak nı̄nıl, yıp tep gek nı̄nılıg gił nep mınım agnı̄gain. **11** Nak bı̄ okok kırop ag nı̄nenimın, agnı̄gal nı̄n aknı̄b umı̄gan alan ma amnak nep, yad Jerusalem amīl, God sobok gep karıp ak sobok gını̄gain, agıl, amnı̄nek. **12** Yad bin bı̄ ognap dıl, God sobok gep karıp ak aka Juda mogım gep karıp okok aka Jerusalem nab sı̄njak, cı̄bur tı̄mel gep rek mınım ognap ma agnek, mer. **13** Yıp mı̄nī mınım kı̄b agebal ak, nak nı̄nrı̄gan mınım wagın alap ma mı̄denı̄gab, mer. **14** Pen nep mınım alap mı̄señ agnı̄g gebin. Yıp apal, ‘Pol cın Juda bin bı̄ gıpın ak rek ognap ma gıp; ne tom agıl, Kanı̄b kı̄sen nı̄b ak ameb,’ apal. Yıp Kanı̄b kı̄sen nı̄b ajeb, apal ak, nı̄nı̄d apal. Yad Kanı̄b kı̄sen nı̄b tagıl, based sı̄kop sobok gölǖgipal God nokım nı̄bak nep sobok gıpın. Mosis Lo mınım nı̄ kıl tı̄kak ak abe, bı̄ God mınım agep okok mınım nı̄ kıl tı̄klak ak abe, magı̄lseк nı̄n dılı̄g gił mı̄debin. **15** Bı̄ Juda sı̄njaul mı̄debal, bin bı̄ tep okok abe, bin bı̄ tı̄mel okok abe, magı̄lseк kı̄mıl warı̄knı̄gal, agıl nı̄pal rek ak, yad ak rek nep nı̄pin. **16** God eip amīl mı̄denı̄gain, agıl, yad abramek ma gıpın, mer. God nı̄nıl aka bin bı̄ okok nı̄nıl, Pol yıpı̄d gił ma gıp, agnı̄gal ak nı̄nıl, per nı̄n tep gił, mı̄d tep gıpın.

17 “Pen yad mı̄ ognap Jerusalem ma amnı̄nek. Pen kı̄sen yad amīl, bin bı̄ yad tap ma mı̄deb okok kırop manī ognap nı̄l, God nop tap sobok gił nı̄n,

agıl, Jerusalem amnınek. ¹⁸ Jerusalem amıl, cın Juda bı, God udın yırık ar ne sığak mıd tep gın, agıl, tari tari gıpın ak, ginek. Nıg gi sakıl, God nop tap sobok gi ñin, agıl, God sobok gep karıp ak am mıdenek. Nıg gılıg gi mıdenek ak, bı sığaul kiri apıl yıp nıňlak. Pen bin bı konjai nep yad eip ap ma mıdelak. Pen pen agep mìnım ognap ma agnek. ¹⁹ Pen Juda bin bı Esia Propins nıb okok Jerusalem apıl, God sobok gep karıp sığak mıdelak. Mìnım kiri mıdobkop ak, kiri sığaul apıl, mìnım nıbak aplap. ²⁰ Ma opal ak, bı Juda Kansol kıb sığ aul yıp Jerusalem mìnım kıb agıl, yad tap tımel ginek mìnım wagın nıňlak ak agel nak nıňjan! ²¹ Pen yıp mìnım kıb aglak ñın ak, yad mìnım nokım alap nep agnek. Meg mıgan dap ranıl agnek, ‘Yad bin bı kımıl warıknıgal, agıl, gos ak nep nıpin ak me, yıp mìnım kıb agebiń aul,’ agnek,” agak.

²² Pol nıb agek nıňlıg gi, Gapna Piliks, Kanıb ak agölígipal mìnım ak nıň rep gak ak me, Juda bı okok mìnım agelak ak ma dıl, agak, “Kısen ami bı kıb yıb ak Lisias apek, mìnım ne ak nıňıl, mìnım nıbak agnıgain,” agak. ²³ Nıb agıl, bı nagıman kai kırop kod mıdek ak nop agak, “Pol nop kod mıd tep gınımın; nop pıs nep nag wös ma lınímın. Ne tap ognap ma mıdonımın, bin bı ne okok kırop ag nıňek, nop nıňimel,” agak.

Pol mi omal miň mıdeklı

²⁴ Ñın sıklol bad alap amek, ñın alap Piliks bin ne Drusila eip orek. Bin Drusila nıbak ne Juda nıb bin. Pen kiri ber apıl, nıgmıl ne Pol nop sık agek, apıl, Krais Jisas nop titi gıl nıň dıpal mìnım

ak agek, Piliks niñ midek. ²⁵ Pol ne minim ag damlig gi, cın titi gıl gi tep giniçabın minim ak abe, cın titi gıl cıbur gos midmagıl cın gos gitrek nep ma giniçabın minim ak abe, God kisen cınop minim kib agniçab minim ak abe, Piliks nop agak. Pen Pol niñ agek, Gapna Piliks minim niñbak niñil, pırıkıl, Pol nop agak, "Nak miñi am midenimın. Kisen yad niñ alap nep sik agen, onimın," agak. ²⁶ Pen gapman bi kib niñbak, gos ne ke okok nep niñjak, "Yad Pol nop per per sik agenigain ak, ne pen gos niñniçab, 'Yad bi aul nop kapkap mani ognap niñ, ag yokek, amnin,' agıl, yip mani ognap niñiçab," ag gos ak niñjak. Pen gos niñbak nep niñ midil, Pol nop diçep minek sik agek, apıl, minim ageligipir.

²⁷ Mi omal ap amek niñlig gi, bi nak Posias Pestas, Piliks kau nop dil, karip lim niñbak gapna midek. Pen Piliks, Juda kai yip bi tep agniçgal ak tep, agıl, Pol miñ midek ak ma wişib yokak.

25

Pestas Pol nop minim kib niñjak

¹ Pen Pestas taun kib Sisaria siñak amıl, gapna wög niñbak dil, niñ omal nokim nep midil, Jerusalem amnak. ²⁻³ Pestas Jerusalem amek niñlig gi, God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Juda bi kib ognap abe nop am niñil, Pol niñ gıl niñ gıl gi timel gak minim niñbak nop aglak. Juda bi okok kiri ke kapkap minim ar nokim ag lıl, Pol nop kanib nab siñak uliñin lıl, niag pak linigabın, agıl, aglak, "Cınop yimig niñil, bi nak ognap agek, Pol nop kasek poj dil Jerusalem

dolanj,” aglak. ⁴ Nib agelak, Pestas agak, “Pol miñ mideb Sisaria. Nib ak, yad Sisaria amníg gebin rek, ⁵ nop minim ognap midonimij, bi kib nibi ognap agem, yad eip Sisaria amil, nop minim kib agnimel,” agak.

⁶ Pestas nib agil, nin jil onid aka wajrem alan sek Jerusalem kin midil, adik gi Sisaria amnak. Minnek, Pestas ne minim kib agep karip nilik migan ak amil, Pol nop dowim, agak. ⁷ Pol nop dapelak, Juda bi Jerusalem nib olak okok apil nop piñil kis kis gił, minim ar ke ke konai nep aglak. Pen minim aglak ar nib okok minim wagin alap midek, ma aglak.

⁸ Kiri minim agelak, Pol warikil pen agak, “Yad Juda bin bi lo minim nibi ak ma tib jupin; yad God sobok gep karip ak tap timel alap ma giphin; yad Rom Empra Sisa nop minim timel alap ma apin,” agak.

⁹ Agek, bi kib Pestas, Juda bin bi okok yip bi tep agnigal ak tep, agil, Pol nop ag niñil, agak, “Minim kib agobin nibaul, Jerusalem amil agin aka?” agak.

¹⁰ Agek, Pol agak, “Minni Sisa minim kib ar ne ak bir midebin. Yad Juda bin bi kirop tap timel alap ma giphin ak, nak ak rek nep bir nisan. ¹¹ Pen tap timel alap gen, yip minim kib agil, nág pak lin, aplap ak, ma pirikpne; nib ak yip nág pak liplap. Pen minim kib agil, minim wagin alap ma mideb ak, bi alap yip Juda bin bi kirop nimirrek ma lip. Nib ak, nak yip Sisa mideb ak ag yokek, ne ke minim nibaul niñigab,” agak.

12 Pol nîb agek, bî kîb Pestas amîl, bî ne okok eip mînîm nîbak ag amîl apîl gîl, adîk gî apîl, agak, “‘Sisa mînîm kîb yad ak nîñnîgab,’ apan ak me, nep Sisa mîdeb ak ag yoknîgain,” agak.

Kin Agripa eip nînai ne Benis eip

13 Pen yokop ñîn omal yapek nîñlîg gî, Kin Agripa eip nînai ne Benis eip, Pestas kîsen nep gapna owak rek nop am nîñîr, agîl, Sisaria amîl, Pestas eip ñîn bad tapîn alap kîn mîderek. **14** Kîri ñîn konjai nep sîñak kîn mîdnîg ger nîñlîg gî, Pestas ne Kin Agripa nop agak, “Ned Piliks gapna mîdek ñîn ak, ne bî alap mîñ lak. Pen gapna wög ne ak kîrîg gîl, bî nîbak mîñ lep kau ak kîrîg amnak. **15** Yad Jerusalem amenek, bî Juda God nop tap sobok gep bî kîb okok abe, Juda bin bî mînîm tîg bîlokep bî kîb okok abe, bî nîbak nop yîp mînîm kîb agîl, aglak, ‘Nak agek, Pol nop ñag pak lîlañ,’ aglak. **16** Pen mînîm wagîn alap ma agelak nîñîl yad kîrop agnek, ‘Cîn Rom bin bî lo alap nîg gîl ma mîdeb. Bin bî yokop ma ñag pak lîjin. Mînîm kîb agnîgabîn nîñîl bî mînîm mîdonîmîñ okok amîl, bî kîrop gî tîmel gak udîn yîrik ne sîñak mînîm mîseñ agenîgal; ne mînîm pen agenîgab; mînîm wagîn alap mîdenîgab ak, nop ñag pak lînîmel, agnîgabîn,’ agnek. **17** Nîb agîl, Juda bî okok yad eip Sisaria aul apîl, mînek me, yad amîl mînîm kîb agep karîp ñîlik mîgan ak bîsigîl, Pol nop am dowîm agen, dolak. **18** Yad gos nîñnek e, mînîm kîb yîb mîdeb, agnek ak pen mînîm kîb aglak ak mînîm agel nîñlîg gî nîñnek, mînîm kîb ma mîdek, mer. **19** Kîri yokop aglak, ‘God mînîm ak, cîn ag tep gîpîn rek ma

agıp. Pen bı Jisas ak bir kımak ak pen Pol agıp ne komıñ mıdeb agıp,’ aglak. ²⁰ Mınım agelak ak yad nıñj tep ma gınek rek, Pol nop ag nıñjek, ‘Nak Jerusalem amenıgan, nep mınım kıb agnıgal aka?’ agnek. ²¹ Agenek, ne mer agak. Ne agak, ‘Yad mıñ mıdenıgain. Kisen Empra Sisa ne ke mınım nıbak agnıgab,’ agak. Nıb agek, yad nop Sisa mıdeb sıñjak ag yoknıgain, agıl, mıñ lınek rek mıdeb,’ agak.

²² Pestas nıb agek, Kiñ Agripa agak, “Pestas. Bı nıbak mınım ne ke agek, yad nıñnıgain,” agak. Agek agak, “Nıb ak, tol nıñnıgan,” agak.

²³ Nıb agek, mınek, Agripa nıñai Benis eip, walıj tep tep nep yımlı, ami bı kıb ognap abe, bı kıb yıb ognap abe poñ dıl, bin bı kıb apobın, agıl, mıñ mıñ gılıg git mınım kıb nıñeb karıp nılik mıgan ak amnílak. Ap mıdel nıñlıg git, Pestas bı ne ognap kırop agak, “Pol nop am dowım,” agak. ²⁴ Agek, dapelak, Pestas agak, “Kiñ Agripa abe, bin bı ap mıdebım sıñ aul abe, bı aul nop nıñım. Juda bin bı nop mınım kıb agıl, bı nıbaul pıs nep ñag pak lep, apal. Yad Jerusalem mıdenek, yıp nıb aknıb rek nep aglak. Sıñaul opin, yıp ak rek nep apal. ²⁵ Yad nıpin, bin bı okok tap tımel yıb gel, nıñ ognap ñag pak lıpal ak pen bı aul nop mınım kıb agıl nıñek, tap nıbak rek alap ma gıp, mer. Pen ne ke agak, ‘Empra ne ke mınım yad agnıgab,’ agak. Nıb ak me, yad nop Empra nop ag yoknıgain. ²⁶ Bı nıbaul Empra nop ag yoknıgain ak pen ne tap tari tari gıp mınım wagın ak, mıj sek ńu kıl tık nıñım rek ma lıp. Nıb ak, nak Kiñ Agripa abe, bin bı ognap sıñ aul abe, bı nıbaul tap

tari tari gip minim wagin ak niñnígabim. Niñbi minim ne ak niñil, minim wagin magil ak yip agenigabim, yad nu kıl tikil, Empra mideb siñak yoknim. ²⁷ Pen gos yad niñpin ak, bi nagiman Empra mideb siñak yokop ag yokil, lo tari tari tib juip ak ma agenigain ak, tep ma gip, mer,” agak.

26

Pol Kin Agripa nop minim agak

¹ Pen Kin Agripa Pol nop agak, “Yad nep peyig niñlig gi midebin, minim agan!” agak.

Nib agek, Pol niñmagil dap ranlig gi agak,

² “Kin Agripa. Nak nep apil yip minim agan, agesan, Juda bin bi minim yip agebal ak, nep agnig gebin ak, yip tep gip. ³ Cin Juda bin bi giphin giphin ar ak abe, minim pen pen apin apin ar ak abe, nak magilsek bir niñpan ak me, nep agnig gebin aul, yip tep gip. Nib ak, yad minim agen, yip yirik ma niñnimin.

⁴ “Yad niñ sikol karip lim yad ke okok midenek niñ ak abe, kisen am Jerusalem midenek niñ ak abe, yad bi tige perek midenek ak, Juda bin bi okok magilsek bir niñpal. ⁵ Kiri yip mielek par niñjoligipal. Yad bi Perisi, Juda lo minim niñil, kilis gił, asik mosik gi tep yib gi midoligipin. Kiri nep minim niñbak misen agenigal ak, yad minim niñid agebin ak, agil niñnigan. ⁶ Pen God bırarık nep apis based sikop krop minim tep agek, gos sek kod mideligipal minim niñbak nep niñ dıpin ak me, kiri yip minim kib agebal. ⁷ Cin Juda wagin ke ke aknib umigan alan magilsek, God apis based sikop krop ag lak minim tep ak kod

mido宾. God ne tap tep niniGain ag lak tap tep nibak din, agil, piB nab kislim eyanJ nopal sobok gilig gi midobin. Pen Kin Agripa, nak niyan! God minim agak nibak minim niyid nep ageb, agil, niJ diliq gi nep midebin ak me, yip minim kib agebal me aul. ⁸ Pen nibi tari ginig bin bi kimal okok, God gek ma wariknigal, ag gos nipiM?

⁹ “Pen ned yad ke, bin bi Jisas Nasaret nib minim agelak bin bi okok krop gi timel gin, ag gos niyoligipin. ¹⁰ Pen Jerusalem midil, yad ak rek nep genek. God nopal sobok gep bi kib okok yip agel, bin bi Jisas nopal niJ dilak okok konjai nep am dapen, krop min loliqipal. Yad ke bi minim tig bilocep okok eip yau agen, ognap pis nep niaq pak lel kmlak, krop paj agoligipin. ¹¹ Juda mogim gep karip okok gi tagil, bin bi Jisas nopal niJ doliqipal okok krop milik kal niyil, kiri Jisas minim ne ak kirig gilan, agil, krop gi timel goligipin. Yad gos ar nokim alap nep niyil, niJ ognap bin bi nib okok krop piyo niyin, agil, karip lim par kib okok ajoligipin.

Jisas Krais Pol nopal dak ak, Pol kesim nibak agak

¹² “Pen niJ alap Damaskas bin bi Jisas nopal niJ dilak okok krop nag li donim, agenek, God nopal sobok gep bi kib okok, yau, agil, mij nu kil tik nel, dil sandinek. ¹³ Pen kinJ tep yad niyan! Yad piB nab sij epel owak magil ak, kanib nab sijak amlig gi niynek, melik kib akniB ke seb kab ar alanJ nib yad bi ognap eip amonok okok pak niaq. Melik pak niaq nibak, piB melik rek mer; melik nibak ke yib gak. ¹⁴ NiJ gek, cin magilsek

lım eyaŋ ap yap pakıl, yad nıñnek, mınım alap, mınım yib cın Arameik mınım agıl, yip agak, ‘Sol! Sol! Yip tari gıtig per gitimel geban? Nep per kanib tep yomnim, apin ak pen nak yad eip pen pen geban ak, nep ke yur adık ñeb,’ agak.

¹⁵ “Agek, yad agnek, ‘Bı Kib, nak bı an?’ agnek.

“Agenek, Bı Kib agak, ‘Yad Jisas, yip per gitimel geban ak nep agebin,’ agak. ¹⁶ Nib agıl yip agak, ‘Pen mınıi nak warikan! Yad nep mınım agnig opin. Nak wög gitig ñeb bı yad midil, yip mınıi udın nıñeban ak abe, yad nep kisen yomnigain ak abe, bin bı ognap okok krop ag ñinigan. ¹⁷ Yad nep ag yoken, nak amıl Juda bin bı okok abe, Juda bin bı mer okok abe ag ñek, nep gitimel gel nıñlig git, nep kod midil tig asık yoknigain. ¹⁸ Nak mınım tep yad krop ag ñek, udın kwoi midebal ak, udın ñil nıñnigal. Nak mınım tep yad krop ag ñek, kislım okok midebal ak, krig gıl melik onigal. Nak mınım tep yad krop ag ñek, Seten kılıs won ne mok okok midebal ak, krig gıl God nop onigal. Nig genigal, tap si tap timel gipal okok, Bapi nıñil krig gek, bin bı ned yip nıñ dıpal okok eip kausek komıñ midenigal,’ agak.

Pol God nop wög goligip mınım ak agak

¹⁹ “Pen Kin Agripa. Yad nigrıkep karıp lım seb kab ar alan sıñak nib apıl mınım agak nıñnek nibak ma krig gınek. ²⁰ Damaskas amıl, bin bı nib okok krop mınım tep nibak ag ñinek. Kisen amıl Jerusalem bin bı krop ag ñil, karıp lım Juda bin bı midebal okok magılseki krop ag ñil, Juda bin bı mer okok ag ñil, gınek. Krop ag ñil agnek, ‘Tap si tap timel gipim ak, tari gıtig nig gipin,

agıl, kırıg gıl, God nop nokım nıŋ dıl, tap tımel okok bı̄ kırıg gıpın ak nıjnımel, agıl, God ageb rek nep gınımıb,’ agnek. ²¹ Yad nıg gınek ak me, nı̄n alap God sobok gep karıp sıňak amenek, Juda bı̄ sıňaul kırı yıp dı̄ cı̄cı̄ lıl, ñag pak lı̄nı̄g gelak. ²² Pen God yıp per nep kod mı̄deb rek, yad mı̄ñi won aul nep sıňaul warık mı̄dıl, mınım tep ne ak, bin bı̄ yı̄b mı̄deb okok abe, bin bı̄ yı̄b ma mı̄deb okok abe ag ñı̄lı̄g gı̄ mı̄debin. Mınım ag ñebin nı̄bak, ar alap ke mer; bı̄ God mınım agep bı̄ okok abe, bı̄ nak Mosı̄s abe, kı̄sen gınıgab, agıl, ñu kıl tı̄klak mınım ak nep ag ñebin. ²³ God mınım agep bı̄ Aisaia God Mınım ñu kıl tı̄kıl agak, ‘Krais apı̄l, yur dıl kı̄mnı̄gab, pen ne bı̄ ned nep kauyan warı̄knı̄gab ak me, Juda bin bı̄ okok abe, Juda bin bı̄ mer okok abe nı̄nı̄gal, God kı̄rop ak rek nep dı̄ komı̄n yoknı̄mı̄n rek lı̄p. Nıg gınıgab ak, ne kı̄rop melik rek pak ñı̄nı̄gab,’ agak,” agak.

²⁴ Pol mınım nı̄bak agek nı̄nı̄lı̄g gı̄, Gapna Pestas mınım kı̄b agıl agak, “Pol, nak bı̄ mınım ar ke ke nı̄pan rek, nabı̄c jı̄n mok nak mı̄lep gıp saköl ñagıl ageban,” agak.

²⁵ Agek, Pol pen agak, “Bı̄ pobı̄n tep yad Pestas. Yad saköl ñagek ma agebin. Gos nı̄nı̄l nı̄n tep gıl, mınım nı̄nı̄d yı̄b ak agebin. ²⁶ Yad tari mınım agebin aul, Kinj Agripa ne ke bı̄r nı̄nı̄p. Jisas nop tari tari gıl mınım tari tari agıl gılak ak we gıl ma gılak. Mı̄sen nep gılak ak me, yad nı̄pin, Kinj Agripa ne magı̄lseb bı̄r nı̄nı̄p. Nıg gek nı̄nı̄l yad nop pırı̄kıl ma agebin, mer,” agak. ²⁷ Pol nı̄b agıl Kinj Agripa nop nı̄nı̄l agak, “Kinj Agripa. Nak bı̄ God mınım agep okok mınım aglak ak, nı̄nı̄d

aglak, agıl, gos nıpan aka? Yad nıpin, mınım nıbak nıñid apal, agıl, nıpan,” agak.

²⁸ Pol nıb agek, Kiŋ Agripa pen agak, “Pol. Nak yıp, mınım sıkol alap agen, Jisas bı ne alap mıdenj, agıl, yıp mınım nıbak ageban aka?” agak.

²⁹ Agek, Pol agak, “Mınım ulep agním aka mınım par agním, yad gos nokım alap nep nıñıl, God nop sobok gıl agebin, nak abe, bin bı mınım agebin nınebal sıŋ aul magılsek abe, yad mıdebin rek mıdenimib, agıl, sobok gebin. Pen yıp sen ñon gıpal rek nıbep lılanj, agıl, ma sobok gebin,” agak.

³⁰⁻³¹ Pol nıb agek, Kiŋ Agripa ak, Gapna Pestas ak, Agripa nınai Benis ak, bin bı mıdelak okok magılsek warıkıl, söŋ amıl, aglak, “Bin bı ognap gı tımel gel me, mınım kıb agıl, ognap mıñ lıl, ognap pıs nep ñag pak lıni gal. Pen bı aul tap tımel alap ma gıp, mer,” aglak.

³² Nıb agıl, Kiŋ Agripa ne Pestas nop agak, “Mıñi mıñ lep karıp kırıg gıl mıs ambkop ak pen ne, ‘Sisa mınım kıb yad nıñnigab,’ agıp ak me, mıñ mıdıl, bı kıb Sisa mıdeb ak amnigab,” agak.

27

Pol Rom amnig gı ñig magöb dak

¹ Gapna Pestas Pol Rom mıñi amnímın, agıl agek, ami sıkop okok kod mıdep bı kıb Julias ak, Pol abe nagıman bı ognap sek abe dıl kod mıdek. Ami sıkop nıb okok kırop “Empra Ami Sıkop Ne” agölígipal. ² Pen ñın nıbak, ñig magöb karıp lım Adramitiam nıb ak, Esia Propins amnig gıt, Sisaria am wös gak. Nıb ak, ñig magöb

nibak dıl ñig nab eyaŋ amn̄inok. Bi taun kib Tesalonaika, Masedonia Propins siŋak nib bi alap eip amn̄inok. Yib ne ak Aristakas.

³ M̄inek taun kib Saidon amjakil am wös ḡinok. Julias ne Pol nop dī tep ḡil agak, "Amil namid namam s̄ikop k̄rop niŋil, nep tap tari ma midonim̄in okok nep ñinimel," agak. ⁴ Pen c̄in Saidon k̄irig amn̄ig ḡil niŋnok, yīgen kib yib ak apil, ñig solwara ak abe pag apek. Nīg gek, karip lim ñig tib kis gak airan Saipras pīs kid amn̄inok.

⁵ Nīg ḡil, amil amil Silisia Propins sil ḡil, amil karip lim Pampilia sil ḡil, am Lisia Propins amil, taun kib Maira amjakil wös ḡinok. ⁶ Amjak wös ḡil, ami bī kib bī nagiman okok k̄rop kod midék ak niŋjak, ñig magöb Aleksadria nib alap karip lim Itali amn̄ig gek. Nīb ak, ne c̄inop agek, ñig magöb nibak amn̄inok. ⁷ Nīg magöb nibak amil, ñig nab kib eyaŋ amil, sisain sisain nep koslam amil amil taun kib K̄inidos amjaknok. Pen yīgen kib ma apek niŋil yipid ḡil ameb rek ma lak. Nīb ak me, pīs kid nep amil amil karip lim Salmoni sil ḡil, karip lim ñig tib kis gak airan Krit bej kid jus dil, ⁸ koslam amil amil karip lim s̄ikol ñig gol siŋak alap, "Nīg Magöb Mid Tep Gep Kau," agoligipal, amjakil siŋak wös ḡinok. Karip lim nibak Lasia taun ulep siŋak.

⁹ C̄in nīg ḡil, sisain sisain nep gī ajon niŋlig gī me, Juda bin bī tap ma niŋeb nīn ak ap padikek, ñig solwara kib pag owep nīn ak bir owak. ¹⁰ Pen Pol ne k̄rop agak, "Bi ogn̄il. Ameb rek ma lip rek, amenigabin ak, tap wīs wad tap okok magilsek timel ḡil, ñig magöb abe timel gek, c̄in magilsek

ñig ñinjìn rek lüp,” agak. ¹¹ Pol nüb agak ak pen, ñig magöb bï wög gelak kod mïdek bï kïb ak abe, bï ñig magöb nap nüb ak abe, mïnïm ke agerek ñïñïl, ami bï kïb Julias, Pol mïnïm kïrig gïl, mïnïm kïrop ak dak. ¹² Bï koñai nep aglak, “Karïp lïm aul karïp lïm tïmel. Yïgen kïb dïp ñïn aul, karïp lïm tïmel nïbaul ma mïdojin; Piniks ulep mïdeb sïñak am mïdojin. Yïgen kïb apeb ñïn ak, ñig magöb dam karïp lïm nïbak lon, tïmel ma gïnïmïñ,” aglak. Piniks taun nïbak, karïp lïm ñig tïb kïs gak airan Krit mïdeb. Ñig magöb Piniks apoligip ak, yïgen kïb pïb apeb pïs ken apenigab ak, ñig magöb kapkap pïb panjïd ameb pïs ken amnïgab; pen yïgen kïb pïb panjïd ameb pïs ken apenigab ak, ñig magöb kapkap pïb apeb pïs ken amnïgab.

Yïgen kïb apïl, ñig solwara pagak

¹³ Pen kïri nüb agel, sïñak mïdonok nïnjïg git, yïgen sïkol sïkol apek ak nïñïl, “Mïñi amïl amnïgabïn,” agïl, bï ñig magöb wög gelak okok, aga yoklak ak lüp git dil, karïp lïm ñig tïb kïs gak airan Krit ñig gol ar sïñak amnïnok. ¹⁴ Ñig git amon nïnjïg git, dai asad kïb yïb, airan Krit pïs kïd nïb, ñig magöb amnïg gonok pïs ken apïl, ñig magöb tïg jïnomno gak. ¹⁵ Ñig gek, bï ñig magöb wög gelak okok nïñïl, dad yïpïd git amnïn, agïl, git mer nïñïl, kïrig gel, cïnop sek dad ñig solwara nab kïb okok dad amnak. ¹⁶ Yïgen ñig git dad amek, amïl amïl karïp lïm ñig tïb kïs gak airan sïkol Kauda apal ak, pïs kïd alap amonok nïñïl yïgen kïb apek ak ulekak. Ñig gek nïnjïg git, agnok, “Yïgen sïkol apeb rek, ñig magöb sïkol

bad ak dîl, ñîg magöb kîb mîgan ak dî lîn,” agîl, koslam yîb dî lînok. ¹⁷ Ñîg magöb sîkol bad ak dî lî tep gîl, ñîg magöb kîb ak pîpag gînîmîn rek lîp, agîl, ñîg magöb okok nîb okok nîb nag ñon gîl, lîp gî lî kîlîs gîlak. Pen, “Yîgen kîb apeb aul, ñîg magöb cîn ak dam kab kîlîp Sötis apal okok amîl, kab kîlîp tîmel ak pîn lek, tîmel gînîgab,” agîl, sel ñon gîlak ak wîsîb yokel, jel gek pîrîklîg gî amnînok. ¹⁸ Yîgen kîb ak aplig gî mîdek ak me, mînek ñîg magöb ak auan amnañ, agîl, wîs wad tap okok dî ñîg yoklak. ¹⁹ Mînek ak, ak rek nep, yîgen dî nep mîdek ak me, tap tari tari ñîg magöb mîd tep gañ, agîl, karîp mîgan lel mîdek ak, magîlsekk nîjebir dî ñîg eyañ yoklak. ²⁰ Pen cîn per per pîb gap okok ma nîjolîgîpîn, mer. Yîgen ak nîg gîl dîlîg gî nep mîdek ak me, gos alap nîjîl, agnok, “Karîp lîm alap ma amnîgabîn; kîm saknîgabîn,” agîl, gos nîjennok.

²¹ Pen mîlek par kîri tap magîl ma ñîbelîgîpal. Kîsen Pol mîdelak nab sînjâk warîkîl agak, “Bî ognîl, mînîm yad agnek ak nîpkep rek, cîn airan Krit nep mîdîl, wîs wad tap okok dî ñîg eyañ ma yokpnop. ²² Pen yad nîbep agebin, mîñi gos par ma nîjennîmîb; gos sek mîdenîmîb. Cîn alap ma kîmnîgabîn. Ñîg magöb ak nep pîs nep tîmel gînîgab. ²³ Yad God nop wög gî ñeb bî ne mîdebin ak me, mîñi kîslîm eyañ God ejol ne alap ag yokek, apîl yad mîdesin ulep sînjâk apîl yîp agîp, ²⁴ ‘Pol, nak ma pîrîknîmîn! Mîdîl, nak bî kîb Sisa mîdeb sînjâk amîl, mînîm kîb nîjennîgan. Pen bin bî ñîg magöb karîp mîgan mîdebal okok, God kîrop ak rek nep kod mîdek ognap ma kîmnîgabîn.

God ne nep yimig nijil, komij midep magil kiri ak nep nib, agip. ²⁵ Nib ak, bi ognil, nibi ma pirknimb; gos sek midenimb. Yad nipin, God nop nij dipin ak, ne ageb rek nep ginigab. ²⁶ Pen cin amil amil, karip lim nig tib kis gak airan alap amon, nig magob kab kilip pin li wos ginigab,” agak.

Nig magob pis nep timel gak

²⁷ Pen yigen ak cinop niggil dit damek damek nin aknib wajrem pis kid adan amek nijlig gi kislitm eyan me, nig solwara Edriatik, apal ak, nab sinjak amlig gi, bi nig magob wog gelak okok, gos alap nijil, ulep karip lim alap apjaknigabit rek lip, aglak. ²⁸ Kiri gos nibak nijil, kab kilip ulep ulep mideb aka agil, tap nig li nopal alap lili nijlak par kib kib 40 mita midek. Yokop sikel sikel magil alap amil, tap nibak kauyan lili nijlak 30 mita midek. ²⁹ Nig gek, cin kab kib salai ar sinjak amjin rek lip, agil, pirkil, aga omal omal yoklak nijil, nig magob kils gak. Kils gek nijlig gi, God nop sobok gil aglak, “Karip kasek tikil pit laj,” aglak. ³⁰ Pen bi nig magob wog gelak okok, karip lim nig tib kis gak airan nibak yokop ulep nib sinjak amnig, bin bi okok nij midebak rek, esek wai nil aglak, “Nig magob sikel ak dam nig magob nabic pis ar yokil, aga ognap sek yokin,” aglak. ³¹ Kiri esek nig gel nijlig gi, Pol nijil, Julias ami bi ne okok eip krop agak, “Bi nig magob wog gebal aul, kiri nig magob sikel ak dit pirk gi amenigal ak, nibi magilsek kim saknigabim,” agak. ³² Pol nib agek, ami bi okok,

ñig magöb ñig eyan yokníg gelak nag ak, pís nep tib gi rik gi yokel, ñig nab eyan yowak.

³³ Pen miñab tiñnig gak magil ak, Pol krop agak, “Ñin akniñ wajrem pis kid adan ak (14) gos par niñil, tap magil ma niñbil, yokop nep midebiñ. ³⁴ Nit ak, miñi tap ognap niñim. Mer ak, niñi titi giñ midenigabiñ. Bin biñ nokim alap nabic kas nokim alap ma yonigab,” agak. ³⁵ Pol nit agil, bred ognap diñ, kiri midelak nab siñak God nop tep agil, ti panjil, tap ognap niñak. ³⁶ Pol ne niñbek niñlig giñ, kiri ak rek nep cibur tep gek, tap ognap diñ niñlak. ³⁷ Cin man ñin juñ akniñ wajrem pis kid adan (276) bin biñig magöb miñgan niñbak midonok. ³⁸ Pen tap nit sakil, ñig magöb auan amnañ, agil, wid midek okok diñ ñig eyan yoknok.

³⁹ Miñab tiñek niñlig giñ, karip lim niñbak niñnok. Pen biñig magöb wög gelak okok karip lim niñbak tari, agil, ma niñlak. Pen kiri niñlak, ñig solwara onjid pak sak amnak ak, kab kiliñ tep nep midek kid ak me, aglak, “Ñig magöb ar niñbak yipid giñ amnigabiñ,” aglak. ⁴⁰ Nit ak, ñig magöb aga yoklak nag okok pis nep tib giñ rikil, ñig magöb pis pis lilañ stia omal wiñib yeplil, sel kib ak wiñib lilañ ak kauyan dap ran ñon giñ, panjdilak. ⁴¹ Amil amil me, ñig magöb milik dai ak, kab kiliñ ar ak piñil, paklig giñ kiliñ gak. Ñig giñ paklig giñ kiliñ gek, ñig solwara ak pag apil, ñig magöb ciñgan dai pis nep pag jisipik masipik giñ dad amnak.

⁴² Ñig gek, ami biñ ognap apil, biñ kib kiri Julias nop aglak, “Ñig magöb aul timel geb. Biñ nagiman

okok pırık gi amel, cınop ag gìnigal. Nıb ak, kırop ñag pak lın,” aglak. ⁴³ Nıb aglak ak pen Julias, Pol nop gos nıñıl, kırop mer agıl, agak, “Bı ñig kas parık nıpal okok ned ñig kas parık amnílanj. ⁴⁴ Kisen bı ñig kas parık ma nıpal okok, mab bog dai dai okok dıl, dı cıçı lıl amnílanj,” agak. Agek, agak rek nep gìnok. Bı alap ñig ma nıñok; magılsek komıñ amníñok.

28

Pol karıp lım Molta am midek

¹ Pen cın karıp lım ñig tıb kıs gak nıbak amníñok, bin bı nıb okok mıdelak okok cınop aglak, “Karıp lım aul Molta,” aglak. ² Nıb agıl, cınop dıl gi tep gılak. Cınop mıñob pak kalau gak rek, cınop dı tep gıl, mab dap dagılel, manjıl tep gìnok. ³ Pol pen amił mab lek lek ognap yıprıg dapıl dagılek nıñlıg gi, kodal alap mab lek lek dapek nab nıb sıñak mıdeklak ak me, pıbonj gek, ap ranıl Pol nop ñıñmagıl kıd ak su i sek lak. ⁴ Ñig gek, bin bı karıp lım nıbak mıdelak okok nıñıl, kiri ke aglak, “Bı nagıman aul gi tımel giç rek komıñ amníñiñ rek ma lıp. Ñig solwara nab sıñak mıdlıg gi, ñig magöb ak tımel gek ma kımıb ak pen mıñı kımnıgab,” aglak. ⁵ Nıb aglak ak pen Pol ñıñmagıl ne ak pıpal pakek, kodal nıbak yapıł, mab yınak. Pen Pol nop tap alap ma gak. ⁶ Ñig gek, bin bı nıb okok kiri ke aglak, “Bı aul nop kodal suıp ak su gìnimıñ aka su ma gek kasek kımnıñiñ,” agıl, tapın nep nıñ mıdelak. Pen ñig gi nıñ mıdel, nop tap alap ma gak, mer. Kiri nıñıl,

aglak, “Bi nibak bi yib alap mer; ne god alap,” aglak.

⁷ Pen bi kib karip lim nibak kod midek ak yib ne ak Pablias. Karip lim ne ak ulep nib sinjak midek ak me, cinop dad karip ne ak amil, nin omal nokim kod mid tep yib gak. ⁸ Bi kib nibak nap ne ak mib gon ne ak, mab rek yinil, cib yipil gil, kim midek. Pen Pol ne Pablias nap nop ninjil, God nop sobok gil, nop ninmagil lek ninjig git, tap gak nibak pis nep komin lak. ⁹ Nig gek me, bin bi karip lim nibak tap gak okok peyig ninjil apel ninjig git, Pol ne God nop sobok gek, kirrop komin lak. ¹⁰ Pol nig gek me, cinop kod mid tep yib gil, nig magöb dil amnig gonok nin ak, tap tari tari ma midek okok cinop abramek nilak.

Pol taun kib Rom amjakak

¹¹ Pen karip lim nibak, nig magöb Aleksadria nib alap, ak rek nep ap midek. Nig magöb nibak yib ne ak “Ni Tam” aglak. Nin nibak yigen kib dep nin ak owak ak me, ameb rek ma lek, nib sinjak midek. Cin abe karip lim nibak midon, takin omal nokim yowak. ¹² Pen yigen kib ma owe pis nin ak, nig magöb Ni Tam nibak amil, taun kib Sairakius amjakil wös ginok. Amjak wös gil, nin omal nokim nib sinjak midonok. ¹³ Nig magöb nibak nep dil, Sairakius kirig gil, taun kib Regium amninok. Minek yigen kib alap kid ken apil, nig magöb ak dil, kasek amek me, nin omal nep nig nab sinjak midiil, Putiolai taun amjakil wös ginok. ¹⁴ Karip lim nibak bin bi Jisas nop ninj dilak ognap midelak ak me, cinop aglak, “Cin

eip kîn mîdîl, amnîmîb,” aglak. Agelak, kîrop eip ñîn aknîb ar onjîd kîn mîdîl, “Rom amnîn,” agîl, pañdinok. ¹⁵ Pen Rom bin bî Jisas nop nîj dîlak okok, “Pol bî ñon onjgal,” agel, nîjîl, ognap ap cînop Apias Maker nab sînjak nabîn paklak rek, ognap ap cînop Karîp Kîneb Omal Nokîm mîdek karîp lîm sînjak nabîn paklak. Pol kîrop nîjek, cîbur ne tep gek, God nop tep agak. ¹⁶ Pen cîn amîl Rom mîdonok, gapman bî kîb ak Pol nop agak, “Karîp nak alap ke kînmîn,” agak. Nîb agek, Pol ne karîp alap piyo nîjîl kîn mîdek nîjlig git, ami bî alap nop kod mîdek.

*Pol Jisas mînîm tep ak taun kîb Rom sînjak ag
ñak*

¹⁷ Pol ñîn omal nokîm mîdîl, Juda bî kîb karîp lîm nîbak mîdelak okok kîrop sîk agek, ap mogîm gelak, agak, “Mam sîkop. Yad bin bî cîn okok tap tîmel alap ma gîl, apis based sîkop mînîm aglak ak ma tîb jupin ak pen Juda bî kîb Jerusalem nîb okok yîp dî cîci lîl, dam Rom gapman bî kîb nîb okok kîrop ñîlak. ¹⁸⁻¹⁹ Rom gapman bî okok yîp mînîm kîb agîl nîjîlak mînîm wagîn alap ma mîdek. Cîn nop ñag pak lîjin rek ma lîp aglak. Nîb ak, yîp, wîsîb yokîn, agîl, nîjîlak ak pen Juda kai mîdelak okok kîlis yîb gîl, yîp kauyan mînîm kîb aglak. Nîg gel me, yad agnek, ‘Sisa ne ke mînîm yad ak nîjñigab,’ agnek. Pen yad bin bî yad Juda okok kîrop mînîm alap agnîg ma opin. ²⁰ Pen cîn Juda kai Bî Kîb nop gos sek kod mîdobîn mînîm tep ne ak nep ag ñen, yîp miñ lîpal aul. Mînîm nîbak agnîg me nîbep sîk agen opîm,” agak.

21 Pol nıb agek, nop pen aglak, “Bı karıp lım Judia nıb nıb okok, aul apıl aka mıj ūnel apek, mınım tımel ognap nep agel, ma nıpın. **22** Pen cın nıpın, Juda bin bı okok okok magılseк apal, ‘Bin bı gos nak nıpan rek nıpal okok, bin bı tep mer,’ apal. Nıb ak, nak mınım nak ke agek, cın ke nıñjin,” aglak.

23 Pen kırı nıb agıl, nıñin alap mınım agnıgabıñ, agıl, ag lıłak. Nıñ ag lıłak nıbak nep, bin bı ned olak rek mer, bin bı konjai yıb nep Pol mıdeк karıp ak kıslım sek nep ap mogım gılak. Nıg gıl, ap mogım gel nıñlıg git, Pol ne, God bin bı dıniг gıl, Nı ne ag yokek, Kinj rek owak mınım ak ag nıñlıg, Mosis abe, bı God mınım agep bı okok abe, bırarık nep Jisas nıb nıb gıl gınıgab, agıl, nı kıl tıklak mınım ak kırop ag nıak. Jisas mınım ak agen nıñlañ, agıl, Pol mınım nıbak ag mıdeк nıñlıg git, pıb panıd amnak. **24** Pen mınım agak nıbak, ognap agak rek nıñ dıłak pen ognap ma nıñ dıłak. **25** Pol bin bı ma nıñ dıłak okok kırop agak, “Bırarık nep Kaun Sıñ ne Aisaia nop gon lek, apıs based kırı okok kırop mınım nıñıd yıb agak. **26** Mınım nıbak Aisaia ne God Mınım dai alap nı kıl tıklı agak,

Juda bin bı okok kırop amıl agnımın,

“Mınım agnıgal nıñnıgabıñ ak

pen mınım agıp ak, agıl, ma nıñnıgabıñ.

Udın nıñnıgabıñ ak

pen tap alap ma nıñnıgabıñ.

27 Bin bı sıñ aul mınım yad agebin ak

kırop yırıќ gek ma nıñebal.

God Mınım nıñon, cınop gek,

bin bî ne mîdojin rek lîp agîl,
tîmid pîlinj gîl, udîn jîkil nep mîdebal,”
agnîmîn, agak.

28 “Nîb ak, Juda bin bî sîn aul nînjîm! Nîbi Juda kai, God mînîm tep ak kîrop gîpîm rek, ne agek, mînîm tep nîbak Juda bin bî mer mîgan ognap amnîgab nînjîl kîri mînîm nîbak dînîgal,” agak.
29 Pol kîrop mînîm nîbak ag dai juek nînjîg gî, Juda bin bî okok kîri ke amlîg gî, pen agek pen agek gîlîg gî amnîlak.

30 Pen Pol taun kîb Rom kîn mîdolîgîp karîp ak taulîg gî kîn mîdek, mî omal yînak. Bin bî nop nîjnîg apelîgîpal okok kîrop magîlsekk ag wasu dîl, dî tep golîgîp. **31** Bin bî nop apelîgîpal okok, God bin bî dînîg gî, Nî ne ag yokek, Kîn rek owak mînîm ak kîrop ag ñîl, Bi Kîb Jisas Krais mînîm tep ak ag ñîl, golîgîp. Ne nîg gek, Rom gapman bî kîb okok nop ma ag gîlak ak me, bin bî okok kîrop mînîm kîlîs gî agîl, yîpîd gîl nep ag ñolîgîp.

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996